

ZALA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁS

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

Egyeztetési dokumentáció

Megbízó: PESTTERV Pest megyei Terület-Település-Környezet
Tervező és Tanácsadó Kft.

Vállalkozó: Térinfo Bt.

ZALA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁS - KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

MEGBÍZÓ:

PESTTERV Pest megyei Terület-Település-Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.
1085. Budapest VIII. Kőfaragó u. 9. 4. em. 2.

VÁLLALKOZÓ:

Térinfo Bt.

1185. Budapest, Munkács u. 7.

A VÁLLALKOZÓ KÉPVISELŐJE:

Dr. Kollányi László
(SzTjv Sz-003/2017)

tájépítész, tájvédelmi szakértő, ügyvezető

Budapest, 2019 szeptember

Tartalomjegyzék

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	5
1.1. A környezeti értékelés tematikája	5
1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz	5
1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele	6
Honlap	7
Papír alapú hozzáférés	7
Általános véleményadási lehetőség	8
A beérkező társadalmi vélemények figyelembevétele	8
A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására	8
1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése	8
2. Zala megye területrendezési terve módosítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	10
2.1. Zala megye területrendezési terve módosításának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	10
2.2. A tervmódosítás célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal	10
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFK, 2013)	10
Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2017-2030)	11
IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020	12
Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020	13
Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030	14
Nemzeti Tájstratégia (2018)	15
Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (NBS, 2015)	16
Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv, 2017)	16
Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (2016-2021)	17
2.3. A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal	19
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)	19
Zala Megye Területfejlesztési Programja 2014 (forProjekt Kft és a Városfejlesztés Zrt)	20
Országos Területrendezési terv (Lechner Nonprofit Kft. 2019)	20
3. Zala megye területrendezési terv módosítása környezeti hatásainak vizsgálata	21
3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	22
Geomorfológiai, földtani, táji adottságok	22
Földtani felépítés, talajviszonyok	26
Felszíni vizek	30
Felszín alatti vizek	31
Éghajlat	32
Felszínborítás, területhasználat	32
Művelési ág változás	35
Erdőterületek	36
Természetvédelmi adottságok	41

Országos Ökológiai Hálózat	43
Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Terület (SAC)	44
Tájképvédelem	47
Építészeti örökség és kulturális örökség	48
Levegőminőség	50
Vízminőség, szennyvízkezelés	51
Zaj- és rezgés védelem	51
3.2. A módosítás céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	52
Hatályos TrT. és tervezett Trt közötti változások	52
Hatályos OTRT és a tervezett Trt. közötti változások	55
3.3. A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése	56
3.4. A környezeti következmények alapján a tervmódosítás értékelése	70
4. A tervmódosítás megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a módosított tervben javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések	73
4.1. A tervmódosításban szereplő környezeti intézkedések értékelése	73
4.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre	73
5. Javaslat a megyei területrendezési terv által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre	75
6. Összefoglalás	76

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése

1.1. A környezeti értékelés tematikája

Zala Megye Területrendezési Terv módosítás (ZMTrT) készítésének jogi alapját az 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről és a végrehajtásáról szóló 218/2009 Kormány rendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről jelentik.

A Zala Megyei Közgyűlés a 45/2017. (XI. 30.) KH határozatában döntött arról, hogy megindítja a hatályban lévő 22/2010. (XI. 25.) számú önkormányzati rendelettel elfogadott Zala Megyei Területrendezési Terve (ZMTrT) módosításának folyamatát, annak érdekében, hogy a módosított ZMTrT összhangban legyen a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (MaTrtT) előírásaival. (Az új MaTrtT törvény már egyben tartalmazza a kiemelt térségek területrendezési tervét és az Országos Területrendezési Tervet).

A módosítás célja továbbá, hogy meghatározza és aktualizálja a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastruktúra hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kr.) 1.§ (2) bekezdés a) pontja szerint a környezeti vizsgálat [Kvt. 43. § (6) bekezdés] lefolytatása mindig kötelező arra a tervre, illetve programra, amely az 1. számú mellékletben szerepel. A Kr. t. számú melléklet 1. pontja környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervként nevesíti a területi terveket. Ennek értelmében jelen esetben a környezeti vizsgálat lefolytatása kötelező. A környezeti vizsgálat tartalmának és részletezettségének megállapítása tárgyában a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét kell kikérni (Kr. 7. § (1) bekezdése).

1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz

A környezeti értékelés az Étv. 9. § (3) bekezdés szerinti véleményezésre kidolgozott dokumentáció részét képezi, a kiküldött környezeti értékelés tematikája szerint. A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a ZMTrT módosításával párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a területrendezési terv egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

A megyei terv első munkaközi dokumentációját, változatát 2018. szeptemberében bocsátotta a KV kidolgozója részére a Pestterv Kft. A folyamatos konzultáció 2019 júniusában zárult, jelen környezeti vizsgálat ennek az utolsó változatnak az eredményeképpen készült.

A ZMTrT kidolgozói konstruktív hozzáállással segítették az SKV munkacsoport tevékenységét és ez a pozitív hozzáállás számottevően hozzájárult ahhoz, hogy a környezeti értékelés elkészült. A tervezők fokozott figyelmet fordítottak az SKV javaslatok figyelembevételére, bár a döntési mechanizmus (azaz egy - egy javaslat elfogadása vagy elvetése) nem ismert az SKV készítői előtt. Összességében megállapítható, hogy a tervező kollégák adatszolgáltatásukkal jelentősen elősegítették az SKV munkacsoport tevékenységét, a javaslatok a véleményezési időszak után a végleges dokumentációba kerülhetnek be.

A ZMTrT KV ütemezése		határidők
1.	A KV készítésének szükségességéről nyilatkozat, illetve a tervezett tematika megküldése a 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletben megjelöltek számára	2018.május
2.	Nyilatkozat beérkezések határideje	2018.május + 30 nap
3.	A ZMTrT Megalapozó Tanulmányának elkészülte	2019. március
4.	Környezeti Vizsgálat készítésének kezdete	2018.szeptember.
5.	A ZMTrT munkaközi végső egyeztetési anyagának átadása	2019.június
6.	A ZMTrT. környezeti értékelés (KÉ) munkaközi anyagának elkészülte	2019.június.30.
7.	A környezeti vizsgálat munkaközi anyagának megküldése véleményezésre	2019.június. xx
8.	A KÉ munkaközi anyagának véleményezési határideje	2019.június. xx + 30 nap
9.	A vélemények figyelembevételével kiegészített KÉ elkészülte	2019.június. xx +60 nap

1. táblázat: Tervezési ütemezés

1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele

A tervezett tematika megküldésre került a vélemények megkérése érdekében a jogszabályban előírt szakhatóságok és érintettek számára. A határidőre beérkezett vélemények feldolgozásra kerültek és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe vették a dokumentáció véglegesítésekor. Az egyeztetés során a környezeti szempontú javaslatok beépítésre kerültek a tervbe. A jogszabályban meghatározott tematika 30 napos véleményezési határidejéig az alábbi javaslatok érkeztek:

Véleményező	Észrevételt tett (Igen/Nem)	Észrevétel/megjegyzés
Zalacomári Közös Önkormányzati Hivatal	Nem	-
Országos Közegészségügyi Intézet	Igen	Az egyeztetési dokumentáció papír alapú hordozón történő megküldésétől eltekintenek. Az eljárás további szakaszában csak abban az esetben kíván részt venni, amennyiben konkrét, a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény hatálya alá eső kérdések merülnek fel
Zala Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály	Nem	-
Budapest Főváros Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály	Igen	A környezeti értékelés tematikáját a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 4. számú melléklete 3.6.1.1 pontja szerint kell elkészíteni: a terv, illetve program, valamint a változatok megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárását a környezeti elemekre (földre, levegőre, vízre, élővilágra, épített környezetre, ez utóbbi részeként az építészeti és régészeti örökségre) is el kell végezni.
Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály	Nem	-
Zalalövői Közös Önkormányzati Hivatal	Nem	-
Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Igen	A környezeti értékelés kidolgozásakor a 2.2 pontban a módosítással érintett terület vízgazdálkodási fejlesztéseit, céljait az Igazgatóság adja meg. A 3.2 ponton belül a módosítás megvalósítása során bekövetkező változás vízgazdálkodási hatásait a vízbázisokra, az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítményekre, felszíni vízelvezetésre, talajvízre szintén az Igazgatóságnak

		kell megadnia.
Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztály	Igen	Megküldte a nyilvántartásukban szereplő, a megye területén belül található természetes gyógytényezőket. (mellékelve megküldöm) A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási-művek védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet szerint a gyógyvizet, valamint az ásványvizet kutak védőterületét, védőidomát a módosítás során figyelembe kell venni. A környezeti vizsgálat elvégzését az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 4. melléklet 3.6.1.4 pontjában foglalt tartalommal tartja szükségesnek.
Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi Járási Hivatala Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály	Igen	A megküldött tematikát hiányosnak ítélte. A tájékoztatás tartalmát a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 7. § (2) bekezdés a)-d) pontja részletezi.
Bagodi Közös Önkormányzati Hivatal	Nem	-
Lenti Város Jegyzője	Nem	-
Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi Járási Hivatala Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály	Nem	-
Rédics Jegyzője	Nem	-
Sármellék és Szentgyörgyvár Község Önkormányzata	Nem	-
Balatongyörök Polgármesteri Hivatal	Nem	-
Zala Megyei Kormányhivatal, Állami főépítész	Igen	A tematika nem tartalmazza az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 7.§ (2) bekezdés szerinti tartalmi elemeket. Kéri, hogy a javaslat 3.3 fejezetében, a környezeti értékelés térjen ki az épített környezetre, illetve az építészeti és régészeti örökségre gyakorolt környezeti hatások vizsgálatára, valamint e hatások következtében az érintett emberek egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében – különösen életminőségében, kulturális örökségében, területhasználata feltételeiben – várhatóan fellépő változásokra is. Törekedni kell a környezetvédelmi szempontok mellett, a táj és a településkép védelmi érdekek biztosítására is. A 8.§ (1) bekezdése szerint a környezeti értékelés a terv-, illetve a programdokumentáció önálló része, illetve munkarésze. A környezeti értékelés egyes részeit a 4. sz. mellékletben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő részszerkezetű területeken – a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el.

2. táblázat: A tematika véleményezése

A partnerségi egyeztetés keretében az információk az alábbi csatornákon keresztül az érdeklődők számára is hozzáférhetővé váltak.

Honlap

A környezeti értékelés egyeztetési dokumentációja és az eljárással összefüggő összes nyilvános dokumentum közzétételre került a Zala Megyei Önkormányzat weboldalán (<https://www.zala.hu/>).

Papír alapú hozzáférés

Nyomtatott dokumentáció megtekintésére Zala Megyei Önkormányzat (Zalaegerszeg, Kosztolányi út 10.) van lehetőség.

Általános véleményadási lehetőség

A honlapon a munka aktuális anyagai elérhetők, velük kapcsolatban bárki véleményt és észrevételt küldhet levélben (8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi út 10.) A vélemények és észrevételek megadására az önkormányzat a nyilvánosságra hozatal időpontjától legalább 30 nap határidőt biztosított.

A beérkező társadalmi vélemények figyelembevétele

Az előzetes környezeti értékelés határidőre beérkezett véleményeit feldolgozzuk és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe veszik a dokumentációk véglegesítésekor.

A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a területrendezési tervek elkészítésével párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a területrendezés tervek egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése

A KÉ tematika kialakításánál alapelveként került rögzítésre, hogy az értékelés csak a területrendezési terv várható környezeti hatásait értékeli. Nem vállal és nem vállalhat fel olyan feladatokat, melyeket más tervezési feladatok során kell megoldani (pl.: környezeti hatásvizsgálat, települési környezetvédelmi program, környezeti állapot mérések, vízgazdálkodási terv, rekultivációs terv, stb.) Jelen dokumentum ezért a rendelkezésre bocsájtott önkormányzati elképzeléseken, fejlesztési szándékokon, valamint a tervezők által biztosított dokumentumokon alapszik. A tervmódosítás egyeztetési dokumentuma tartalmazza a környezeti értékelés kapcsán felmerülő környezeti konfliktusokat feloldó területfelhasználási-, szabályozási megoldásokat, környezetvédelmi intézkedési javaslatokat.

Az értékelés a területrendezési terv várható környezeti hatásait nézi, ezért az értékelés tárgya alapvetően a következők vizsgálatára terjed ki:

- településszerkezeti (és térségi) változtatások környezeti hatásai,
- a tervben megfogalmazott területhasználatok várható környezeti hatásai,
- a területhasználatokhoz kapcsolódó építési feltételek várható környezeti hatásai.

A környezeti értékeléshez új felmérések nem készültek, a felhasznált adatok forrása a következő volt:

- Országos Területrendezési Tervről szóló - módosított 2019. március 15-től hatályos -2003. évi XXVI. törvény (OTrT);
- Zala Megyei Közgyűlés által a 20/2006. (XII.20.) ÖR számú közgyűlési rendeletével elfogadott majd, 2011-ben módosított Zala Megye Területrendezési Terve
- Zala Megye Területfejlesztési Program Stratégiai Program, 2014
- a környezet védelméért felelős szervek által előzetes véleményezési eljárásban, illetve előzetes egyeztetések során közölt információk, adatok.
- vonatkozó jogszabályok,
- illetékes szakhatóságok adatszolgáltatása,
- önkormányzati adatszolgáltatások,

- készülő településrendezési eszközök,
- helyszínelések eredményei,
- szakmai tanulmányok, elemzések,
- topográfiai térképek, légifotók, űrfelvételek (Landsat8, Sentinel2);
- tervező által rendelkezésre bocsájtott digitális térképi fedvények (Országos Erdőállomány Adattár, MEPAR, földhivatali kataszter, védett területek, OTRT fedvények, Natura2000 és Országos Ökológiai Hálózat, stb.)
- publikus adatbázisok (GoogleMap, OpenStreetMap, STRM, ASTER DTM)
- vízgazdálkodási tervek
- Lechner Tudásközpont adatszolgáltatásai

A területrendezési terv elsősorban a területeket sorolja be valamilyen meglévő, vagy tervezett területfelhasználásokba, illetve övezetekbe. A területhasználatok egyikéről sem állítható azonban, hogy környezetterhelő és az sem, hogy milyen mértékben. A környezetterhelés az ott alkalmazásra kerülő technológiából fakad, amire viszont a területrendezési tervnek kis van hatása. Bármely övezet (legyen az akár gazdasági, különleges, vegyes, lakó, vagy mezőgazdasági, stb.) az ott alkalmazott technológiai megoldásoktól függően lehet környezetterhelő, vagy akár környezetbarát is.

Bizonytalansági tényező az is, hogy a rendezési terv csak a lehetőségeket teremti meg arra, hogy a tervezett új területfelhasználások, illetve övezetek megvalósuljanak. Hogy ebből mennyi valósul meg az már többnyire a gazdasági környezeten, a piaci résztvevőkön, a lakosságon, vagy a gazdasági élet szereplőin múlik.

A környezeti vizsgálat kiindulópontja ezért a tervezett területfelhasználás változtatások iránya, nagysága, területi elhelyezkedése.

2. Zala megye területrendezési terve módosítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

2.1. Zala megye területrendezési terve módosításának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

Az új módszertan alapján készülő területrendezési tervek készítését az az építésügy átalakítását célzó intézkedési tervről és a hozzá kapcsolódó feladatokról szóló 1567/2015. (IX. 4.) Kormányhatározat nevesíti. A határozat szerint meg kell teremteni a területrendezési tervek egy időben történő készítésének feltételeit, díjmentesen hozzáférhetővé kell tenni és a településrendezéssel egységes formátumra kell hozni az alaptérképeket. A 2000 és 2012 között készült megyei területrendezési tervek módosításának célja, hogy a 2017-ben az Országgyűlés elé terjesztett Országos Területrendezési Tervvel összhangban meghatározzák a megye távlati térszerkezetét és területfelhasználását, ezzel az ágazati célok területi koordinációját és közvetítsék az országos és a térségi elhatározásokat a településrendezés számára. A Zala Megyei Területrendezési Tervet a megyei önkormányzat 20/2006. (XII.20.) ÖR számú közgyűlési rendeletével fogadta el majd 2010-ben módosította. A tervezési konkrét feladata, hogy

- az országos területfelhasználás és műszaki infrastruktúra területeit pontosítása,
- az országos elemeket kiegészítése a térségi jelentőségű infrastruktúra elemekkel,
- térségi jelentőségű környezeti, természeti és kulturális értékek területi védelmét megteremtse megyei övezetek bevezetésével;
- a megyei sajátosságokat kiemelő egyedi övezet(eket) meghatározásával a megyei fejlesztéseket térben koordinálja.

A tervezési terület Zala megye közigazgatási területe, kivéve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény 1/1. számú melléklete értelmében a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó településeket.

A környezeti értékelés az OTrT és a hatályos terv területfelhasználási egységeit, övezeteit, tervezett infrastruktúra hálózatát hasonlítja össze a tervezett területrendezési tervvel.

2.2. A tervmódosítás célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFK, 2013)

A környezetvédelmi, fenntarthatósági célokat legszéleskörűbben az NFFK fogalmazza meg. A keretstratégia természeti erőforrásokkal kapcsolatos célja a környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját érvényesíteni. Cél többek közt a biodiverzitás fenntartása, táji és természeti értékek megőrzése, a beépítettség csökkentése és a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal. További cél a környezeti terhelések csökkentése, valamint a nem megújuló természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás. A célok megvalósításában a keretstratégia kiemeli a családok és polgárok, vállalkozások, kisközösségek és civil szervezetek, valamint az országos és helyi kormányzás feladatait. A keretstratégia külön kiemeli, hogy a természeti erőforrások által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások komplex rendszerét. A szolgáltatások a természetes és az ember által módosított ökoszisztémák által a társadalom számára biztosított közvetett és közvetlen hasznokat jelentik. Ilyen hasznok a termeléssel összefüggő szolgáltatások (pl. élelem, takarmány, nyersanyag), a természeti

körfolyamatokkal kapcsolatos szabályozó szolgáltatások (pl. klímaszabályozás, beporzás, árvízvédelem), a támogató szolgáltatások (pl. tápanyag-körforgás, talajok keletkezése), és a kulturális szolgáltatások (pl. pihenés-feltöltődés, oktatás, művészeti inspiráció).

A **négy alapvető nemzeti erőforrás** területén a célok rendszere a következő:

Emberi erőforrások Cél a népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom.

Társadalmi erőforrások: Cél a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése. Mivel minden társadalom környezete folyamatosan változik, e változáshoz saját önazonosságunk megtartása mellett alkalmazkodnunk kell. Ebből fakadóan karban kell tartanunk azon ismereteinket, amelyek a közösség összetartozását és fennmaradását szolgálják.

Természeti erőforrások: A környezeti eltartó képességét, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.

Gazdasági (fizikai) erőforrások: Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitettségünk csökkentése. Fontos a lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidék) erősítése.

A területrendezési terv alapfilozófiája a természeti erőforrásokkal történő takarékos gazdálkodás, szemlélete így összhangban van az NFFK szemléletével.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia átfogó céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
Társadalmi erőforrások Emberi erőforrások	● ● ●	A ZMTrT az erdők védelmét egyrészt a meglévő erdők átsorolásának tilalma, másrészt a kiváló termőhelyi adottságú meglévő erdők övezeti lehatárolása és beépítést tiltó, illetve a bányászatot korlátozó szabályozása révén biztosítja. A távlati erdőszűtség elérését a szerkezeti terv erdőgazdálkodási térségének, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetének lehatárolása, és települési szinten a lehatárolások figyelembevételének előírásával támogatja. A felszín alatti és felszín feletti vizek mennyiségi védelmén kívül a minőségi védelmet az vízminőség-védelmi terület övezetének lehatárolása, valamint a szennyvízkezelést rendező és a bányászatot korlátozó előírás biztosítja, összhangban a vízvédelmi jogszabályokkal. A vízgyűjtő-gazdálkodási (VGT) célok és elvek érvényesülését támogatja A TrT célkitűzései összhangban vannak a tájbaillesztett infrastruktúrákkal, a bölcs tájhasználatl.
Természeti erőforrások	● ● ●	
Gazdasági erőforrások	● ●	A ZMTrT-ben a távlati műszaki infrastruktúra hálózatok, valamint műszaki infrastruktúra létesítmények közül az a közlekedési, energetikai, hulladékgazdálkodási és vízgazdálkodási nyomvonalak és objektumok rögzítésre kerültek.

3. táblázat A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia átfogó céljai

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2017-2030)¹

A második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia magában foglalja az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek, valamint az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységének értékelését, az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2050-ig tartó csökkentésére vonatkozó célokat, prioritásokat és cselekvési irányokat tartalmazó **Hazai Dekarbonizációs Útitervet**, valamint a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiát**. E két terv mellett tartalmazza még a „Partnerség az éghajlatért” Szemléletformálási Tervet is. A területi tervezés

¹ <http://www.parlament.hu/irom40/15783/15783.pdf>

témakörével a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS)** foglalkozik, a kapcsolódó cselekvéseket az épített környezet, terület- és településfejlesztés, terület- és településrendezés, települési infrastruktúra (IV.7.7) fejezet foglalja magába. Ugyanakkor mind a Hazai Dekarbonizációs Útterv, mind pedig a NAS egyéb tématerületei (pl. vízgazdálkodás) esetében találhatunk olyan pontokat, amelyek megvalósításában a területi tervezésnek fontos szerepe lehet.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
Dekarbonizáció <ul style="list-style-type: none"> - fosszilis energiahordozók kiváltása, - energiahatékonyság növelése, - természeti erőforrások igényeinek mérséklése, - zöldgazdaság-fejlesztés, - erdősítés CCS, - kutatás, fejlesztés, innováció 	● ● ●	A kibocsátás-csökkentési intézkedések szintén minden területi tervezési szintbe beépülhetnek: A területfejlesztési és –rendezési tervek főként a megújuló energiaforrások kitermelésére alkalmas területek feltárásával, az erdőtelepítésre alkalmas területek kijelölésével (és szabályozásával), illetve a szén-dioxid leválasztás- és tárolás műszaki elemeinek térségi szerkezeti tervben történő helybiztosításával támogatják a mitigációs célokat.
Alkalmazkodás és felkészülés <ul style="list-style-type: none"> - természeti erőforrások megóvása, - sérülékeny térségek alkalmazkodása, - sérülékeny ágazatok alkalmazkodása, - nemzetstrat. területek alkalmazkodása, - társadalom alkalmazkodása, - kutatás, fejlesztés, innováció 	● ● ●	A ZMTrT a földhasználat alakításával, a zöld infrastruktúra hálózat védelmével és fejlesztésével, a kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területek megőrzésével, a vízvisszatartás lehetőségeinek feltárásával az árvízi- és földtani kockázatok mérséklésével támogathatja leginkább az adaptációs célok megvalósulását.

4. táblázat A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) céljai

IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020²

A program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Stratégiai céljai a következők: az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek a javítása, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, végül pedig az erőforrás-takarékosság javítása, a gazdaság zöldítése. Ezekben belül a következő kiemelt témáknál állnak rendelkezésre EU-s források: az energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások felhasználásának bővítése, a szennyvízkezelés fejlesztése, az ivóvízminőség javítása, a területi vízgazdálkodás, a hulladékgazdálkodás, a kármentesítés, a közösségi közlekedés, a természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések, továbbá az ökoszisztémák állapotának megőrzése és javítása.

A 4. NKP környezetstratégiai céljai	Illeszkedés	ZMTrT célkitűzések
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása. Cél a jó életminőség és az egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása. Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek javítása, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, valamint a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja.	● ● ●	A területrendezési terv fő célja az élhető környezet megteremtése és a fenntartható magas színvonalú környezetminőség megőrzése. A TrT Tájképvédelmi övezete, a Országos Ökológiai Hálózat övezetei, a kiváló termőhelyi adottságú termőterületek megőrzése közvetlenül is hozzájárul a célok eléréséhez.
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata. Cél a stratégiai jelentőségű természeti erőforrások, természeti értékek, ökoszisztémák védelme, az életközösségek	● ● ●	A TrT Tájképvédelmi övezete, a Országos Ökológiai Hálózat övezetei, a kiváló termőhelyi adottságú termőterületek megőrzése közvetlenül

² http://doc.hjegy.mhk.hu/20154130000027_1.PDF

működőképességének megőrzése, a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása.		is hozzájárul a célok eléréséhez
Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése. Cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása, a környezetszennyezés megelőzésére, a terhelhetőség/megújuló képesség figyelembevételére épülő fenntartható használat megvalósítása. Kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválására, azaz, hogy a lakosság növekvő jólléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható. A fogyasztói magatartás megváltozása, a környezeti szempontból fenntartható termékek és szolgáltatások felé történő elmozdulás keresleti oldalról erősíti meg a termelői folyamatok „fenntarthatósága” iránti igényt. A fenntartható termelés forrástakarékos (beleértve az anyag-, a víz-, a terület-, a termőföld- és energiahasználatot, az újrahasználatosság és a tartósság tervezését, az anyagciklusok körfolyamattá zárását); csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások és hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata); növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.	● ● ●	A TrT feladata a táji adottságokon alapuló bölcs tájhasznosítás, a természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme, a takarékos területhasználat, illetve a Éghajlatváltozás hatásának mérséklése, alkalmazkodás. A TrT számos övezete közvetlenül is kapcsolódik a célok eléréséhez.

5. táblázat A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program céljai

Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020³

A Kormány a Nemzeti Vidékstratégiát 2012-ben fogadta el a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1074/2012. (III. 28.) Korm. határozattal. „A stratégia átfogó célkitűzése: Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.

Ezen átfogó célkitűzés jegyében cél egy olyan vidékfejlesztési program megvalósítása, amely az emberek és a közösség értékeire építve, a hagyományokat ápolva, a táji és épített környezet értékeit megőrizve, a természeti erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva, a mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozásokat fejlesztve nyújt esélyt a vidéki élet megbecsültségének és vonzerejének helyreállítására, a vidéken élők életminőségének átfogó javítására, a vidék, és általa az ország felemelkedésére. A Vidékstratégia az egyik legkomplexebb program, amelynek szinte minden célja kapcsolatban van a TrT célkitűzéseivel.

Nemzeti Vidékstratégia céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
I. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése I.1 Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata <ul style="list-style-type: none"> - Talajvédelmi és ásványi nyersanyag-gazdálkodási program - Természeti értékek, területek, ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program - Környezetbiztonsági program - Vízkészlet- és vízminőségvédelmi program - Területi vízgazdálkodási program 	● ● ●	A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete a vízminőség-védelmi terület övezete, a nagyvízi meder övezete, az ásványi nyersanyagvagyon övezete és lehatárolása közvetlenül hozzájárul az NKP célkitűzéseinek megvalósulásához.
I.2 Vidéki környezetminőség javítása <ul style="list-style-type: none"> - Ivóvízminőség-javító program - Szennyvíz program - Települési csapadékvíz-gazdálkodás program - Levegőminőség-védelmi és zajterhelés csökkentési program - Zöldterületi rendszer fejlesztése program - Hulladékgazdálkodási program 	● ● ●	Az Ökológiai hálózat magterületének övezete, az Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, az Ökológiai hálózat puffertérületének övezete és lehatárolása közvetlenül hozzájárul az NKP célkitűzéseinek megvalósulásához.

³ http://www.terport.hu/webfm_send/2767

		erdőgazdálkodási térség és bevezetésre került az erdők övezete mint új övezet.
II. Sokszínű és életképes agrártermelés II.1 Föld és birtokpolitika <ul style="list-style-type: none"> - Föld- és birtokrendezési, üzemszabályozási program - Demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodell” 	●	Nem elsődlegesen TrT feladat.
II.2 Fenntartható agrárszerkezet és termeléspolitika <ul style="list-style-type: none"> - Ökológiai gazdálkodás program - Génmegőrzési program - Táj- és agrár-környezetgazdálkodási program - Állattenyésztés-fejlesztési program - Lovasprogram - „Kert-Magyarország” kertészeti program - Szőlő- és borprogram - Szántóföldi növénytermesztés program - Gyepgazdálkodás program - Erdőprogram - Halgazdálkodási program - Vadgazdálkodási program 	● ● ●	A fenntartható tájszerkezet és agrárszerkezet a TrT kiemelt célkitűzései feladatai közé tartozik. A kiváló termőhelyi adottságú szántók és jó termőhelyi adottságú szántók övezetének lehatárolásával hozzájárul az erőforrások megőrzéséhez. Az erdők, a kiváló termőhelyi adottságú erdők és az erdőtelepítésre javasolt erdők övezetének lehatárolása egyaránt elősegíti az erdőprogram megvalósítását.
IV. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése IV.1 Helyi gazdaságfejlesztés <ul style="list-style-type: none"> - Helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés program - Helyi energiatermelés és -ellátás program - Vidéki turizmus, falusi vendéglátás program - Kézműves program - Szövetkezés-fejlesztési program - Helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program - Szociális földprogram 	●	Nem elsődleges TrT feladat, de maga a terv céljai összhangban vannak az NKP célkitűzéseivel.

6. táblázat A Nemzeti Vidékstratégia átfogó céljai

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

Az erdő folyamatosan megújuló természeti erőforrás. Az erdőt olyan módon és ütemben kell hasznosítani, hogy a gazdálkodási lehetőségek a jövő nemzedékei számára is fennmaradjanak. Úgy, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetközelségét, termő-, felújuló- és életképességét, továbbá megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban az erdők hármaskörének, védelmi és gazdasági követelményeknek, betöltsse természet- és környezetvédelmi, egészségügyi-szociális, kulturális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási célokat szolgáló szerepét. Az Erdőstratégia szellemisége összhangban van a megyei területrendezési terv célkitűzéseivel. Az Erdőstratégia kiemelt célja az erdőterület – erdőtelepítéssel történő – növelése az országos 27%-os erdőszültségi szint eléréséig, amely hosszú távú célként – a rendelkezésre álló források mértékétől és intenzitásától függően – további 680 ezer hektár új erdő telepítését jelentheti országosan.

Nemzeti Erdőstratégia céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, fenntartható erdőgazdálkodással, az erdők multifunkcionális szerepének egymás közötti megfelelő, területenként különböző arányának kialakítása mellett.	● ● ●	Természeti erőforrások általános védelme; a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása a TrT feladatai közé tartozik.
Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése a megújuló energiahasznosítás, a klímaváltozási folyamatok hatásainak csökkentése, megelőzése érdekében. A	●	Nem TrT feladat, de az erdőterületek növekedése elősegíti megújuló energiahasznosítási célok megvalósítását.

biomassza alapú megújuló energiahasznosítás döntően térségi szintű szervezése és közösségi alapú fejlesztése.		
Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztésének támogatása, az erdők jobb elérése érdekében, figyelemmel a folyamatos erdőborítás fenntartása melletti kíméletes erdőgazdálkodás, a piacra jutás, az erdők védelme és a lakosság kulturált rekreációjának egyidejű biztosítására.	●	Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztése hozzájárulhat a turisztikai, kismértékben zöldút hálózat fejlesztéshez. A tájidentitás növelése. A célkitűzésnek nincs igazi kapcsolata a TrT célkitűzéseivel.
Az erdőgazdálkodás biológiai alapjainak fenntartható módon történő biztosítása, az erdei biodiverzitás célzott védelme és fejlesztése, kiemelten a védett és magas természetességű erdőkben.	● ● ●	Természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása TrT célkitűzése.

7. táblázat A Nemzeti Erdőstratégia átfogó céljai

Nemzeti Tájstratégia (2018)⁴

A Nemzeti Tájstratégia (NTS) a magyar táj átfogó, ágazatokon túlmutató szemlélettel fogalmazza meg a hazai tájak megőrzéséhez kapcsolódó célkitűzéseket. A stratégia javaslatai szerint a beépítetlen területek megőrzésére nagyobb kell hangsúlyt fektetni, emellett megemlíti, hogy a környezeti nevelés/szemléletformálás eddigi eredményei nem átütő erejűek. Jellemző a vízháztartási viszonyokat megváltoztató mértékű burkolt felület-növekedés, a táj iránti felelősségérzet eltűnt, a jelenlegi bevett gyakorlat a csapadékvíz azonnali elvezetése, amely klimatikus adottságainkat tekintve kifejezetten hátrányos, amelyek mind gyengítik a klímaváltozással szembeni ellenálló képességet. A dokumentum szerint az országnak mindössze 17 %-át borítja olyan növényzet, amely a területileg természetes növényzet maradványának tekinthető.

A Tájstratégiában megfogalmazott célokba, alcélokba és intézkedésekbe már beépült a kímélőbb tájhasználat, a táj állapotának, összefüggéseinek folyamatos nyomon követése.

Az NTS szerint a magyarországi tájak jövőképe öt alappilléren nyugszik, amelyek a következők:

1. A tájat meghatározó környezeti elemek használata fenntartható és integrált lesz.
2. Az értékes hagyományos tájhasználatok fennmaradnak. A degradált helyszínek helyreállítása megtörténik.
3. A természetközeli és az átalakított területeket, továbbá a termeléssel összefüggő tájhasználatot is a változatosság és a gazdagság jellemzi.
4. A beépített területek aránya alacsony marad, nem növekszik, vagy csak a tényleges igényeknek megfelelően növekszik; kompakt, élhető településekhez kötődik.
5. A települések, illetve az örökségi elemek táji beágyazottsága harmonikus.

A stratégia célkitűzéseivel a TrT javaslatai, szabályozása összhangban van. A stratégia átfogó célkitűzéseit a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Tájstratégia átfogó komplex céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása A tájhasználat változásának nyomon követése A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba Komplex tájselejtelem integrálása a kutatásokba	● ● ●	A TrT célkitűzései összhangban vannak a táji adottságokon alapuló tájhasználat elveivel.
Élhető táj –élhető település –bölcs tájhasznosítás Kompakt, klímabarát, értékőrző települések Tájba illesztett infrastruktúrák	● ● ●	A TrT célkitűzései összhangban vannak a tájbaillesztett infrastruktúrákkal, bölcs tájhasználattal.

⁴ http://www.kormany.hu/download/1/20/01000/Nemzeti%20T%C3%A1jstrat%C3%A9gia_2017-2026.pdf

Táji adottságokon alapuló termelési funkciók Táji adottságokon alapuló rekreációs funkciók Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók		
A tájidentitás növelése Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése A társadalmi részvétel növelése A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése	●	A TrT célkitűzései áttételesen kapcsolódnak a tájidentitás növeléséhez.

8. táblázat A Nemzeti Tájstratégia átfogó céljai

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (NBS, 2015)⁵

A biológiai sokféleség megőrzése hozzájárul az ökoszisztéma szolgáltatások erősítéséhez. A 2020-ra kitűzött jövőkép a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma szolgáltatások hanyatlásának megállítása, lehetőség szerinti javítása. A dokumentumban megfogalmazott célok stratégiai területek szerint oszlanak meg, ezek a természeti területek és értékek védelmére, a táji diverzitás, zöld infrastruktúra és ökoszisztéma szolgáltatások fenntartására, a biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelésére, fenntartható erdő és vadgazdálkodásra, vízi erőforrások fenntartható használatára, az inváziós fajok elleni küzdelemre, illetve a világszintű biodiverzitás csökkenés megállításában a hazai szerepvállalásra fókuszálnak. A TrT célkitűzései összhangban vannak az NBS célrendszerével. A kapcsolatot a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
Hazánk védeett természeti területeinek és értékeinek megőrzése , természetvédelmi helyzetük javítása, valamint az Európai Unió madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvének teljes körű hazai végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése	● ● ●	A TrT az ökológiai hálózat övezeteinek lehatárolásával hozzájárul a védett természeti területek és értékek megőrzéséhez.
A táji diverzitás, a zöldinfrastruktúra és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása és helyreállítása,	● ●	Az ökológiai hálózat lehatárolja a meglévő zöldinfrastruktúra hálózati elemeket. A szerkezeti terv hozzájárul a táji diverzitás megőrzéséhez és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartásához. A zöldinfrastruktúra elemek hiányait (gap) a terv magában nem tudja orvosolni.
A biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelése	● ●	A mezőgazdasági mint a vidéki táj legnagyobb „területhasználója” meghatározó szerepet tölt be a biológiai sokféleség megőrzésében. A TrT a mezőgazdasági térség szabályozásával hozzájárulhat a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
Fenntartható erdő- és vadgazdálkodás , valamint a vízi erőforrásaink védelme és fenntartható használata	● ● ●	A TrT erdőgazdálkodási térsége, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület lehatárolása hozzájárul a célkitűzés megvalósításához.
Az inváziós idegenhonos fajok (özfajok) elleni küzdelem	●	Nem közvetlen TrT feladat.
Hazánk szerepvállalásának erősítése a biológiai sokféleség világszintű csökkenésének megállításában, továbbá a biológiai sokféleség védelmi megállapodásokból fakadó kötelezettségek hazai végrehajtása	●	Nem közvetlen TrT feladat.

9. táblázat A Nemzeti Biodiverzitás Stratégia átfogó céljai

Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv, 2017)

⁵ http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Strategia/MK15083_NBS.pdf

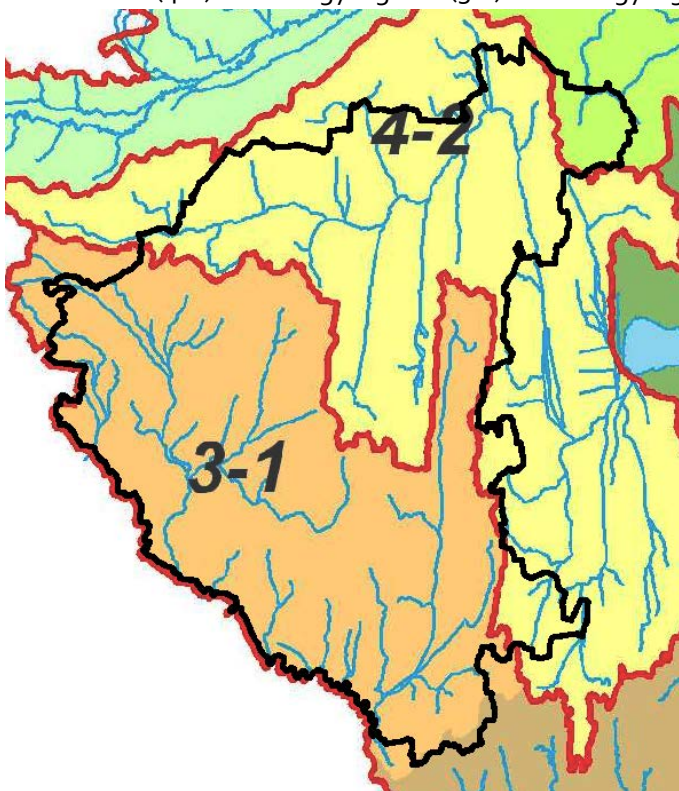
Feladata a vizek kezelésével és állapotával kapcsolatos célok kijelölése, az ezek eléréséhez szükséges intézkedések azonosítása, valamint a végrehajtás feltételeinek és módjának a meg- határozása. A Nemzeti Vízstratégia célkitűzései nagymértékű összhangot mutatnak a ZMTrT célkitűzéseivel.

Nemzeti Vízstratégia céljai	Illeszkedés	ZMTrT
Vízviszartartás és vízszétosztás a vizeink jobb hasznosítása érdekében	● ● ●	Az alábbi övezetek közvetlenül segítik elő a célok megvalósulását: Vízminőség-védelmi terület övezete, Nagyvízi meder övezete.
Kockázat megelőző vízkárelhárítás	● ●	Az alábbi övezetek közvetlenül segítik elő a célok megvalósulását: Vízminőség-védelmi terület övezete, Nagyvízi meder övezete.
A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot elérésére	● ●	Az alábbi övezetek közvetlenül segítik elő a célok megvalósulását: Vízminőség-védelmi terület övezete, Nagyvízi meder övezete.
Minőségi víziközmű-szolgáltatás és csapadékvíz-gazdálkodás elviselhető fogyasztói teherviselés mellett.	●	Természeti erőforrások általános védelme
A társadalom és a víz viszonyának a javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten).	● ●	A társadalom és víz viszonyának javítása ha áttételesen is kapcsolódik a TrT feladatihoz.
A vízgazdálkodás gazdasági szabályozó rendszerének újjá szervezése	●	Nem TrT feladat.
A tervezés és irányítás megújítása	●	Nem TrT feladat.

10. táblázat A Nemzeti Vízstratégia átfogó céljai

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (2016-2021)⁶

A tervezési terület hat vízgyűjtő gazdálkodási alegységekhez tartozik, amelyek mindegyikére önálló vízgyűjtő-gazdálkodási Terv készült: (4-2) Zala alegység és a (3-1) Mura alegység

⁶ https://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/E3E737A3-3EBC-4B6F-973C-5DD9B8A6DBAB/OVGT_foanyag_vegleges.pdf

1. ábra. Vízyűjtő-gazdálkodási alegységek

A vízyűjtő alegységekre készülő vízyűjtő gazdálkodási tervek rendkívül részletesen mutatják be a víztestek jellemzőit, a vízfolyások jelenlegi állapotát, a védett területeket, a monitoring rendszer felépítését, a vízhasználatokat és részletes intézkedési programot fogalmaznak meg a kiváló ökológiai állapot elérése érdekében. Az intézkedések a TrT szabályozási lehetőségeinél sokkal részletesebben mutatják be a szükséges feladatokat. Összességében azonban megállapítható, hogy a TrT javaslatai, a szabályozások összhangban vannak a VGT tervezett intézkedéseivel. Az intézkedéseket összesítve mutatja be az alábbi táblázat.

VGT intézkedései a térségben

- Kommunális szennyvízbevezetésekől származó szerves anyag és tápanyagterhelés csökkentése.
- Közvetlen ipari szennyvízbevezetésekől származó terhelés csökkentése.
- Diffúz tápanyagterhelésből származó terhelés csökkentése.
- Tápanyag kihelyezés tényleges korlátozása szántó és ültetvény területeken.
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával.
- Erózió-érzékeny területeken a meglévő teraszos művelés fenntartása.
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése erózió-érzékeny területen agrár-környezetvédelmi célprogram (AKG) keretében.
- A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre.
- Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel.
- Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján.
- Mezőgazdasági területéről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező).
- Pontszerű bevezetésekől származó terhelés csökkentése.
- Diffúz forrásból származó veszélyes anyag terhelés csökkentése.
- A hosszirányú átjárhatóság helyreállítása, a duzzasztás és a vízszint-szabályozás hatásának csökkentése.
- Nyílt ártér kialakítása, hullámtér bővítése a szükséges területhasználat váltással.
- A hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása.
- Mederrehabilitáció kategóriától és típustól (nagy folyó, kis és közepes vízfolyás, mesterséges vízfolyás, állóvíz) függő módszerekkel.
- Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a típustól függő zonáció rehabilitációja.
- Mederben található, funkcióját veszített létesítmények bontása.
- Az ártér illetve a hullámtér vízellátottságának javítása.
- A természetesnél mélyebb meder, illetve az ebből adódó kis- és középvízszint-süllyedés hatásának csökkentése.
- A belvízelvezető rendszer módosítása, a természetes vízfolyások és állóvizek vízjárását módosító hatások csökkentése.
- Völgyzárógátas tározókból történő vízleeresztés szabályozása.
- Felszíni vízkivételek és átvezetések nyilvántartása, felülvizsgálata, módosítása, engedélyezése.
- Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny területeken.
- Termálvizek hasznosítása, a használt termálvizek visszasajtolásának szabályozása, ösztönzése és korszerűsítése.
- Vízjárási viszonyok javítása, az ökológiai kisvíz helyreállítása. Belvízrendszer módosítása.
- Víztakarékos megoldások alkalmazása növénytermesztésben.
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízviisszatartás a táblán belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében.
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása.
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztás.
- Ivóvízbázisok védelme, védőzónák kijelölése, tevékenységek szabályozása, módosítása (A diagnosztikai és a biztonságba helyezési program végrehajtása).
- Károsodott vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül.

- A strandok kijelölése és üzemeltetése során a partszakasz fürdővíz minőségi és ökológiai állapotára vonatkozó követelmények figyelembevétele.

11. táblázat. VGT javasolt intézkedései a tervezési területen

2.3. A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)⁷

Az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) számú határozatával fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció c. dokumentumot. Az OFTK célja az ország fejlesztéspolitikájának, a területi tervezésnek és szabályozásnak egységes hozzájárulása az ország dinamikus fejlődéséhez, növekedési pályára állításához, a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez egy területileg is kiegyensúlyozottabb fejlődés elérése érdekében. További céljai az ágazati és területi tervek, továbbá a hazai fejlesztéspolitika és az európai uniós támogatások közötti összhang megteremtése, stratégiai irányokat mutatva a 2014-2020-as költségvetési és tervezési időszakra.

Az OFTK négy átfogó fejlesztési- és tizenhárom specifikus célt (hét szakpolitikai jellegű- és hat területi cél) fogalmaz meg. Az átfogó célok közül a **3. A természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme**, valamint a **4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet**, azok a célok, amelyek területrendezési megközelítéseket tartalmaznak.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) átfogó és specifikus céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés - Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és - ellátás	● ● ●	A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetek lehatárolása és a kapcsolódó szabályozás a felértékelődő mezőgazdasági termelésre leginkább alkalmas szántóterületeket védi.
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme -Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme	● ● ●	A hagyományos tájhasználat megőrzését és ezen belül a területfelhasználási kategóriák esetében a területhasználat irányelv szerű szabályozását javasolja. Az ZMTrT több előírás szigorításával teszi hatékonyabbá az erdők védelmét. Mint stratégiai erőforrás a ZMTrT-ben is szerepel az ökológiai hálózat alövezeteinek önálló szintre emelése. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetek lehatárolása és a kapcsolódó szabályozás a felértékelődő mezőgazdasági termelésre leginkább alkalmas szántóterületeket védi.
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet - A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat, - Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése, - Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése, - Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése, - Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	● ● ●	A ZMTrt térszerkezeti tervlapján meghatározott területfelhasználási kategóriák (közül is kiemelkedően a települési térség), valamint a műszaki infrastruktúra hálózat utal a fenntartható térszerkezet biztosításához. A tájképvédelmi övezet hozzájárul a kiemelkedő táji értékek megőrzéséhez. Az ökológiai hálózat alövezeteinek önálló övezetként történő megjelenítése hozzájárul az táji, természeti adottságok magasabb szintű védelméhez.

12. táblázat Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) céljai

⁷ http://doc.hjegy.mhk.hu/20144130000001_1.PDF

Zala Megye Területfejlesztési Programja 2014 (forProjekt Kft és a Városfejlesztés Zrt)

A Zala Megyei Önkormányzat 2014-ben készítette el a 2014-2020-as időszakra szóló megyei gazdaságfejlesztési programot, aminek fő célkitűzéseit három átfogó cél és hét projektcsoport tartalmazta. A gazdaságfejlesztési program hatodik fejezete részletesen kitér a megye **természeti-, táji és egyéb stratégiaileg fontos erőforrásainak megőrzésére**, fenntartható használatára, az energiahatékonyság és a környezet védelmére.

ZMTP céljai, prioritásai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
<p>Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életésélyeinek megtartása</p> <p>A hulladék hasznosítás rendszere még nem épült ki teljesen a megyében</p> <p>A szennyvízhálózatra való csatlakozás aránya a kívánatosnál alacsonyabb</p> <p>Jelentős a sérülékeny vízbázisok száma és védőterületeik kiterjedése</p> <p>Árvízvédelmi beruházások szükségesek a Kerkavölgy árvízmentesítésére</p> <p>Principális teljes hosszában különösen Nagykanizsán és a Zala folyó mentén</p> <p>Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet</p> <p>Az alacsony szén-dioxid kibocsátásra való áttérés támogatása minden ágazatban</p> <p>Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése</p> <p>Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése.</p> <p>A megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelésével, a megyére jellemző megújuló energiaforrások hatékony felhasználásával, térségi potenciálok kiaknázásával</p> <p>Fenntartható erdőgazdálkodás.</p> <p>A fenntartható hulladékgazdálkodás változatlan biztosítása a jövő generációinak védelme érdekében, az illegális hulladéklerakók felszámolása.</p> <p>Integrált vízgazdálkodási beruházások az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére</p> <p>A felszíni és felszín alatti vízbázisok garantált védelme.</p> <p>Komplex élőhely- és vízvédelmi program, a megye élővizei vízminőségének változatlan biztosítása.</p> <p>Natura 2000 területek védelme és ismertségük fokozása.</p> <p>Fenntartható tájhasználatot eredményező és GMO-mentes mezőgazdasági termelés támogatása.</p> <p>Termőtalaj, termőföld védelme, nitrát irányelv gyakorlati érvényesítése.</p>	● ● ●	<p>A területrendezési terve alapvető célja a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, amely magába foglalja a környezeti erőforrások védelmét. A TrT a természeti adottságok, erőforrások és a műszaki infrastruktúra hálózatok rendszerének összehangolását számos övezet lehatárolásával segíti elő. A Országos Ökológiai Hálózat övezetei, a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek, az erdők, az erdőtelepítésre javasolt területek, a tájképvédelmi övezet, a vízminőség-védelmi terület övezete, a világörökség és várományos területek övezetének lehatárolásával az erőforrások védelméhez járul hozzá.</p>

13. táblázat A ZMTP prioritásai

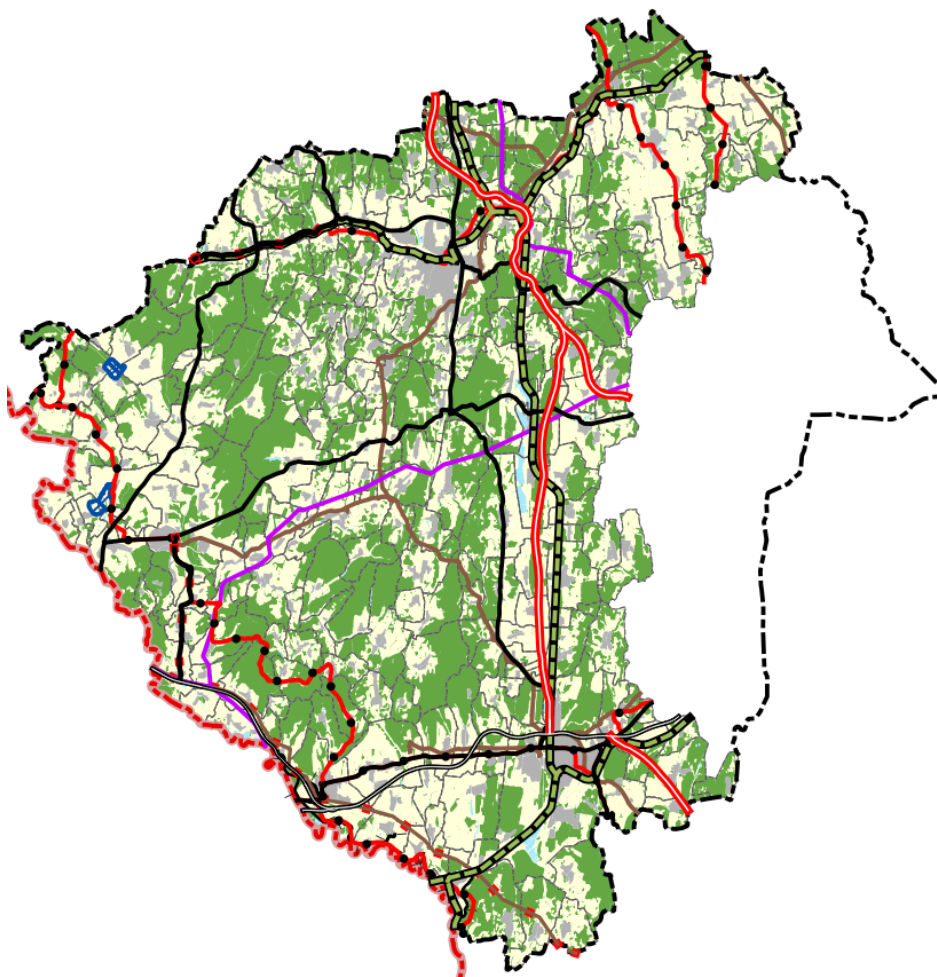
Országos Területrendezési Terv (Lechner Nonprofit Kft. 2019)

Az OTrT törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Az OTrT az a tervezési dokumentum, amely meghatározza a megyei területrendezési terve kereteit, mozgásterét. A megyei területrendezési terv felülvizsgálatának elsődleges célja, hogy a kormányrendeletnek megfelelően illeszkedjen az OTrT 2019-es módosításához. Az Országos Területrendezési Terv elfogadása megtörtént, a terv 2019.március 15-én hatályba lépett. A korábbi és a hatályos OTrT között az erdőgazdálkodási térség, a települési térség, vegyes területhasználatú térség eltérő szabályozása és adatszolgáltatása miatt jelentős különbségek fedezhetők fel. A hatályos OTrT-ben az erdőgazdálkodási térség az erdőadattár adatbázis alkalmazása miatt jelentős növekedést mutat a korábbi OTrT-hez és ennek megfelelően a megyei tervhez képest is, a mezőgazdasági térségnél hasonló mértékű csökkenést figyelhetünk meg, míg a korábbi vegyes területhasználatú térség kategória megszűnt.

Az eltérő méretarányú és léptékű adatbázisok alkalmazása miatt az új OTrT felbontása, részletgazdagsága közelít a korábbi megyei tervek felbontásához. Az OTrT és a megyei területrendezési terv kapcsolatának részletesebb elemzése a 3.2. és 3.3. fejezetekben történik.

OTrT környezetstratégiai céljai	Illeszkedés	ZMTrT kapcsolat
1. A társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,	● ● ●	A TrT szerkezeti terve, területfelhasználása megyei szinten pontosítja az OTrT egyes területfelhasználási kategóriáit. A műszaki infrastruktúra hálózatok pontosítása megyei szinten. Az országos szinten meghatározott övezeteket átveszi és megyei szinten új térségi övezeteket vezet be (pl. Ásványi nyersvagyon övezete, földtani veszélyforrás övezete).
2. A városok – községek, fejlett – elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,	● ●	
3. Az országos térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,	● ● ●	
4. A térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,	●	
5. A műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,	● ●	
6. A területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése,	● ● ●	
7. A természeti erőforrások védelme.	● ●	

14. táblázat OTrT környezetstratégiai céljai

2. ábra Az OTrT szerinti szerkezeti terv, 2019 (Forrás: Lechner Központ)

3. Zala megye területrendezési terv módosítása környezeti hatásainak vizsgálata

A Környezeti Vizsgálat (KV) a Zala Megye Területrendezési Terv módosítás megalapozó dokumentációja és a tervmódosítás (2019. január-június) egyeztetési változatai, adatszolgáltatásai alapján készült.

3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Geomorfológiai, földtani, táji adottságok

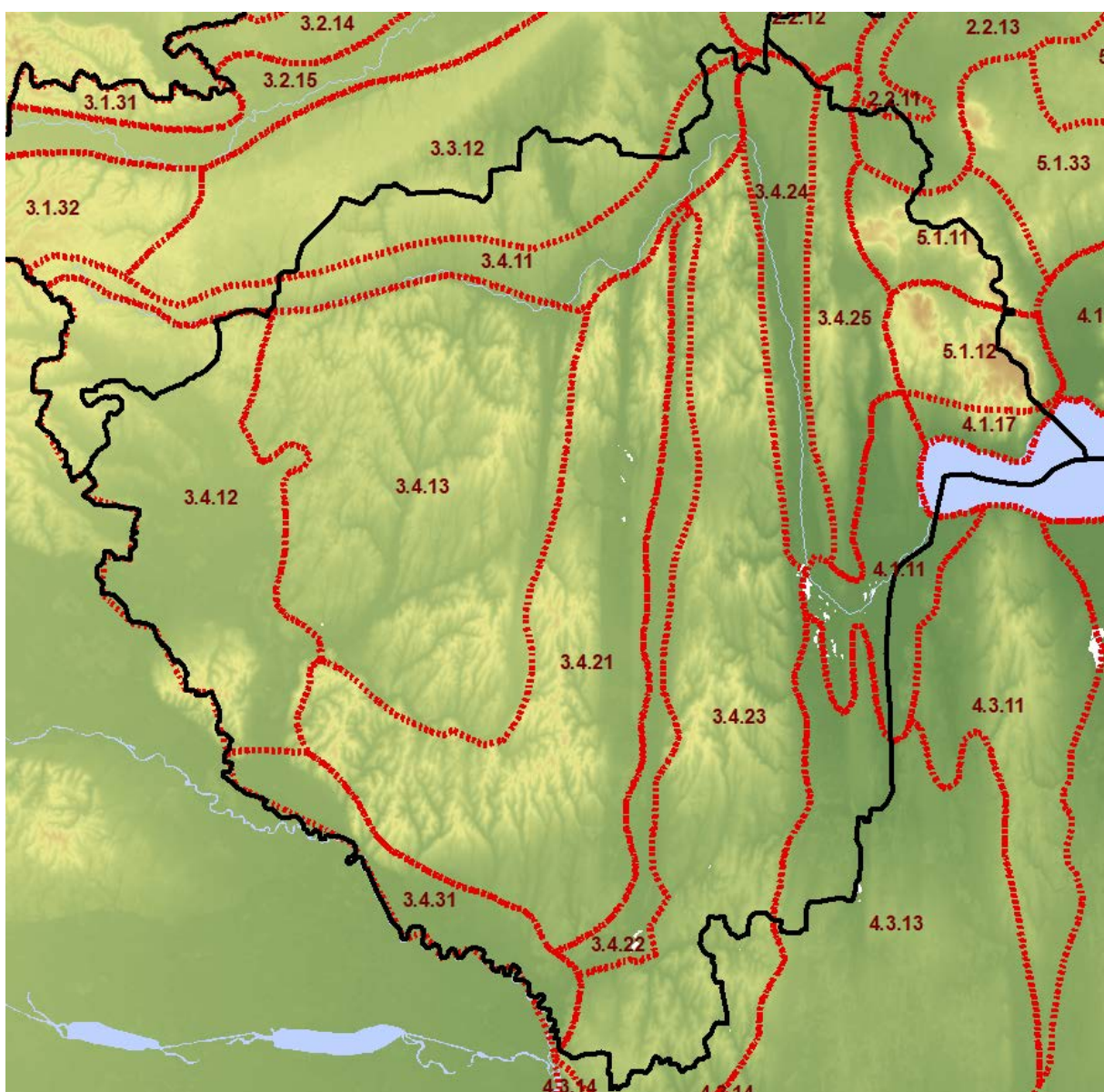
Zala megye különböző típusú tájegységek találkozási területe, ezért átmeneti jellegű, nem különül el éles határokkal a szomszédos tájaktól. Legnagyobb része a nyugat-dunántúli peremvidék részét képező **Zalai-dombsághoz** tartozik, de kissé átnyúlik a Vasi-Hegyhátra, délkeleten pedig a Dunántúli-dombságokra. A Keszthelyi-fennsík hegyei pedig a Dunántúli-középhegység, közelebből a Bakony rendszeréhez tartoznak. A sűrű, csaknem párhuzamos, de dél felé kissé szétterülő völgyek rendszere morfológiailag erősen tagolja. Ez a felszabdaltság nem kedvezett a nagyobb települések kialakulásának, így vált jellemzővé a „szeges” falutípus.

A Zalai-dombság északi részén, Zalalövőtől Zalabérig húzódik, keleti, majd északkeleti irányban a **Zala-völgy**. A geomorfológiai kutatások szerint a Zala a korai pleisztocén óta folyik e valaha mocsaras, 2–3 km széles, fokozatosan kiszélesedő völgyben. A Zalabér közelében kialakult kaptúra révén a folyó dél felé fordult, innen a más jellegű és eredetű alsó völgyben halad tovább. A kedvező természeti adottságok, a jó termőföld már régen lehetőséget kínáltak az ember megtelepedésére.

Északnyugaton, az **Ős-Mura** hordalékkúpjain helyezkedik el a három kisebb tájra tagolódó Kerka-vidék. A Szentgyörgyvölgyi-rögvidéket a kibillent, kicsiny pannon rögök jellemzik. A dombok között a folyóvizek teraszos völgyei találhatók. Délebbre a Lenti-medencének a tengerszint felett csak 160-170 méterre fekvő, késői pleisztocén kori süllyedéke következik, melyet a Tenkes röge zár le. A szigetszerűen kiemelkedő terület peremén mindenütt megtalálhatók a Mura, illetve a Kerka folyóvízi teraszai.

Az **Észak-Göcseji-dombság** a Rába hordalékkúpján fekszik, 250–300 m magas, erősen tagolt táj a Felső-Zala, a Felső-Válicka, a Cserta és a Kerka között. Északi részén található legmagasabb pontja, a Kandikó (302 méter). A Göcseji-dombság déli részétől sajátos, ellenkező irányban kibillent szerkezete különíti el. Termőföldje gyenge, rossz vízgazdálkodású, agyagbemosódásos barna erdőtalaj. A szegénység sajátos módon hozzájárult a régi gazdálkodási formák és néprajzi hagyományok megőrzéséhez. A földrajzi és a néprajzi Göcsej határai azonban nem esnek egybe.

A **Letenyei-dombság** tekintélyes pleisztocén kiemelkedésének legmagasabb pontja a Várdomb (338 m). Délről a Mura határolja. Eltérő jellegű a Kelet-Zalai-dombság (Zalahátság).

3. ábra Földrajzi kistérségek

2.2.13.- Pápa-Devecseri-sík
 3.3.12.- Felső-Kemeneshát
 3.4.11.- Felső-Zala-Völgy
 3.4.12.- Kerka-vidék (Hetés)
 3.4.13.- Közép-Zalai-dombság
 (Göcsej)

3.4.21.- Egerszeg-Letenyei-
 dombság
 3.4.22.- Principális-völgy
 3.4.23.- Zalaapáti-hát
 3.4.24.- Alsó-Zala-völgy
 3.4.25.- Zalavári-hát
 3.4.31.- Mura-bal parti sík

4.1.11.- Kis-Balaton medence
 4.1.14.- Balaton
 4.1.17.- Keszthelyi-Riviéra
 4.3.13.- Nyugat-Belső-Somogy
 5.1.11.- Tátika-csoport
 5.1.12.- Keszthelyi-fennsík

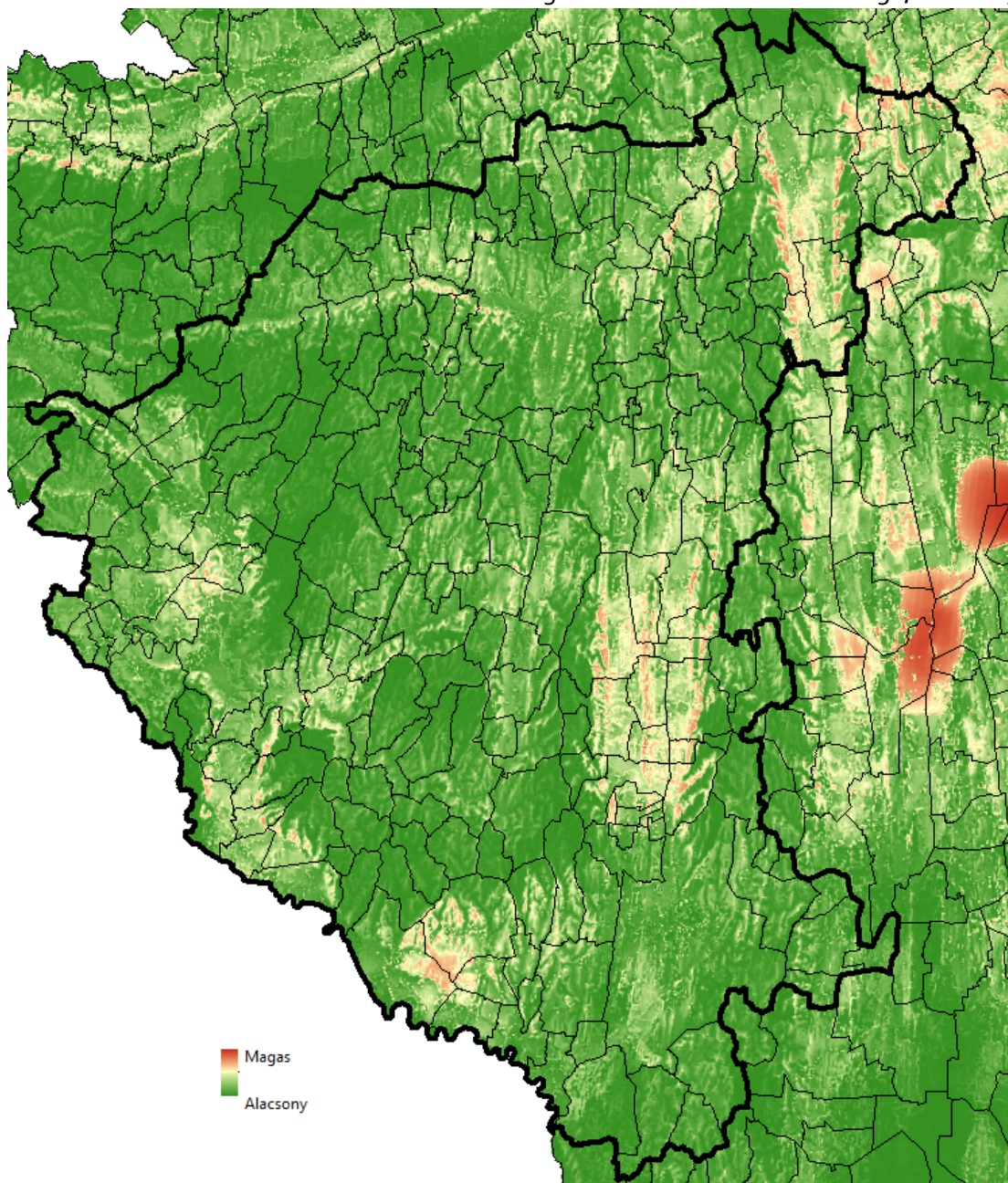
A vályoggal, homokkal és lösszel borított pannon táblát merev, észak-déli irányú párhuzamos völgyek úgynevezett hátakra tagolják. Nyugatról keletre haladva: a Felső-Válicka és a Principális-csatorna között helyezkedik el a Zalaszentmihályi-Söjtöri-hát, a Principálistói keletre a Zalaapáti-hát húzódik egészen a Zákányi-rögig. Tovább keletre a Túrje-Zalavári-hát zárja le a vonulatokat. A hátak között öt nagy völgy húzódik, a Válicka, a Szévíz, a Principális, az Alsó-Zala völgye és a Hévízi-völgy. Egyes kutatók szerint az Ős-Duna is ezekben a medrekben folyhatott. A teraszos völgyekben megtalálható a homok és a lösz, valamint a tőzeg is. A hátakat jobb minőségű talaj borítja. Az észak-déli futású völgyek és az Alsó-Zala

síkságait a réti és a láptalajok különböző változatai borítják. A völgyek többségében a völgyi vízvásztó van. Korábbi mocsárvilágukat a lecsapolás eltüntette. A tőzeget sokfelé kitermelték.

A **Keszthelyi-fennsík** már a Bakony délnyugati, majdnem szabályos négyszög alakú, dolomitból és mészkőből felépülő tájegysége. Rögökre töredezett tönkfelszíne általában nem haladja meg a 300 m-es magasságot, 400 m fölé csak néhány csúcsa emelkedik: a Köves-tető (445 m), a Meleghegy (425 m), a Láz-tető (428 m). A turisták számára legismertebbek kis bazaltvulkánjai, a Tátika és a Szebike. Északi részén, már a megyehatár közelében találjuk a Zalaszántó-Várvölgyi-medencét

Vizuális érzékenység, láthatóság

A domborzatból és a felszínborításból származó adottság a területek vizuális láthatósága, érzékenysége.

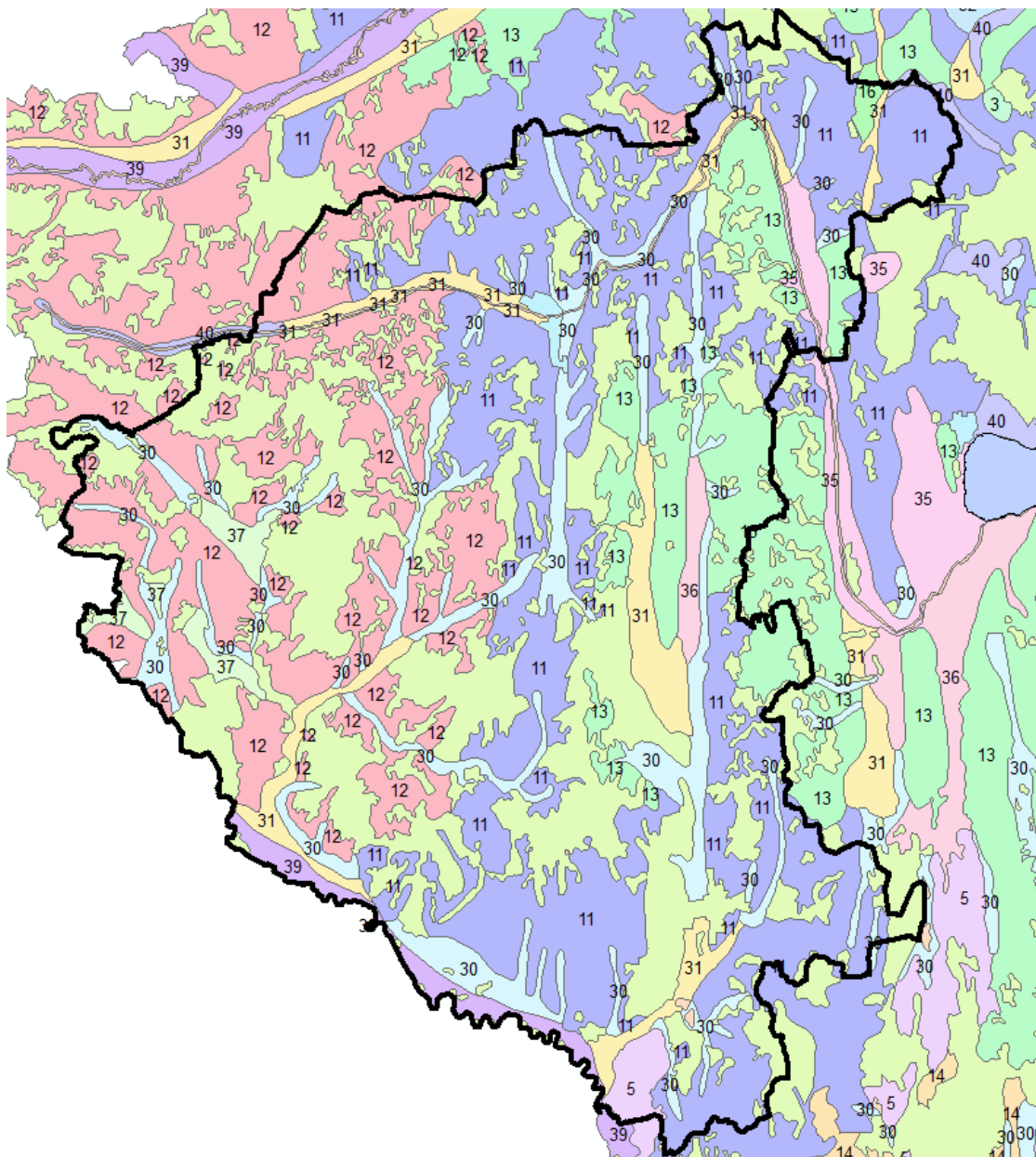
4. ábra Területek láthatósága, vizuális érzékenysége

A vizuális érzékenység, láthatóság elemzés azt vizsgálja, hogy egy adott területről - a domborzati magasságot és a területhasználatok magasságát is figyelembe véve – fizikailag mekkora terület látszódik. Mivel 5 km az a maximális távolság amely alatt még jól érzékelhetőek a táji formák, mintázatok,

terepalakulatok, területhasználatok, ezért a láthatóság elemzés is ilyen 5 km sugarú megfigyelési körben történt. A térképen megjelenő érték ezt az 5 km-en belül látható területnagyságot mutatja.

Földtani felépítés, talajviszonyok

A pótolhatatlan felszíni természeti erőforrások egyike a termőföld, amely a megyében kis területen éri el a kiváló minőséget. A megye mezőgazdasági területeinek zöme a közepes és a gyengébb termőhelyi adottságú mezőgazdasági kategóriába tartozik. A talajadottságok kevésbé kedveznek a szántóföldi kultúrák, a gabonafélék termesztésének, potenciálisan magasabb az erdő-, a gyepter- és az ültetvénygazdálkodásra alkalmasabb területek aránya.

5. ábra Genetikai talajtípusok

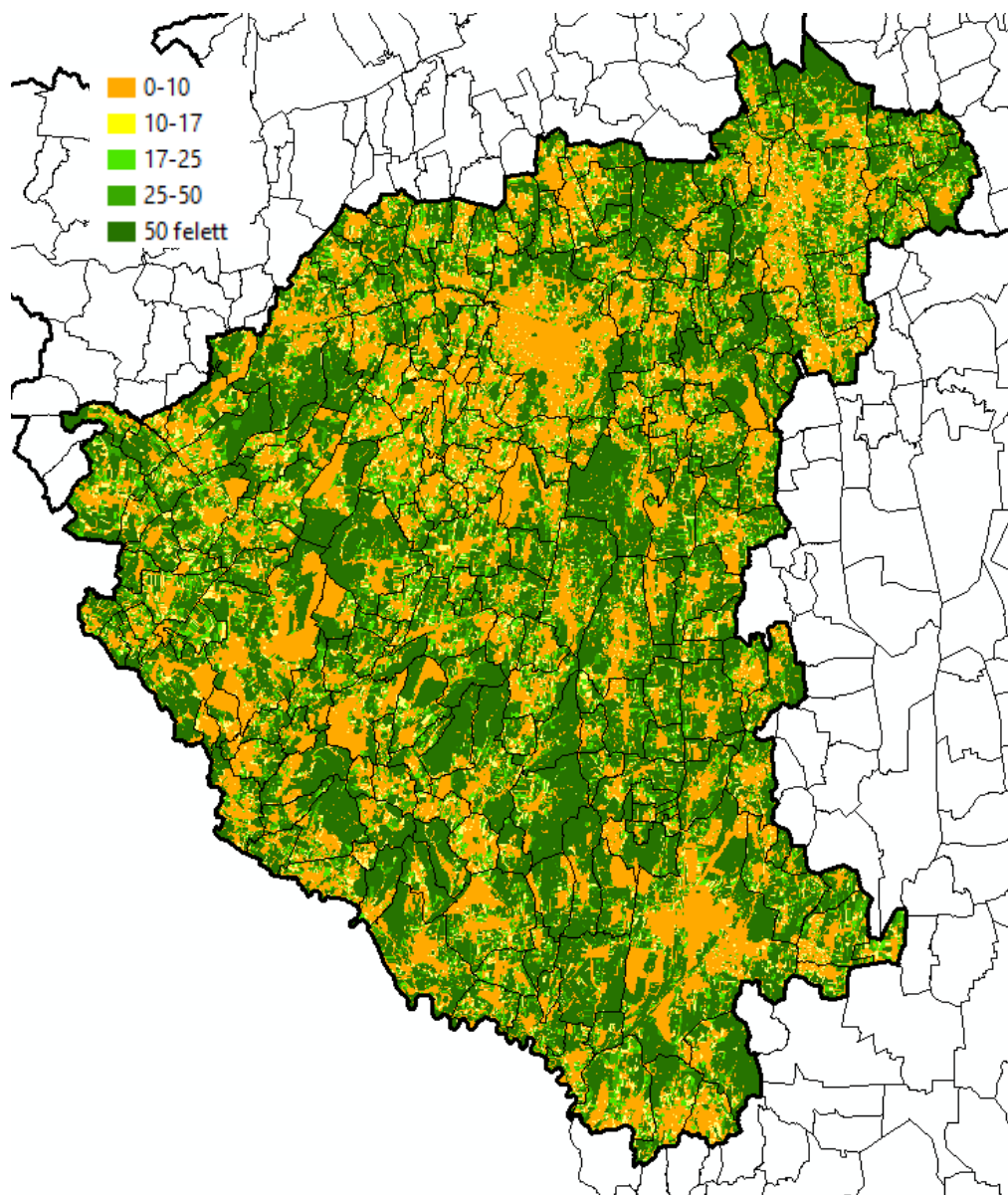
3 Földes kopár	12 Pszeudoglejes barna erdőtalaj	16 Csernozjom barna erdőtalaj
5 Humuszos homoktalaj	13 Ramann-féle barna erdőtalaj	30 Réti talaj
11 Agyagbemosódásos barna erdőtalaj	14 Kovárványos barna erdőtalaj	31 Öntés réti talaj
		35 Rétláp talaj

36 Tőzeges, kotus, telkesített
láp talaj
37 Mocsári, ártéri erdőtalaj

39 Humuszos öntés talaj
40 Lejtőhordalék talaj
100 erdő

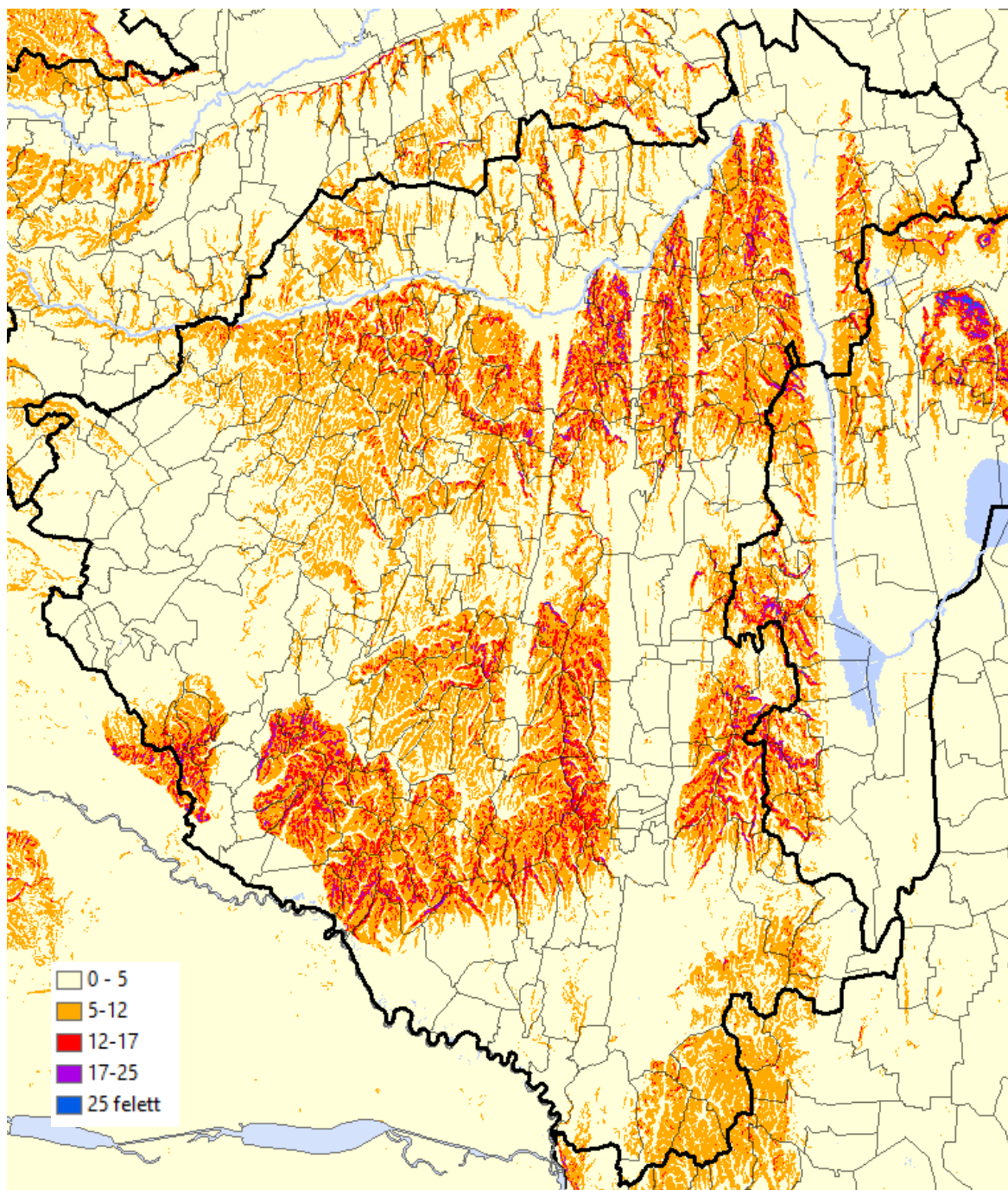
Ennek köszönhető – sok más tényező, pl. a domborzati és a klimatikus adottságok mellett -, hogy a megyében nem kimagasló (40% alatti) a szántók aránya, és az átlagosnál magasabb fokú az erdősültség. A talajadottságoknak és a kiegyenlítettebb, szubalpin vonásokkal is rendelkező éghajlatnak köszönhetően a megye változatos, tájhagyományokkal is rendelkező természetési szerkezettel rendelkezik.

A megye talajait a változatos domborzati adottságok miatt a barna erdőtalajok és mélyebb fekvésű részekben az öntéstalajok jellemzik.

6. ábra Talajok aranykorona értéke Zala megyében

Az ország átlagos aranykorona értéke 19 AK. Jó minőségű talajnak a 17 aranykorona feletti talajokat tekintjük, amelyeket zöldnek jelöltünk a fenti térképen. A megye jelentős területei azonban a legrosszabb minőségű 0-10 AK kategóriába tartoznak.

7. ábra A felszín lejtőkategóriái a mezőgazdasági művelhetőség szempontjából (%)

A talajfajták fő előfordulási területe a csapadék függvényében nyugat–kelet irányban változik, de ez nem jelenti azt, hogy az egyik talajra jellemző környezetben ne fordulna elő egy másik. Alapvetően a következőt mondhatjuk el: a legnyugatibb, legcsapadékosabb részeken a pangó vizes vagy **pszeudoglejes barna erdőtalajok** jellemzőek, ezek alacsony termékenységűek, akár 70%-ot is erdő fed. Kevés humusztartalma a sok csapadék által okozott kilúgozódásra vezethető vissza.

A következő sávot az **agyagbemosódásos barna erdőtalajok** alkotják. A domborzati viszonyok miatt jellemző az eróziós földes kopárak létrejötte.

Végül a keleti részeken a **barnaföldek** következnek, ezek a terület legjobb minőségű termőtalajai, V. termékenységű osztályba sorolhatóak.

A völgyek talpán a **réti és láptalajok** különböző változatai fejlődtek ki az elmúlt évezredek során.

Ahol a felszíni víz szerepe kisebb jelentőségű, ott a réti talajok, ahol viszont a gyakori vízborításhoz magas talajvízszint is járul, ott **láros talajok** uralkodnak. Ezeknek a talajoknak termőrétege általában a magasabb, mint az erdőtalajoké.

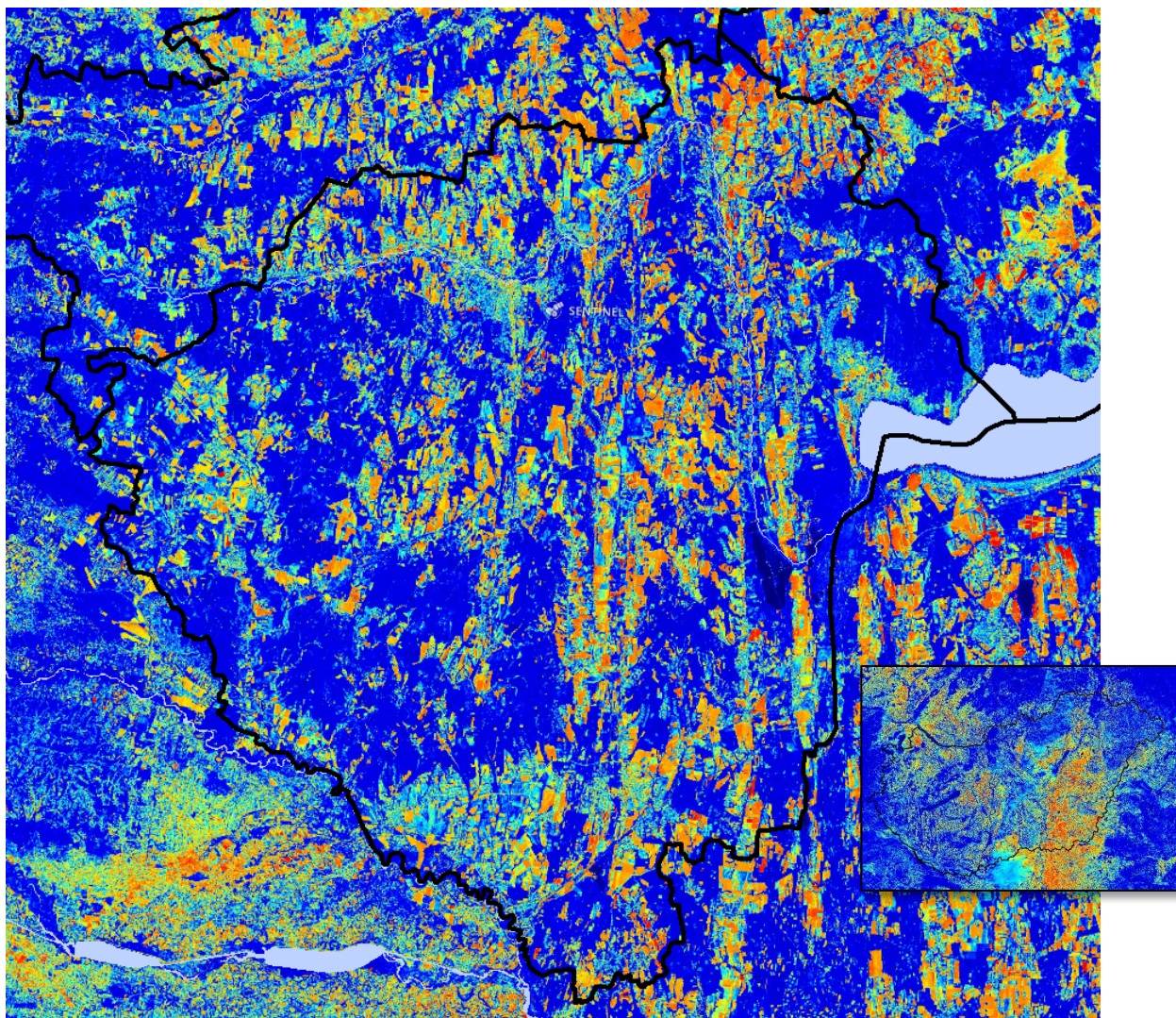
A Takarnet adatbázis alapján készült aranykorona érték térkép jól mutatja, hogy a megye talajadottságai elsősorban az erdőgazdálkodásnak és a gyepgazdálkodásnak kedveznek. Az ország átlagos aranykorona értéke 19. Jó minőségű talajnak a 17 aranykorona feletti talajokat tekintjük. A megye aranykorona szerinti talajadottságait a mellékelt térkép mutatja. A sárga és okker területek az országos átlagnál rosszabb területeket, míg a zöldek a jobb területeket mutatják.

Jól látható, hogy az Északi-déli irányban húzódó változatos völgyekkel tagolt tájai, a mozaikos tájszerkezetet eredményeznek.

A talajok művelhetőségének, erózió veszélyeztetettségének fontos szempontja a lejtőkategória. Talajvédelmi szempontból a megye területének jelentős része az egyhén lejtős vagy e feletti lejtős, meredek kategóriába tartozik.

Lejtőkat.	Lejtés [%]	Minősítés	Megjegyzés
I	< 5	sík	erózió hatása nem jellemző
II	5 - 12	enyhén lejtős	gépesítési, sáncolási határ
III	12 - 17	lejtős	speciális szántást igényel
IV	17 - 25	enyhén meredek	a szántóföldi művelés határa
V	> 25	meredek	szántóföldként nem művelhető

15. ábra Talajvédelmi lejtőkategóriák

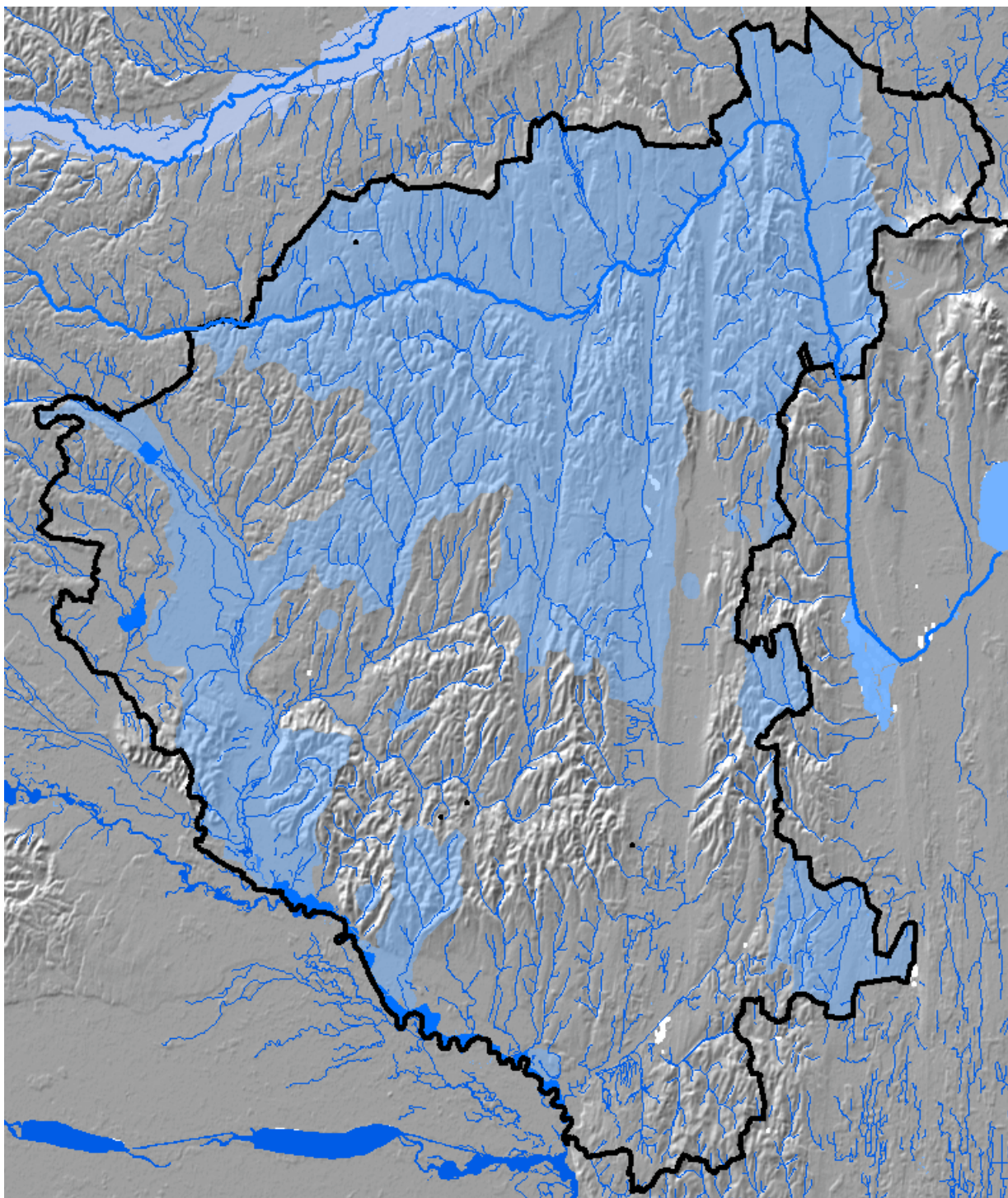

8. ábra Talajok nedvesség index (Sentinel 2 műhold - 2017.08.31.)

A talajok vízellátottságát mutatja a 2017 augusztusában készült műholdfelvételtől számolt talaj nedvesség index. A tervezési területen belüli jelentős minőségi különbségek figyelhetők meg. A talajnedvesség legmagasabb értékei a vegetációval folyamatosan borított erdőterületen és a mélyebb fekvésű területeken mérhetők (kék). Az alacsonyabb talajnedvesség a déli, dél-nyugati kitettségű domboldalakon figyelhetők meg. A megye taljai vízellátottság szempontjából jóval az országos átlag felett szerepelnek. A klímaváltozás negatív hatásait a talaj fedettségének növelésével és a megfelelő agrotechnikai módszerekkel is növelni kell.

Felszíni vizek

A megye erősen tagolt domborzata miatt vízhálózata sűrű. Felszíni vizeit a Mura (60%-ban) és a Zala (40%-ban) gyűjti be. A Murának három árvize van, a legnagyobb a tavaszi hóolvadáshoz kapcsolódik. Főbb mellékvizei a Csertát is befogadó Kerka, a Szentgyörgyvölgyi-patak a Kebelével, valamint az Alsó-Válicka és a Principális-csatorna.

9. ábra Vízfolyások és OTTr vízminőségvédelmi övezet.

A Zala jobbára már szabályozott medrének és 2622 km²-es vízgyűjtőjének nagyobb része Zala megyéhez tartozik. Kisvízkor percenként 0,5 m³, árvízkor 45–140 m³, átlagosan 6 m³ vizet szállít. Rendkívül sűrű hálózatos vízgyűjtőjében összesen 422, külön névvel megjelölt vízfolyását tartják számon. Jelentősebb mellékvizei közé tartozik a Foglár-csatorna (Principális), a Szévíz, a Felső-Válicka, a Sárvíz és a Gyöngyös-patak. Völgyeik általában kis esésűek. A vízfolyások általában közép- vagy alsószakasz jellegűek, medrüket mesterségesen gondozni kell.

Felszín alatti vizek

A vízgyűjtő legismertebb jelensége a Hévízi-tó. A Dunántúli középhegységben beszivárgóvíz nagy felszínalatti áramlási rendszereket táplál. A hegységi területeken beszivárgott csapadék a mélybesüllyedt triász földolomiban Dél-Nyugat felé áramlik, majd Nagylengyel térségében a vízzáró földtani szerkezet hatására visszafordul a Hévízi-Tó irányába és egy vető mentén a felszínre tör. A terület déli része alatt egy mélybe süllyedt ettől független karsztrendszer alkotja az alaphegységet, amely az un. Balaton vonal alatt húzódik. Erre a rendszerre az esetenkénti zártabb blokkok nagyobb hőmérséklet, magas gáztartalom a jellemző (pl. Zalakaros).

A felszín alatti vizek közül a felszíni szennyeződésekkel szemben a legvédtelenebb a talajvíz. A talajvíz legnagyobb szennyezője a mezőgazdasági diffúz szennyezése. Az 1960-1990.között felhasznált nagy mennyiségű műtrágya és peszticid a külterületek egy részén határértékközel vagy ezt meghaladó szennyezést okozott. A talajvíz átlagos mélysége a dombvidéken ~ 2 m.

Éghajlat

A vízgyűjtő éghajlata mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves. Jellemzőit az határozza meg, hogy hazánkban ez az a terület, amelyik a legközelebb fekszik az Atlanti-óceánhoz és viszonylag közel helyezkedik el az Adriához. Az ország többi területéhez képest itt kevésbé érvényesül a kontinentális hatás, és az óceánnak nagyobb szerepe van az éghajlat alakításában. A víz- és hőellátottságot is figyelembe vevő osztályozás szerint a vízgyűjtőn három éghajlati körzet is megjelenik. Nyugati része a mérsékelt hűvös, mérsékelt nedves. A középső és északra felnyúló rész a mérsékelt meleg és mérsékelt nedves éghajlati körzethez tartozik. Adélkeleti részén a mérsékelt meleg, nedves körzet jellemzőit találjuk.

A magyarországi átlagot kissé meghaladó a borultság. A felhőzet évi átlaga 58-64 % közé esik, a borultság mértéke Ny-ról K felé haladva csökken. A nagyobb borultsággal összhangban az évi napsütéses órák száma 1850-2000 óra, a legnyugatibb területeken ennél kicsit kevesebb, 1800-1850 óra.

A hőmérsékletek tekintetében is jellemző ez a megosztottság. Így a januári középhőmérséklet a legnyugatibb felén -1,5 és -2,0 °C között változik, K-i felén -1 °C -ig sem süllyed. Téli nap 25 - 30 fordul elő. A júliusi középhőmérsékletek sokéves átlaga nyugatról keletre haladva kissé emelkedik. 19,5-20,0 °C közötti értékek a jellemzőek.

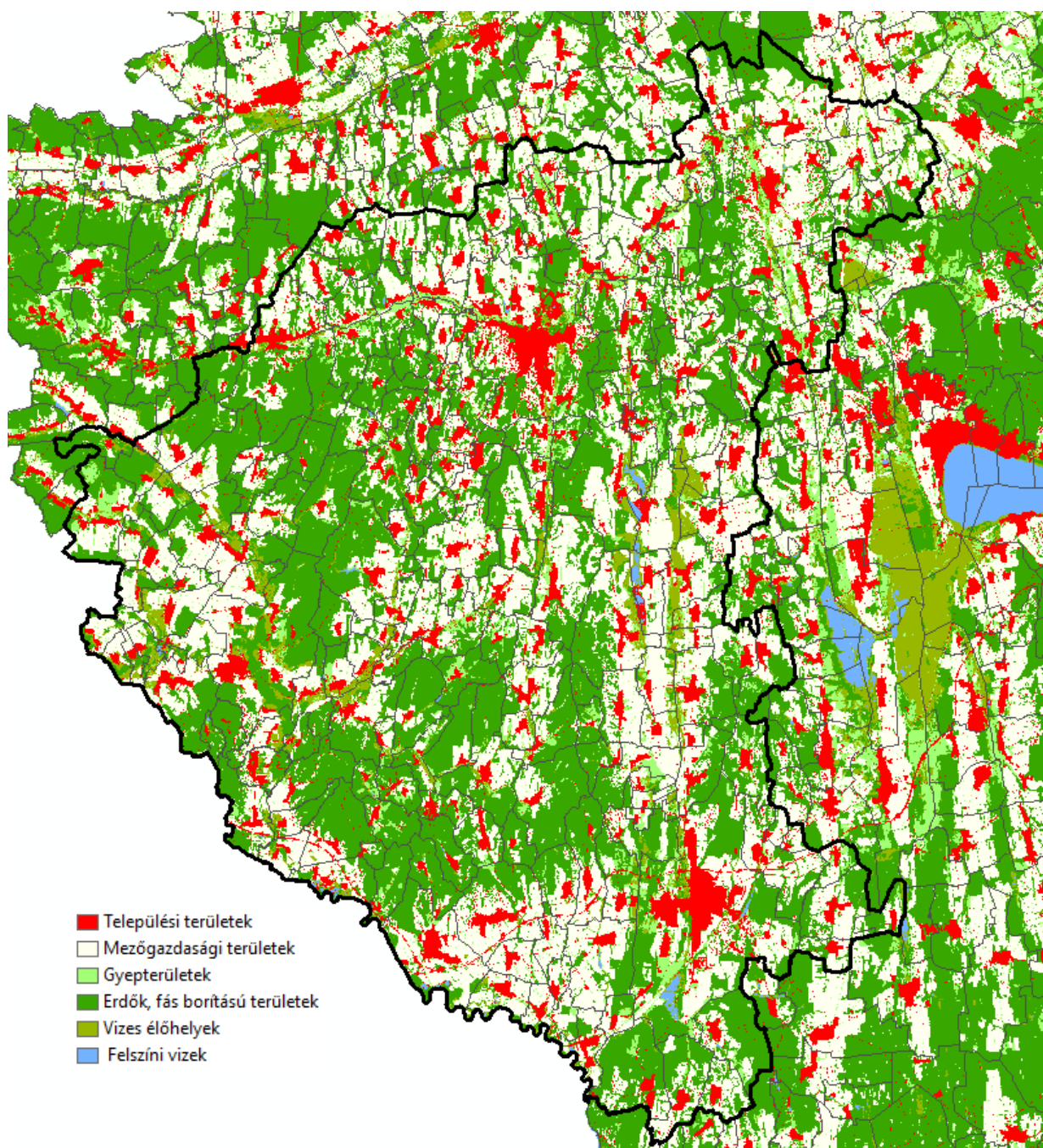
A Mura területén csapadékban gazdag, évi összege nyugaton a 800 mm-t is megközelíti, a területre jellemző értékek 730-780 mm közöttiek, a Zala vízgyűjtője csapadékban gazdag, évi összege nyugaton 800 mm fölötti,

Felszínborítás, területhasználat

A 2018-as felszínborítási adatok alapján a megye az országos átlaghoz képest kedvezőbb ökológiai viszonyokkal rendelkezik. A burkolt felszínek, a kivett területek aránya az országos átlagnál 1%-al magasabb. (mesterséges felszínek közé soroltuk a belterületeket és a közlekedési létesítmények burkolt felületeit). Az országos átlaghoz képest 12%-al kisebb a mezőgazdasági művelés alatt álló agrárterületek nagysága.

Az agrárterületek alatt a szántóterületeket és az állandó kultúrákat értettük (szőlő és gyümölcsös). A mezőgazdasági termelés az 1986-90-es évekhez viszonyítva számottevően visszaesett. A főbb termelt szántóföldi növények a mennyiség csökkenő sorrendjében: kukorica, silókukorica, búza, cukorrépa, őszi árpa, tavaszi árpa. Állattenyésztés terén szintén kedvezőtlen tendenciák érvényesülnek.

A gyepterületek aránya az országos átlag fele. A közvetlen völgyfenéki területek általában gyepek, amelyeken az utóbbi évtizedekben észlelhető az elhanyagoltság. Ennek következtében a gyepek bozotos területekké, egyes helyeken erdővé módosulnak. A Principális csatorna völgyében a mezőgazdasági termelés, a völgyfenéki területeken egészen a XIX. századig gyakorlatilag nem volt. A mocsárvidék meghódítása 1906-ban kezdődött, majd - bár teljesen más alapokon - az 1960-as éveket követően fejeződött be. Újabb korszakváltás a „szocialista” időszakot követő privatizáció volt. Ez alatt a völgy újra felvette eredeti mocsaras állapotát, csak rövid szakaszokon voltak fenntartási munkák.

10. ábra Felszínborítás (2018)

Jóval magasabb az országos átlagnál viszont az erdőterületek aránya. A megye az ország egyik legmagasabb erdőborítottságú területe közé tartozik a 43%-os átlaggal. Ez 17%-al haladja meg az országos középértéket. A vízfelszínek és a vizes élőhelyek aránya az országos átlaggal megegyező. A megye Somogy megyével érintkező területein már közel 100 éve folyik a halgazdálkodás. A Bakónaki és a Szaplányosi patakokon völgyzárógátas és körtöltéses halastavak is vannak, az állaguk azonban mára már erősen leromlott.

Név	ha	megye %	országos %
Agrárterületek	111 548	37	49
Erdők és egyéb fás szárú növényzet	130 524	43	26
Felszíni vizek	1 057	0	1
Gyepterületek és egyéb lágyszárú növényzet	16 396	5	10
Mesterséges felszínek	32 065	11	10

Vizes élőhelyek	12 692	4	4
-----------------	--------	---	---

16. táblázat Felszínborítási adatok (2018)

A felszínborítás adatok mellett a területhasználati, művelési ág adatok adhatnak képet a megye ökológiai állapotáról, a tájhasználat intenzitásáról. Míg a felszínborítás elsősorban a borítotttsági adatokon alapul, a területhasználati adatok már az egyes területhasználat típusokat is figyelembe veszik (pl. az erdő vagy egy gyepterület a kivett kategóriába esik ha honvédelmi területként van nyilvántartva.) Az ingatlan nyilvántartás 11 kategóriába sorol. A BFKH Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály TAKARNET nyilvántartásából származó adatok szerinti adatokat a mellékelt táblázat mutatja.

művelési ág	ha	%
szántó	106371,4	34,9
rét	21310,1	7,0
legelő	3798,8	1,2
szőlő	2014,0	0,7
kert	4435,3	1,5
gyümölcsös	12939,8	4,3
nádas	40,6	0,0
erdő	104605,1	34,4
kivett	45801,2	15,0
halastó	394,4	0,1
fásított terület	2716,8	0,9

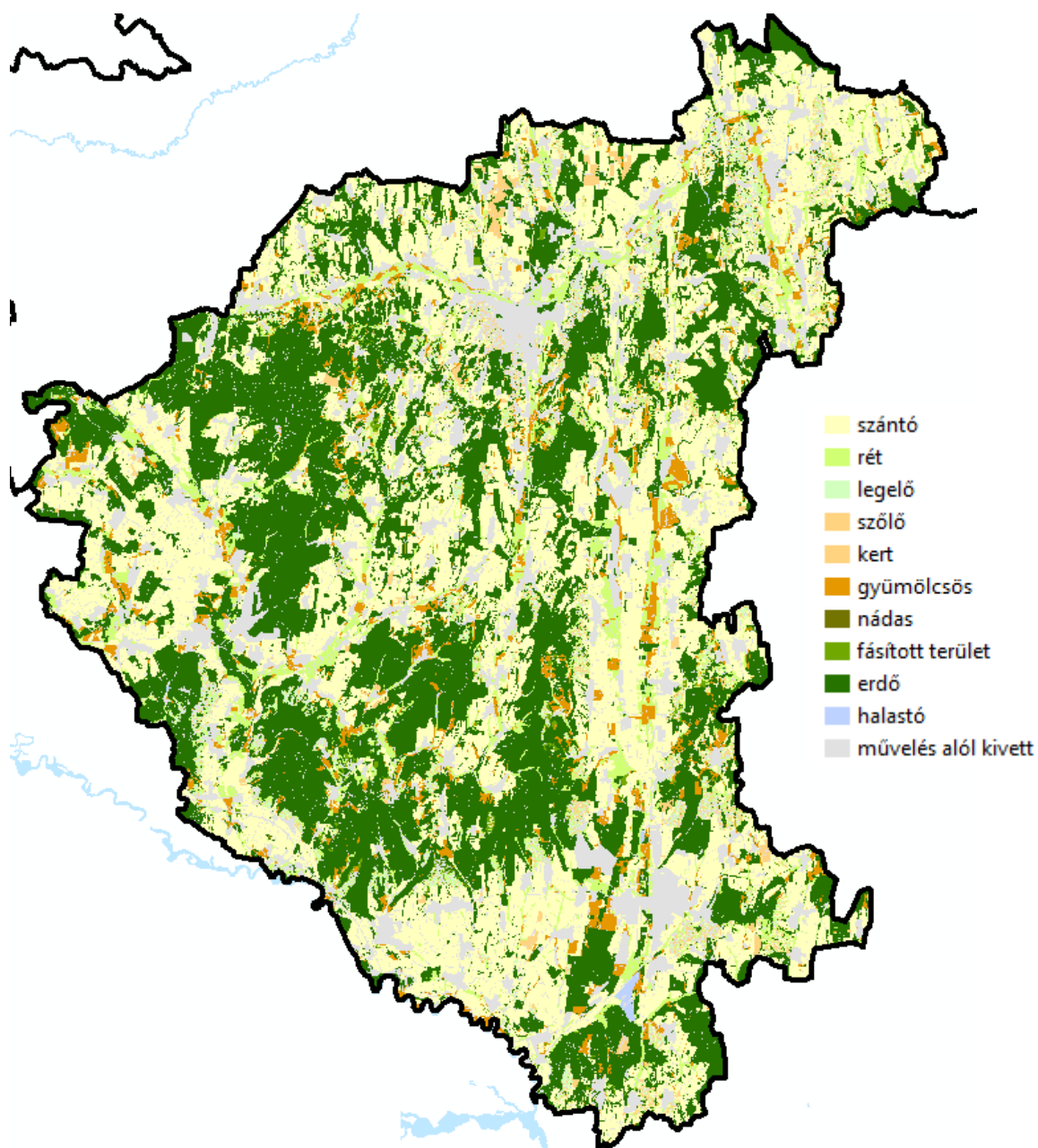
17. táblázat Művelési ágak megoszlása a Takarnet adatok alapján

A TAKARNET nyilvántartási adatok és térkép alapján jól látható, hogy a szántóterületek az országos átlag alatt vannak. A rét, legelő arány az országosnál magasabb. Az erdőterületek aránya mindkét statisztika szerint szintén az országosnál jóval magasabb. A kivett területek aránya kissé szintén meghaladja az országos átlagot.

A 2018-as statisztikai adatokat a 2010-es adatokkal összevetve nem mutatnak jelentősebb változást. A kerekített %-os adatok megegyeznek, az abszolút értékekben is alig van elmozdulás, egy minimális belterület növekedés illetve külterületcsökkenés irányába. A zártkerti adat csökkenése is kismértékű.

Általánosan jellemző tendenciák 2010–18. között a termőterület kismértékű növekedése és az erdőterületeknél 2018-ig lassú és alig növekvő tendenciája a jellemző (0-0,1% közötti növekedés).

A művelési ágak szerinti megoszlás vizsgálata alapján, hogy a megye az egyik legkedvezőbb ökológiai állapotú megyéje az országnak. Megállapítható, hogy a megye erdősültsége 33% közelében van, a gyepek együttes aránya több mint 8%. Ezekhez hozzáadva az egyéb természetközeli felszínek (nádasok, halastavak együtt 0,1%) arányait összesen 40% körüli érték áll szemben, az intenzívebb agrikultúrák (szántó+ kert+ ültetvények) 32%-os és a kivett területek közel 25% -os részesedésével.

11. ábra Művelési ágak a BFKH Takarnet adatbázisa alapján (2018)

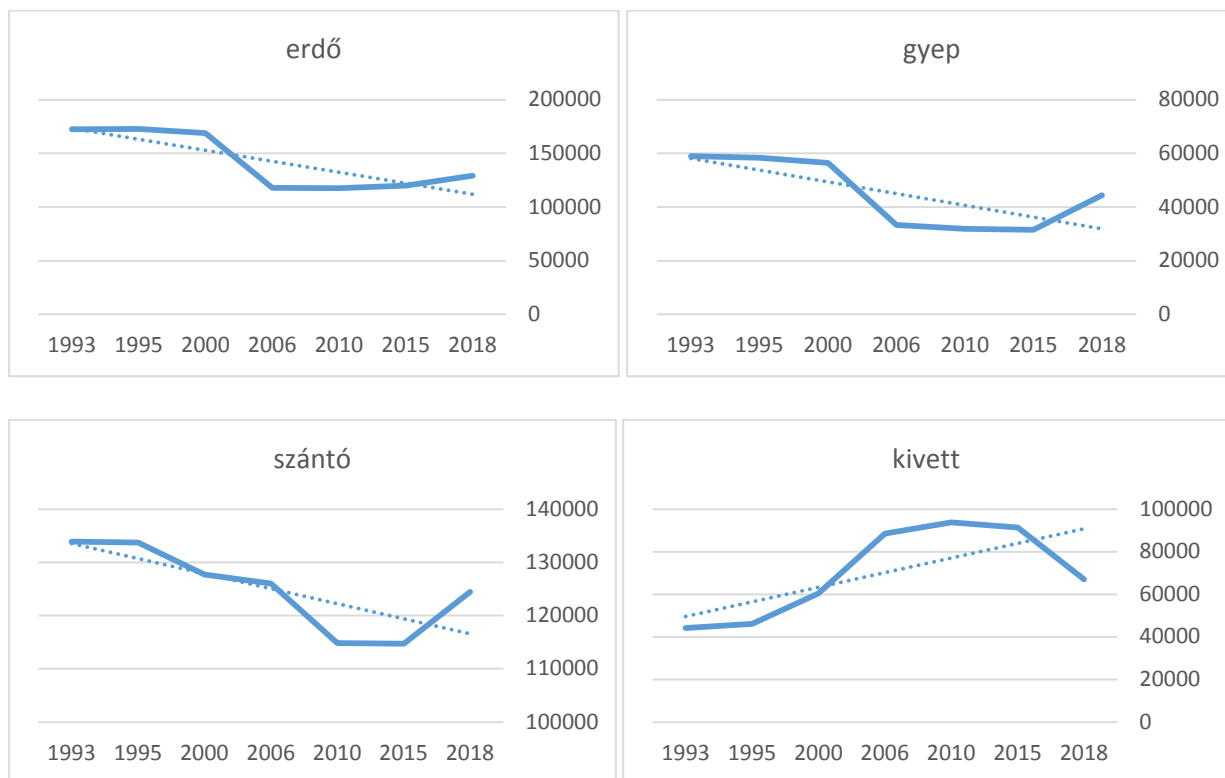
Művelési ág változás

A művelési ág változását a rendelkezésre álló TEIR adatok alapján tekintettük át. A területhasználati adatok 1993-2018 közötti 26 év változásait, trendjeit mutatják. A negyed évszázad alatt jól megfigyelhető az erdőterületek a gyepterületek, a szántók kismértékű de folyamatos csökkenése. (A trendet a 2018-as adatok kissé zavarják, de itt tapasztalható enyhe növekedés oka valószínűleg az eltérő adatforrás lehet. Utóbbi esetben a BFKH adatait illesztettük a KSH Teir adatbázisához.)

év	erdő	gyep	gyümölcsös	halastó	konyhakert	kivett	nádas	szántó	szőlő
2018	129243	44341	5128	448	2331	67086	773	124442	4592
2015	119812	31550	3431	100	2601	91370	218	114712	2888
2010	117596	31921	3511	100	2601	93710	212	114811	3117
2006	117970	33254	2988	94	2648	88483	214	126043	3600

2000	168819	56502	6347	95	2648	60407	221	127707	5467
1995	172648	58410	6427	105	3513	46177	151	133751	6172
1993	172504	58923	6454	111	2438	44222	151	133876	7174

18. táblázat Művelési ágak változása a KSH adatbázisa alapján (forrás: TEIR)

12. ábra Művelési ágak változása 1993-2018 között ha-ban (forrás: KSH és BFKH)

Erdőterületek

A területhasználat adatokból kiemelve érdemes megvizsgálni a legnagyobb ökológiai értékkel rendelkező erdőterületeket. Az erdőterületek a felszínborítási adatok alapján a megye 43%-át, a Takarnet művelési ág térképe alapján 34%-t fedik le. (Az eltérésnek számos oka lehet pl. az erdőfelújítás alatt álló területek erdőként szerepelnek az erdészeti adatbázisban, felszínborítás szerint viszont pillanatnyilag nem erdőborítású területek. Az erdőtervezett területek között a kisebb fás borított felületek nem jelennek meg.) Az erdőtervezés alatt álló területekről pontosabb képet kaphatunk a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága (NÉBIH) erdőadattára alapján. A megye területe 10 erdőgazdálkodási táj szerint került felosztásra. Az erdőterületek elsődleges rendeltetését bemutató táblázat szerint a területeken mindenhol a gazdasági rendeltetés az elsődleges. Kivételt ez alól egyetlen terület a Tátika-csoport képez ahol a védelmi funkció dominál. Az országos átlaghoz képest (gazdasági 58%, védelmi 35% , közjóléti, 1% , egyéb 5,8%) minden erdőgazdasági kistéjban jóval magasabb a gazdasági erdők aránya.

Erdőgazdálkodási táj és kiemelt termőhelyi adottságú erdő terület (%)	Rendeltetés	ha	%
Alsó-Kemeneshát 65,8 %	Egyéb	191,7	2,9
	Gazdasági	5 988,2	91,8
	Közjóléti	11,5	0,2
	Védelmi	333,3	5,1

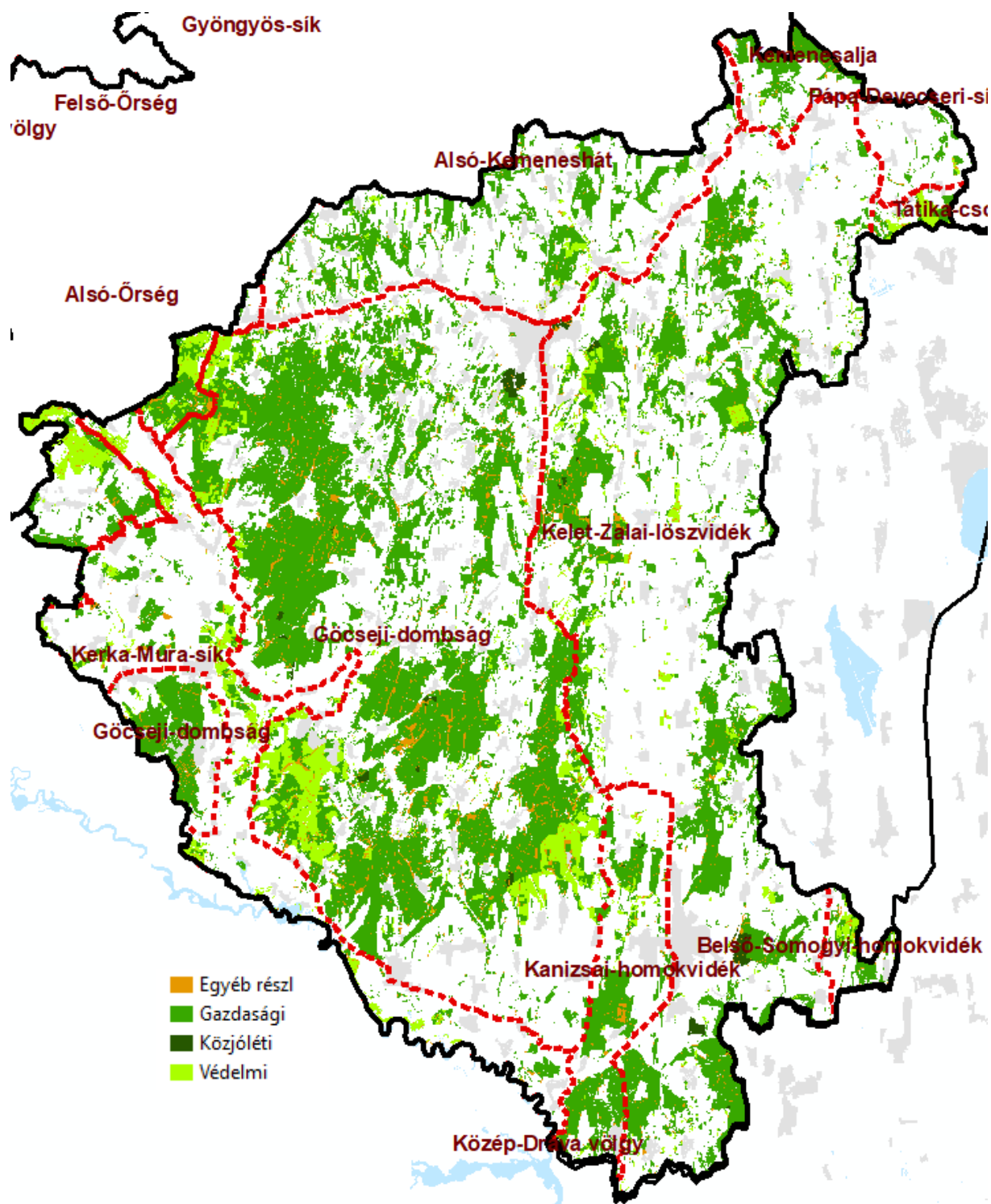
Alsó-Őrség 86,6 %	Egyéb	243,8	5,2
	Gazdasági	2 592,2	55,2
	Közjóléti	16,2	0,3
	Védelmi	1 841,2	39,2
Belső-Somogyi-homokvidék 76,7 %	Egyéb	53,8	5,7
	Gazdasági	649,6	68,2
	Védelmi	248,6	26,1

Göcseji-dombság 80,9 %	Egyéb	3 008,1	5,4
	Gazdasági	46 122,6	82,9
	Közjóléti	417,0	0,7
	Védelmi	6 074,9	10,9
Kanizsai-homokvidék 71,6 %	Egyéb	244,1	5,3
	Gazdasági	4 137,7	89,6
	Közjóléti	9,3	0,2
	Védelmi	225,9	4,9
Kelet-Zalai-lőszvidék 72,4 %	Egyéb	1 079,6	4,2
	Gazdasági	21 728,1	85,4
	Közjóléti	488,6	1,9
	Védelmi	2 158,5	8,5
Kemenesalja	Egyéb	60,2	3,5

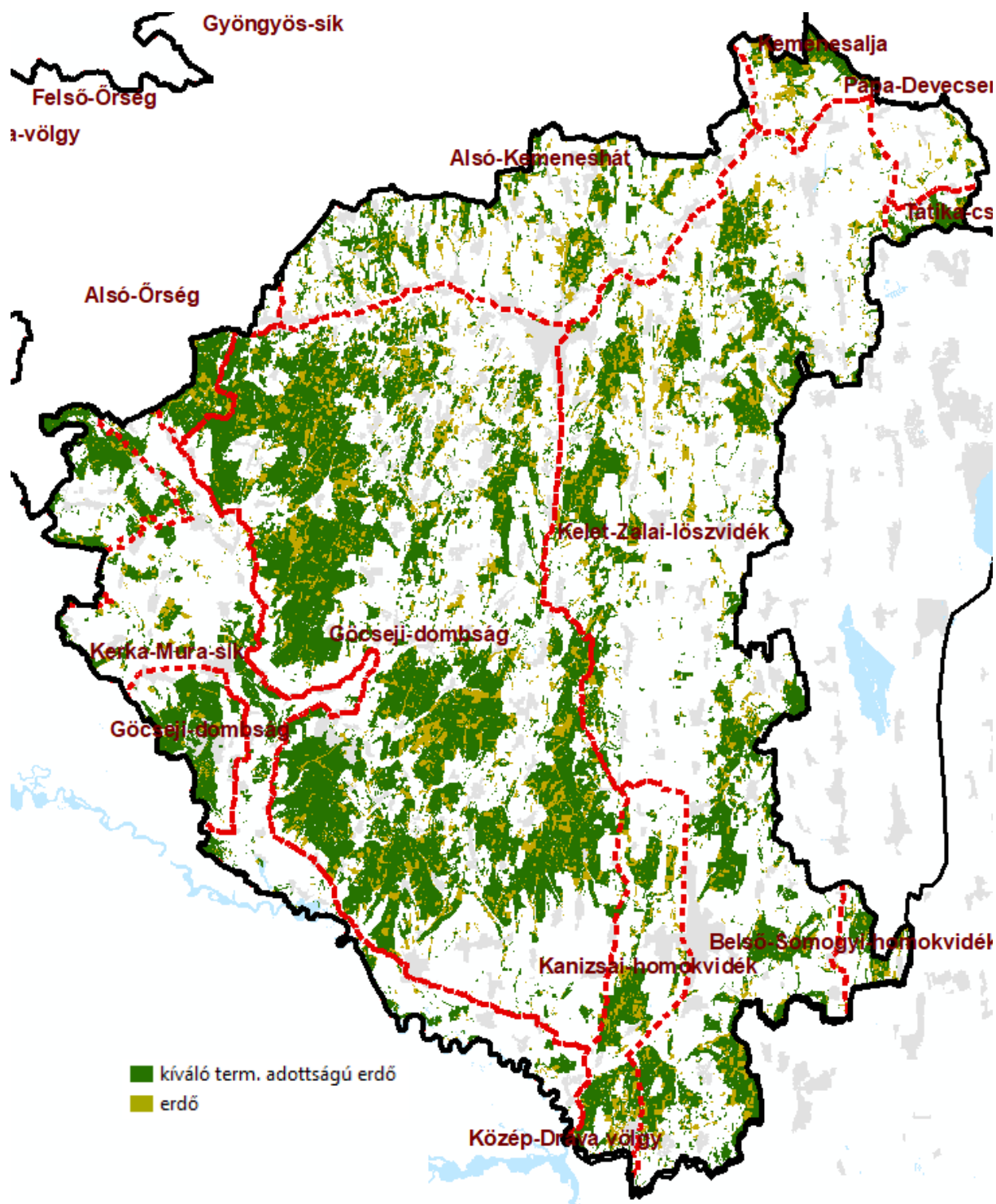
62,5 %	Gazdasági	1 645,6	96,0
	Védelmi	8,2	0,5
Kerka-Mura-sík 82,0 %	Egyéb	353,2	7,2
	Gazdasági	2 496,3	51,1
	Közjóléti	22,4	0,5
Pápa-Devecseri-síkság 45,7 %	Védelmi	2 008,9	41,2
	Egyéb	20,9	5,5
	Gazdasági	346,0	90,7
Tátika-csoport 81,9%	Védelmi	14,5	3,8
	Egyéb	28,6	4,0
	Gazdasági	332,1	46,2
	Védelmi	358,2	49,8

19. táblázat Erdőterület megoszlása erdőgazdálkodási tájanként az elsődleges rendeltetés szerint (forrás: NÉBIH, 2018)

A kiváló termőhelyi adottságú területek aránya a legjobb ökológiai adottságú területeken (Alsó-Őrség, Kerka-Mura-sík, Tátika-csoport) a 80%-ot is meghaladja) Még az erdőgazdálkodás számára legrosszabb adottságú területen a Pápa-Devecseri-síkon is a közel fele a területeknek (45,7) a kiváló termőhelyi adottságú területek közé sorolt.

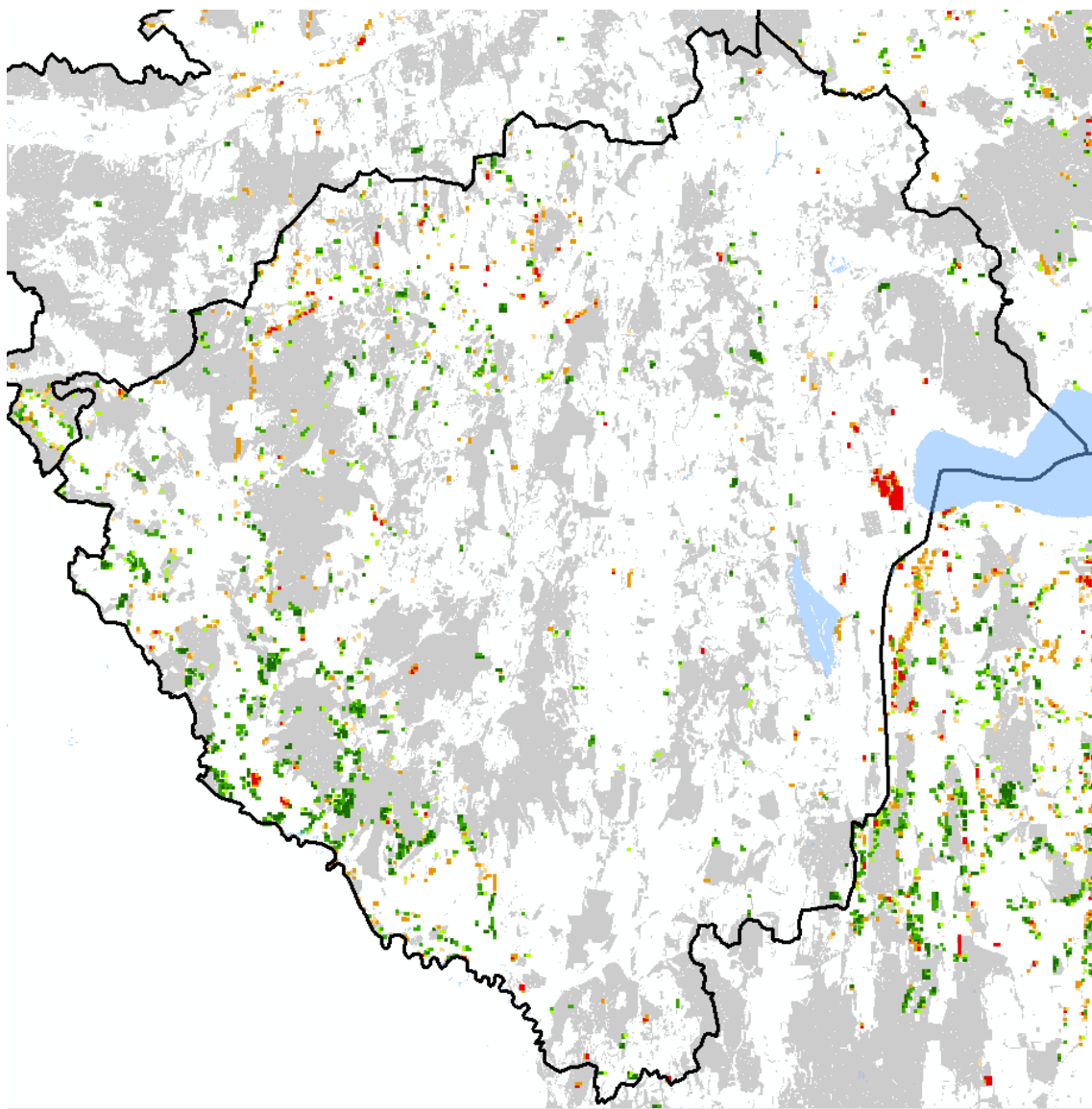

13. ábra Erdőterületek az elsődleges rendeltetés szerint

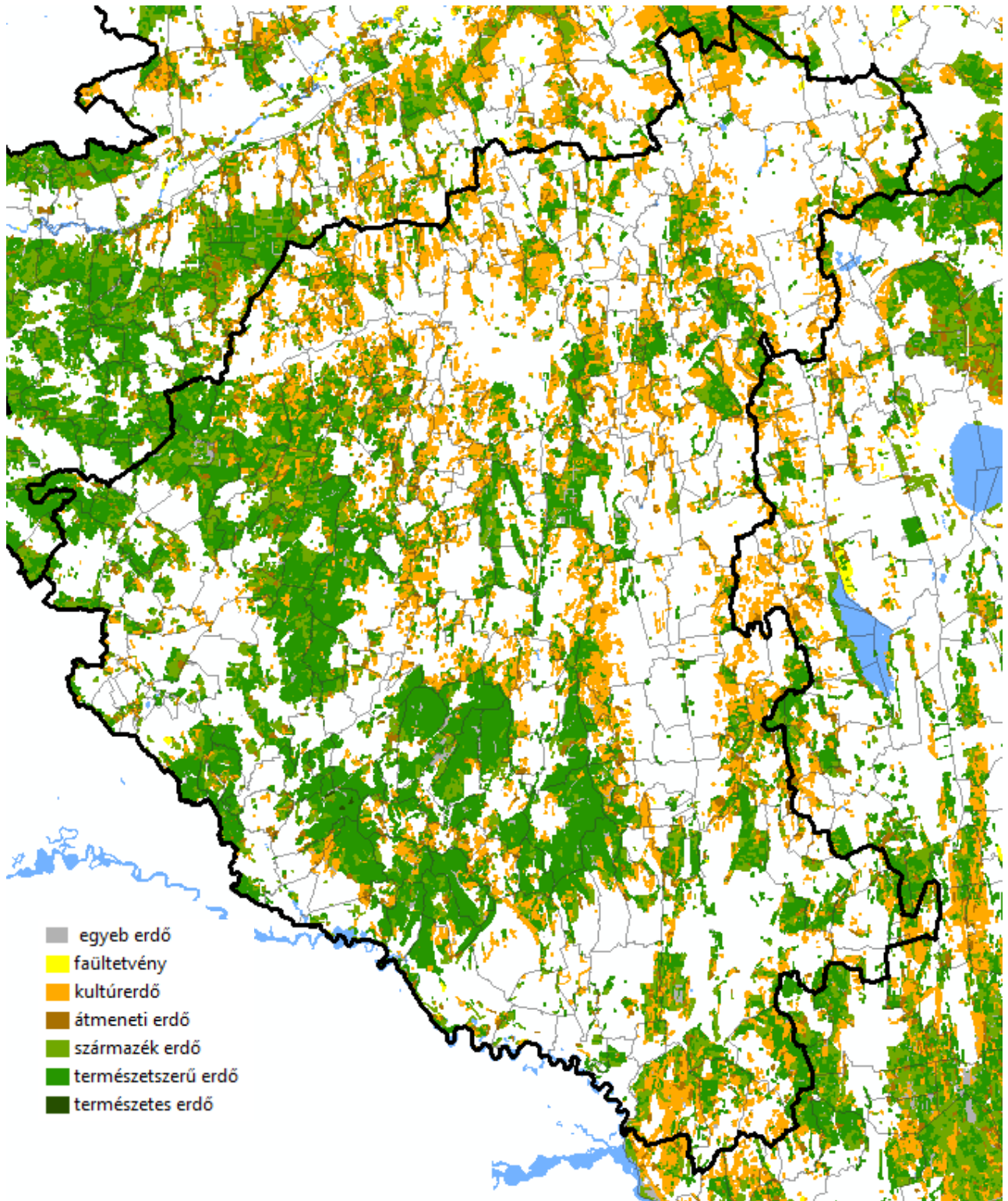

14. ábra Erdőterületek és kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek

Az erdőállomány adatai szerint, 2013-2018 között az erdőterületek folyamatos növekedése figyelhető meg, jellemzően a megye dél-nyugati részén. Csökkenés a Kis-Balaton térségében és észak-keleten figyelhető meg valószínűsíthetően a vízrendezési és útfejlesztési beruházások hatására.

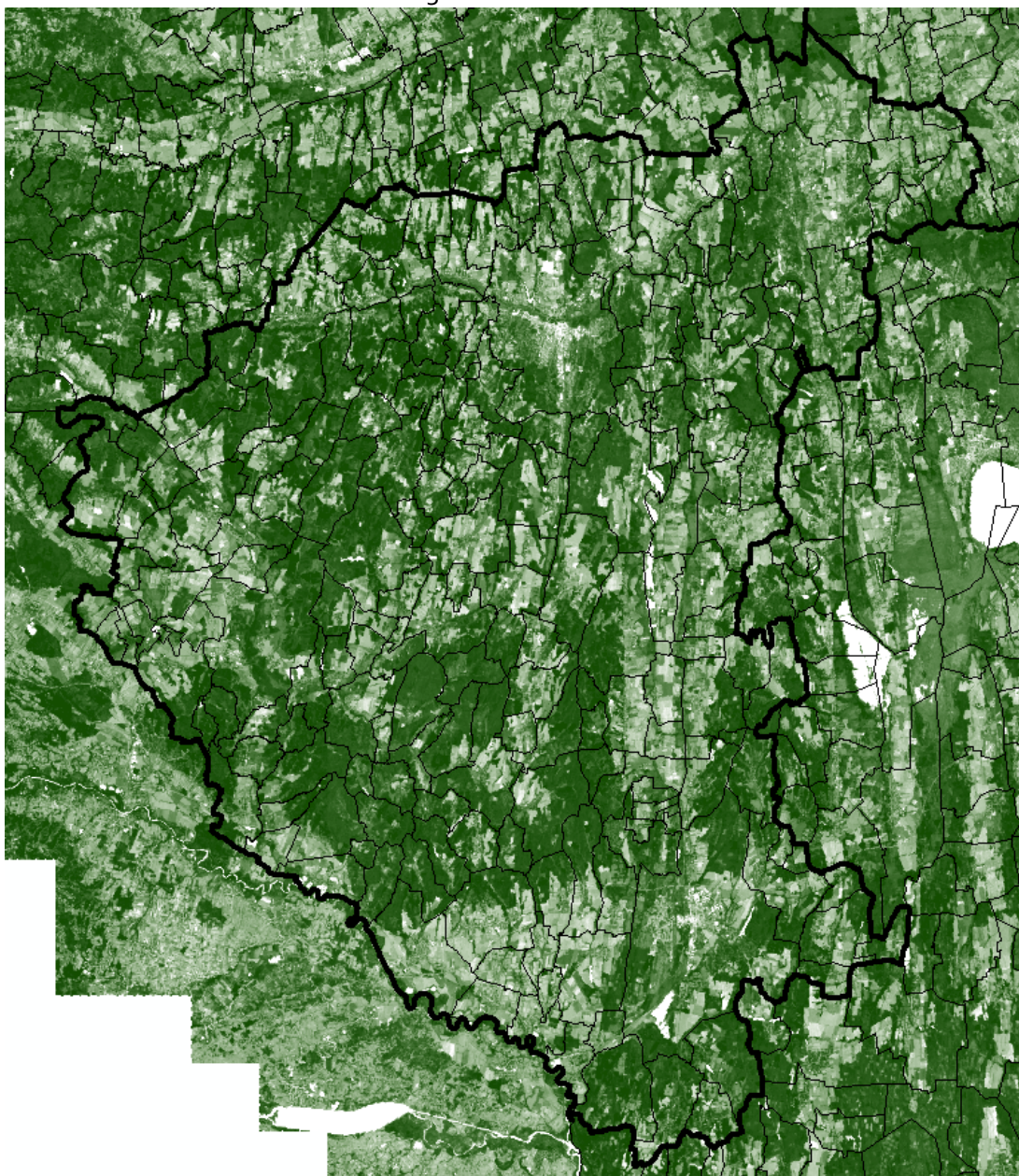
15. ábra Erdőtervezett területek változása 2013 és 2017 között (zöld -növekedés, piros- csökkenés)

x. ábra Erdők természetessége (forrás: NEBIH erdőtérkép)

A felszínborítási kategóriák mellett érdemes megvizsgálni az egyes típusok zöld, **biomassza** mennyiségét is, amely az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából lehet kiemelten fontos (pl. CO₂ megkötés). A zöldfelületek oxigéntermelő, CO₂ és pormegkötő képességük szempontjából így minden fotoszintetizáló növényfelület fontos, értékes lehet. A zöld levében található klorofill mennyisége alapján készült NDVI zöldfelület intenzitás térkép jól mutatja a jelenlegi értékes többszintű növényállomány elhelyezkedését.

Az űrfelvételből számolt indikátor jól mutatja, hogy még a kivett területként vagy mezőgazdasági területként hasznosított területek is fontosak lehetnek az oxigéntermelés szempontjából. A vizsgálatok alapján a legmagasabb (100%-nak tekintet erdőterületekhez képest a gyepek 55-60% és a szántók is 41-43 % os intenzitás értéket mutatnak éves átlagban.

16. ábra Zöldfelület intenzitás NDVI indikátor (Sentinel-2 műhold - vegetációs időszak átlag)

Természetvédelmi adottságok

Védett természeti területnek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület tekinthető. Egyedi jogszabállyal védett természeti területek a:

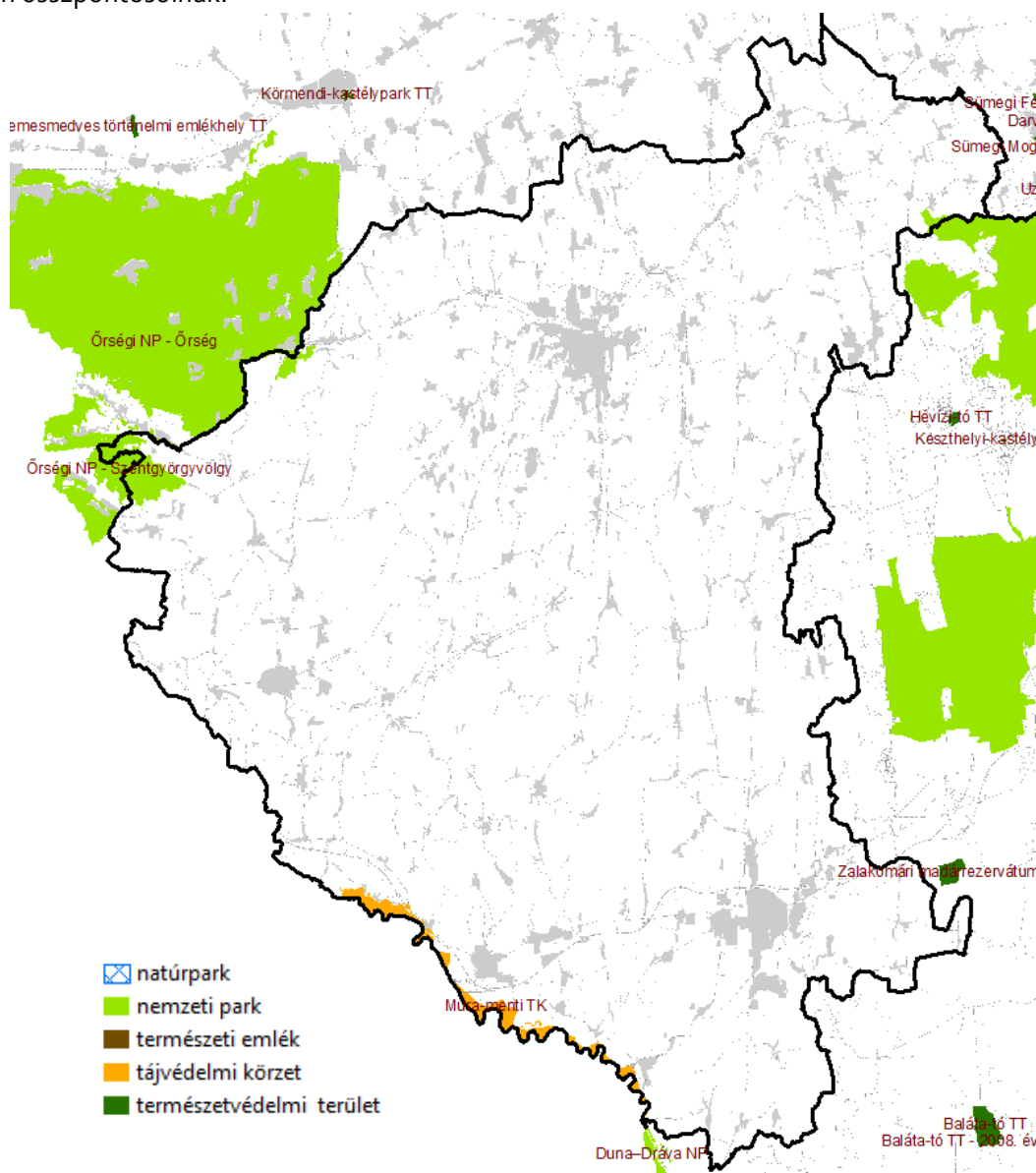
- nemzeti parkok (NP)
- tájvédelmi körzetek (TK)
- természetvédelmi területek (TT)
- természeti emlékek (TE)

Zala megye területén a természetvédelmi szakhatóság OKIR TIR adatbázisa alapján az alábbi természeti területek találhatók.

Név	ha
Balaton-felvidéki NP	139,8
Duna–Dráva NP	0,1
Mura-menti TK	1900,6
Őrségi NP - Őrség	300,0
Őrségi NP - Szentgyörgyvölgy	1356,2

20. táblázat Védett természeti területek Zala megyében

A mellékelt térkép alapján is jól látható, hogy a megye természetvédelmi területei nem a tervezési térségben összpontosulnak.

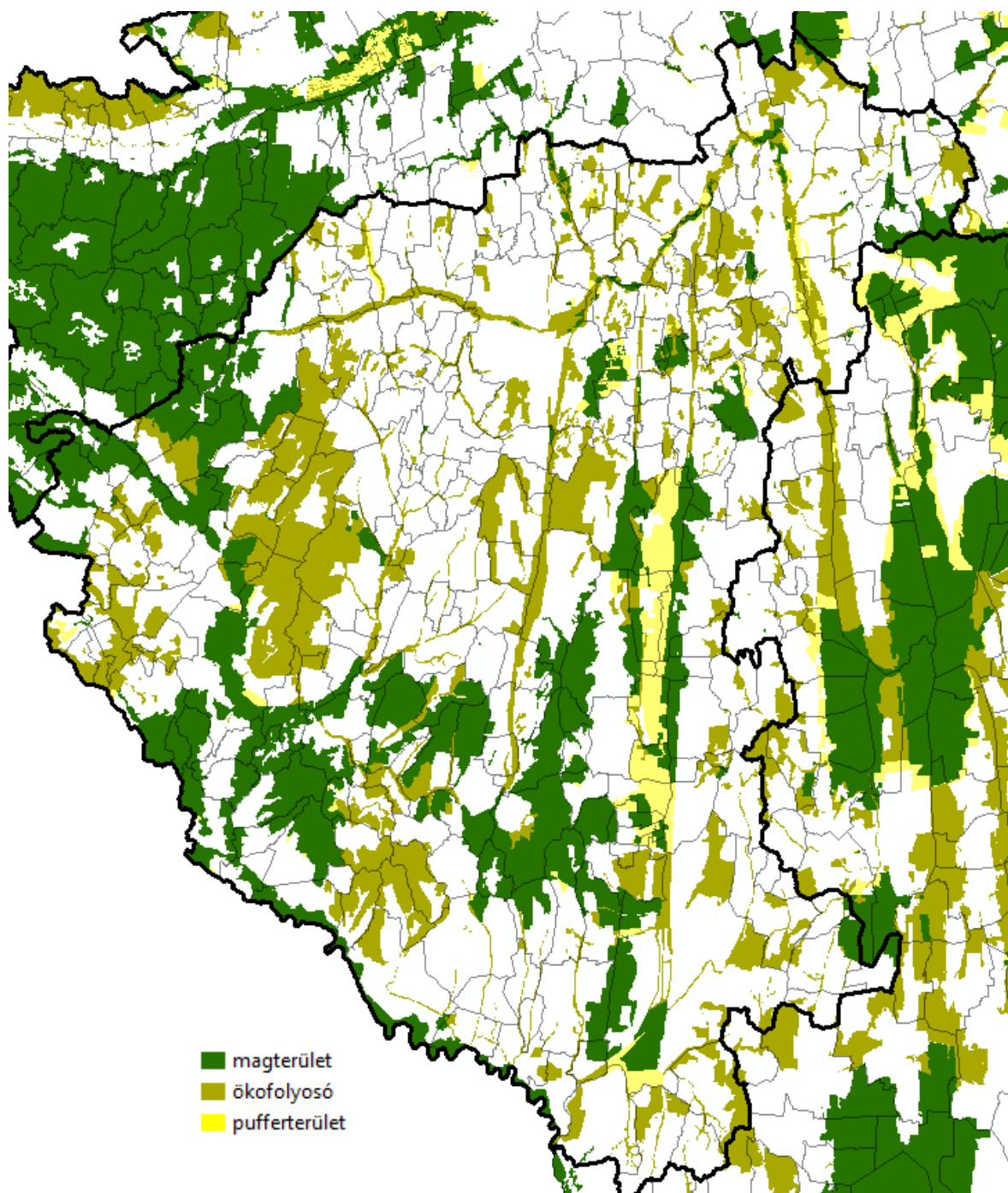
17. ábra Védett természeti terület és natúrpark

Barlangok védőövezet

A törvény erejénél fogva ex-lege védett természeti értékek a barlangok. A barlangok (barlang a földkérget alkotó kőzetben kialakult olyan természetes üreg, melynek hossz tengelye meghaladja a két métert és - jelenlegi vagy természetes kitöltésének eltávolítása utáni - mérete egy ember számára lehetővé teszi a behatolást). A barlangok felszíni védőövezetét a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet jelöli ki. A jelenleg hatályos rendelet sem korlátozást, sem engedélyhez kötött tevékenységet nem rögzít. Zala megyében az alábbi települést érinti a védőövezet: Nagygörbő.

Országos Ökológiai Hálózat

Az országos ökológiai hálózat: az országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek. Az OTTrT-ben megjelenő övezet nem természetvédelmi kategória, de magába foglalja a természetvédelmi területek és Natura2000 területek jelentős részét. Zala megye területének 37,9%-a esik az ökológiai hálózat övezetébe.

18. ábra Országos Ökológiai Hálózat

Típus	ha
Magterület	48809,8
Ökofolyosó	58064,0
Pufferterület	8724,9

21. táblázat Az Országos Ökológiai Hálózat övezeteinek kiterjedése Zala megyében

Az OTrT-ben kijelölt övezet a 2013-as kiterjedéséhez képes számos helyen módosításra, kibővítésre és néhol csökkentésre került. A legnagyobb csökkenés Zalaegerszegtől északra, a gépjárműipari tesztpályától keletre lévő erdőterületen történt. Itt mintegy 472 ha-os erdőterület került kivonásra.

Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Terület (SAC)

A Különleges Természetmegőrzési Terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amely a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 2. A) és 3. A) számú mellékletében meghatározott faj jelentős állománya, élőhelye, valamint rajta a 4. A) számú mellékletben meghatározott közösségi szempontból jelentős élőhelytípus található. Zala megye területén 19 SAC terület található, amelyek a megye területének 16,7 %-t teszik ki.

Név	Azonosító	ha
Alsó-Zala-völgy	HUBF20037	3756,5
Csörnyeberek	HUBF20050	669,7
Dél-zalai homokvidék	HUBF20049	2908,8
Felső-Zala-völgy	HUBF20047	1109,9
Kebele	HUBF20048	1925,1
Kerka mente	HUBF20044	7300,9
Keszthelyi-hegység	HUBF20035	589,6
Mura mente	HUBF20043	2143,6
Nagykapornaki erdő	HUBF20054	638,1
Nyugat-Dráva	HUDD20054	0,0
Nyugat-Göcsej	HUBF20039	4524,3
Oltárc	HUBF20046	8961,4
Őrség	HUON20018	1665,4
Remetékert	HUBF20055	971,8
Sárvíz-patak mente	HUBF20052	515,1
Szévíz-Principális-csatorna	HUBF20045	8019,4
Vétyempusztá	HUBF20040	4141,1
Zákány-örtilosi dombok	HUDD20055	0,0
Zalaegerszegi Csácsi-erdő	HUBF20053	1129,5

22. táblázat Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Területek

Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Terület (SPA)

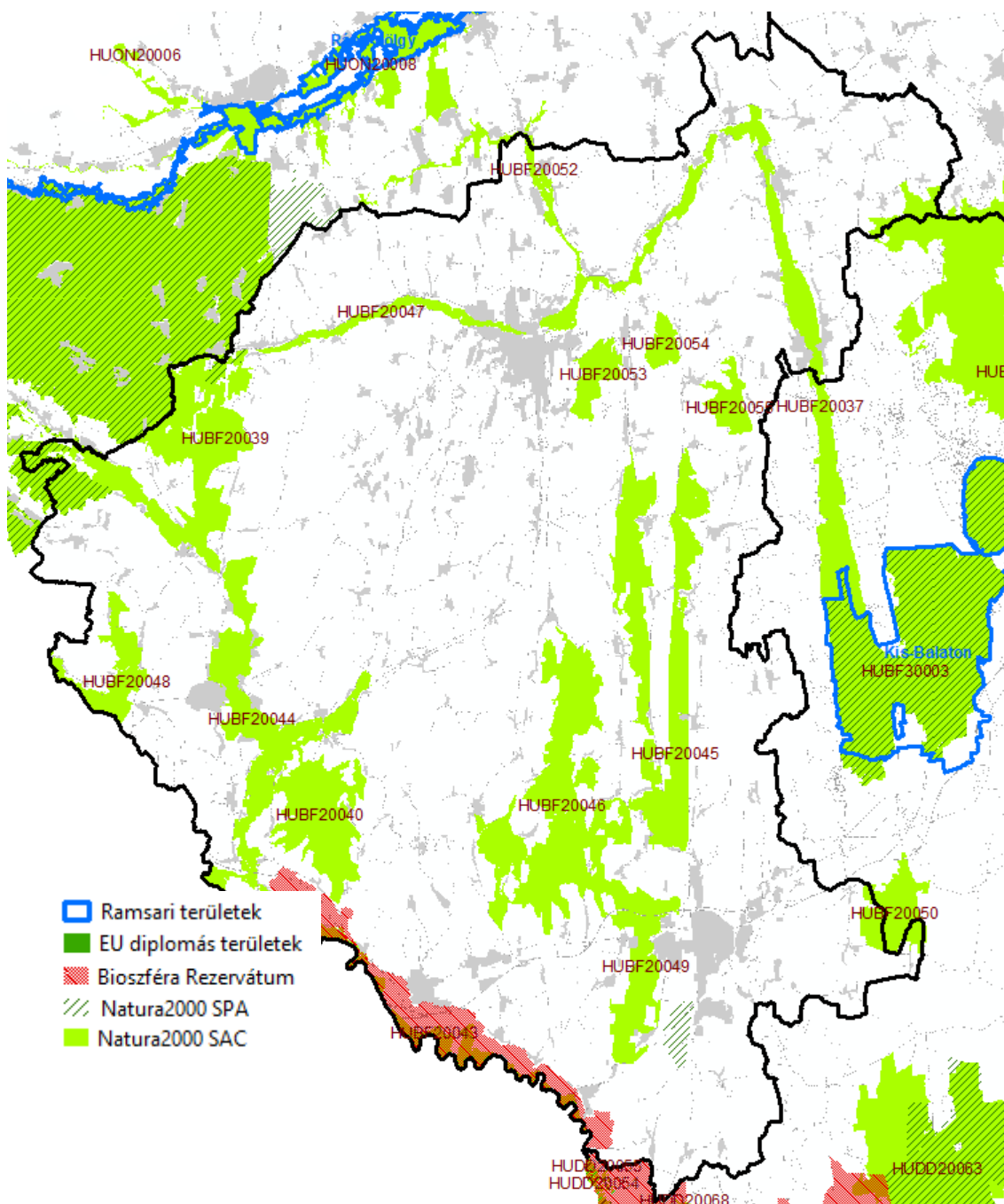
A különleges madárvédelmi terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre.

Név	Azonosító	ha
Mórichelyi-halastavak	HUBF10001	649,3
Nyugat-Dráva	HUDD10002	0,1
Őrség	HUON10001	1654,6

23. táblázat Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Területek

Bioszféra Rezervátum

A bioszféra-rezervátum az UNESCO Ember és bioszféra programjának (Programme on Man and the Biosphere (MAB)) keretein belül létrejött természetvédelmi rendeltetésű területek. Zala megye területét a Mura-Dráva-Duna Bioszféra rezervátum érinti. A terület Magyarországot és Horvátországot érintő több mint 630.000 hektáros szakaszán 2012. július 12-én jött létre hivatalosan Bioszféra Rezervátum.

19. ábra Ramsari területek, Bioszféra Rezervátum, EU diplomás területek, Natura 2000 védett területek

Név	Zónatípus	ha
Mura-Dráva-Duna	Átmeneti zóna	4183,2
Mura-Dráva-Duna	Magterület	4,4
Mura-Dráva-Duna	Pufferterület	2097,0

24. táblázat Bioszféra Rezervátum területe

Ramsari terület és EU diplomás védett terület a megyében nem található.

Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT)

A Vidékfejlesztési Program zónális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken támogatja a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele

Megszűnt tájképvédelmi terület	1 009,9
Új tájképvédelmi terület	33 061,0
Változatlan	158 073,7
Növekedés	32 051,2

25. táblázat Tájképvédelmi terület változása az OTTrT 2013-19 között

Építészeti örökség és kulturális örökség

Az építészeti örökség védelmének szintjeit az Építési törvényből (1997. évi LXXVIII. tv.) szabályozza. **Nemzetközi építészeti örökség** - a "Világörökség jegyzék"-ben nyilvántartott világörökségi vagy világörökség várományos terület. A világörökségi és várományos területeket az OTTrT is megjeleníti.

A tervezési területen Zalalövő, Kávás, Zalaegerszeg területét érinti a világörökség és világörökség várományosi terület. A27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet szerint Hévíz és Keszthely világörökség várományos területek a megyében, de ezek a települések már a tervezési területen kívül találhatók.

Az építészeti örökség fogalmát a 2001. évi LXIV. törvény (Örökségvédelmi törvény) kiszélesítette és a törvény szerint a kulturális örökség elemei közé a **régészeti örökséget** és a **hadtörténeti örökség** régészeti módszerekkel kutatható elemeit és a **műemléki értékek** (ami lehet egy országos építészeti örökség, nyilvántartott műemléki érték és műemlék), **településkép-védelmi környezete** is beemelte.

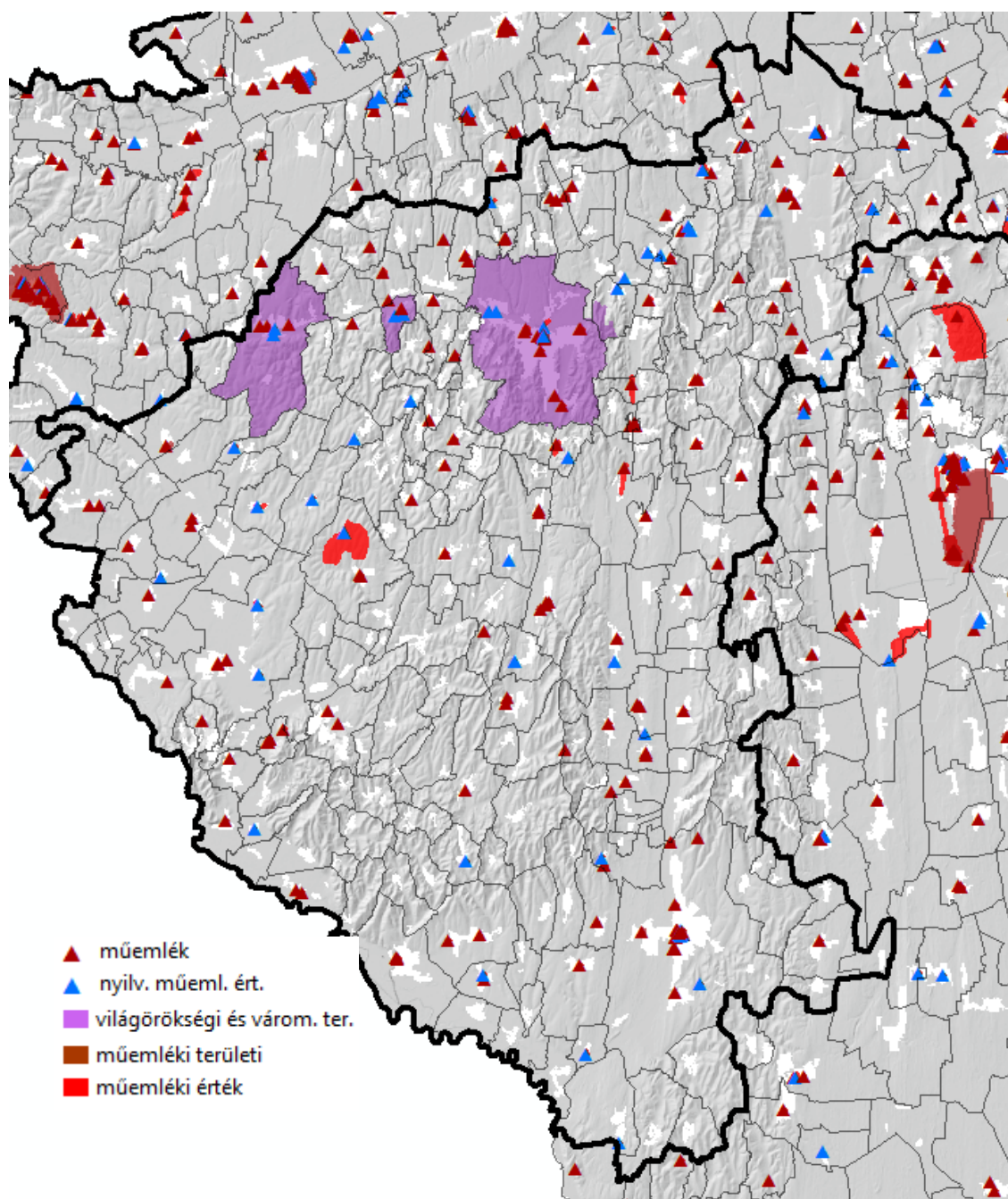
Régészeti örökségnek tekintjük az olyan az 1711 előtt keletkezett- az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, környezetével való kapcsolatát bemutató- emlékeket, amelyek a nemzet történelmének rekonstruálásához, népünk eredetének és fejlődésének történetéhez, az információszerezés fő forrásai. Zala megyében a Miniszterelnökség nyilvántartása szerint **1918** régészeti lelőhely található.

Legkorábbi látványos épített emlékek a rézkori időszakából származnak. Árkokkal körülvett, erődített falutelepülések feltárására került sor a megye déli felében az M7-es autópálya feltárása során. Ezek közül a legfontosabbak: Becsehely-Újkúti-dűlő, Sormás-Török-földek, Sormás-Májtai-dűlő. A felszínen látható emléanyagban az első jelentős (és látványos) emlékek a bronzkori földvárak. A hajdani faszervezetbe foglalt kő vagy földkitöltésű falak mára lankás sánccá szelődültek. Ilyen erődítmények:

- Zalaszentiván-Kisfaludi-hegyen,
- Oltárc-Márki-hegyen,
- Zalasántó-Tátika hegyen,
- Várvölgy-Kisláz-hegyen lelhető fel.

A másik nagyon látványos emlékcsoport a rómaiaktól származik. Ezek közül a legjelentősebbek:

Salla a római kori város a mai Zalalövő helyén, Balatongyörök és Hévíz: uradalmi központok, Alsórajk mozaikos villaépület maradványa, Nagykanizsa-Inkey-kápolna római villa maradványai, Keszthely-Fenekpusztai erőd.

21. ábra Építészeti és kulturális örökség

Műemléki értéknek tekintünk minden olyan építményt, történeti kertet, történeti temetkezési helyet, vagy sajátos területet, valamint ezek maradványát, továbbá azok rendeltetésszerűen összetartozó együttesét, rendszerét, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség hovatartozás-tudata szempontjából országos jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt.

A **műemléki érték** lehet **nyilvántartott műemléki érték** és a védettségi eljáráson átment **műemlék**.

A **nyilvántartott műemléki érték** a közhiteles nyilvántartásba vett, a 2001. évi LXIV. törvény alapján általános védelem alatt álló műemléki érték. Műemlékké csak az olyan nyilvántartásba vett műemléki érték nyilvánítható, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.

Zala megye területén **345 műemlék** található, továbbá **103 olyan nyilvántartott műemléki érték**, amelyet még nem nyilvánítottak műemlékké.

A **területi védelem** kategóriái szerint megkülönböztetjük az egyedi védelemű **műemléket**, a területi védelemű a **műemléki környezetet**, a **műemléki jelentőségű területet** és **történeti tájat**.

A **műemléki jelentőségű terület** a település azon része amelynek jellegzetes a szerkezete, a beépítésének módja, az összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes. A területi védelem második kategóriája a **műemléki környezet**. A műemléki környezet a védetté nyilvánított műemlékkel közvetlenül határos ingatlanokat, valamint a közterületrészek és a közterületrészekkel határos ingatlanokat jelenti, de ezek kijelölése nem automatikus. **Történeti tájként** védelem alá helyezhető az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki, stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített terület, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiailag körülhatárolható egységet alkot.

Zala megye területén **265 műemléki környezet, egy műemléki jelentőségű terület** (Keszthely városközpont) található. (Tervezési területen kívül).

Településhálózat

Zala megye településhálózatának egyik fő jellemzője aprófalvas jellege. A sajátos településstruktúrát jellemzi, hogy a 258 településből 156 lakossága nem haladja meg az 500 főt (települések 60 %-a). A különösen veszélyeztetett 200 fő alatti települések arányát tekintve Zala megye abszolút élen jár a régióban. A megyében a települések 28 %-a tartozik ebbe a népességekategóriába, míg a szomszédos Vasban ez „csak” 16 %. Kistérségi szinten a megyén belül jellemzően nagy eltérés van a kis lélekszámú falvak arányát tekintve. Az 500 fő alatti települések tekintetében megyei átlagnál messze nagyobb arányokat találunk a Lenti (80 %) kistérségben, míg jóval átlag alattit a Keszthely-Hévíz (37 %) kistérségben. Az országos viszonylatban is rendkívül elaprózódott településhálózati struktúrát a magas településsűrűség jellemzi. 100 km²-re 6,8 település jut, ami kétszerese az országos értéknek (3,4 település/100 km²) és régiós átlagnál is jóval magasabb (5,8 település/100 km²). A nem városi települések átlagos népességszáma 526 fő, ami országos szinten a megyék között a második legalacsonyabb érték.

Levegőminőség

A megye légszennyezettségi állapota általánosságban jónak mondható, a mérőhelyek többségén a légszennyező anyagok koncentrációja határérték alatti. Egyes mérőpontokon alkalmanként szálló por (PM₁₀) és nitrogén-dioxid (NO₂) tekintetében határérték túllépéseket tapasztaltak, az éves átlagok azonban nem haladják meg a határértéket. Zala megyében különösen a nagy közúti forgalmat lebonyolító főútvonalak (76-os és 86-os sz. utak) belterületi szakaszai okoznak légszennyezési problémákat. Az érintett útszakaszokon a felújítás során elmaradt az elkerülő út kiépítése Zalabaksa, Kozmadombja, Bagod, Hagyárosbörönd és Kálócfa településeken. Nagykanizsa, Zalaegerszeg és Keszthely közlekedési eredetű légszennyezésének csökkentésében jelentős eredményt hoztak az utóbbi évtizedben átadott elkerülő utak: az M7 autópálya, 71-es, 74-es és 76-os számú főutak új szakaszai. Hiányzó elkerülő útszakaszok a 74-es út mentén Hahót, Zalaszentbalázs és Bocska településeken találhatók. A kiépített elkerülő útvonalak ellenére a városokon belüli gépjárműforgalom növekvő tendenciát mutat, Nagykanizsa és Zalaegerszeg belvárosának levegője ennek következtében gyakran szennyezett, ezért elengedhetetlen a tervezett elkerülő, tehermentesítő utak megépítése. A jelentősebb légszennyezőanyag-kibocsátók a telephelyek hőenergia ellátását, a települési hőszolgáltatást végzik, az ásványolaj feldolgozást, az üveg-, téglá-, és kerámiagyártási tevékenységet, ill. fafeldolgozást folytatók közül kerülnek ki. A légszennyező anyagok kibocsátásának trendje több évre visszamenően csökkenő tendenciát mutat, melyben az utóbbi években, évtizedekben lezajlott gazdasági szerkezetváltás, illetve recesszió is szerepet játszott.

A megyében 494 db légszennyező telephely található. A megyére nem jellemző a magas fokú iparosodottság, a pontszerű légszennyező források a döntő többségében a kisebb méretű telephelyek működésével hozható összefüggésbe. Nehézvegyipari létesítmény csak Zalaegerszegen található (kőolaj-finomító), erőművi jellegű szennyezőforrás nincs a megyében.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat részeként a megyében Zalaegerszegen, Nagykanizsán, Keszthelyen és Lentiben működik levegőterheltségi szintet vizsgáló mérőpont, amelyek közül a megyeszékhelyen kén-dioxid-, és lebegőpor-koncentráció mérésére is van lehetőség. A mérési eredmények alapján a megye levegőterheltségi állapota általánosságban jónak mondható. Zalaegerszeg esetében a szállópor (PM₁₀) és a benz(a)pirén szennyezettség mértéke megközelíti, a nitrogén dioxid esetében pedig a két megyei jogú város forgalmas csomópontjainál meghaladja a határértéket. Lenti, és főként Keszthely a két nagyvároshoz képest kedvezőbb levegőterheltséggel rendelkezik. A megyében nem található a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet szerinti szennyezettségi zóna.

Vízminőség, szennyvízkezelés

A megyében 20 sérülékeny és 13 egyéb ivóvíz-bázis található, illetve a távlati vízbázisok között 3 sérülékenynek minősül. A megyében jelenleg a közcsontra hálózatra csatlakozó lakások aránya 77,18 %. A megvalósított csatornázási program hatására több szennyvíztisztító telep létesült és több km csatornahálózat épült. Míg 2000-ben 70 településen volt közcsontrán szennyvízelvezetés, ma már csak 90 településen nincs kiépített közcsontra. A közcsontra hálózattal nem rendelkező települések: Dióskál, Egeraracsa, Gétye, Ligetfalva, Zalaköveskút, Alsószenterzsébet, Baglad, Bödeháza, Felsőszenterzsébet, Gáborjánháza, Gosztola, Hernyék, Kerkafalva, Kerkakutas, Lendvadedes, Lendvajakabfa, Magyarföld, Márokföld, Mikekarácsonyfa, Nemesnép, Pórszombat, Pörföld, Pusztapáti, Ramocsa, Szentgyörgyvölgy, Szijártóháza, Szilvagy, Zalasombatfa, Zebecke, Bánokszentgyörgy, Borsfa, Bucsuta, Kiscsehi, Kistolmács, Lasztonya, Lipeszentadorján, Maróc, Murarátka, Oltárc, Pusztamagyaród, Szentlisló, Szentmargitfalva, Várfölde, Zajk, Alsórajk, Börzönce, Felsőrajk, Kerecseny, Kilimán, Liszó, Miháld, Nagybakónak, Nemespátró, Orosztony, Pölöskefő, Pötréte, Sand, Surd, Zalasárszeg, Zalaszentjakab, Almásháza, Bezeréd, Csértalakos, Gombosszeg, Gyűrűs, Iborfia, Kustánszeg, Lickóvadas, Milejszeg, Orbányosfa, Padár, Pálfiszeg, Petrikeresztúr, Szentkozmadombja, Szentpéterföld, Tilaj, Zalaháshágy, Zalatárnok, Döbröce, Dötk, Kallosd, Kisgörbő, Kisvásárhely, Mihályfa, Nagygörbő, Óhid, Sénye, Sümegcsehi, Szalapa és Tekenye. A csatornázatlan településeken mindössze 20253 ember él és ez a megye lakosságának mindössze 7,24 %-a. Megyei szinten azonban a vizsgálatok szerint a jelenlegi csatornázottság mellett is, a talajba szikkadó szennyvíz mennyisége jelentős, eléri a 8423 m³/nap mennyiséget, amely a talaj, talajvíz és a rétegvizek elszennyeződését okozza. A vízellátáshoz hasonlóan Zala megyében a már csatornázott települések döntő hányadának szennyvíz elvezetését, kezelését, elhelyezését három szolgáltató biztosítja. Zala megye, döntő hányadán a Zalavíz Zrt (korábbi nevén az Észak-Zalai Vízmű és Csatornamű Zrt) és a Dél-Zalai Vízmű és Csatornamű Zrt biztosítja a vízi-közmű ellátást. A megye keleti szélén fekvő településeknek az ellátását a Dunántúli Regionális Vízmű (DRV) Zrt biztosítja.

Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem

A megye területén a 2011. évi CXXVIII. törvény IV. fejezet hatály alá tartozó veszélyes üzemek a Zalaegerszeg, Újudvar, Ortaháza, Tófej, Pusztaderics területén találhatók. A veszélyességi övezetek a 219/2011 (X.20) Korm. rendelet alapján kijelölésre és lehatárolásra kerültek, amelyeket az érintett önkormányzatok is megkapta, hogy a készülő településrendezési tervekben érvényesíthessék a kapcsolódó rendelkezéseket.

Zaj- és rezgés védelem

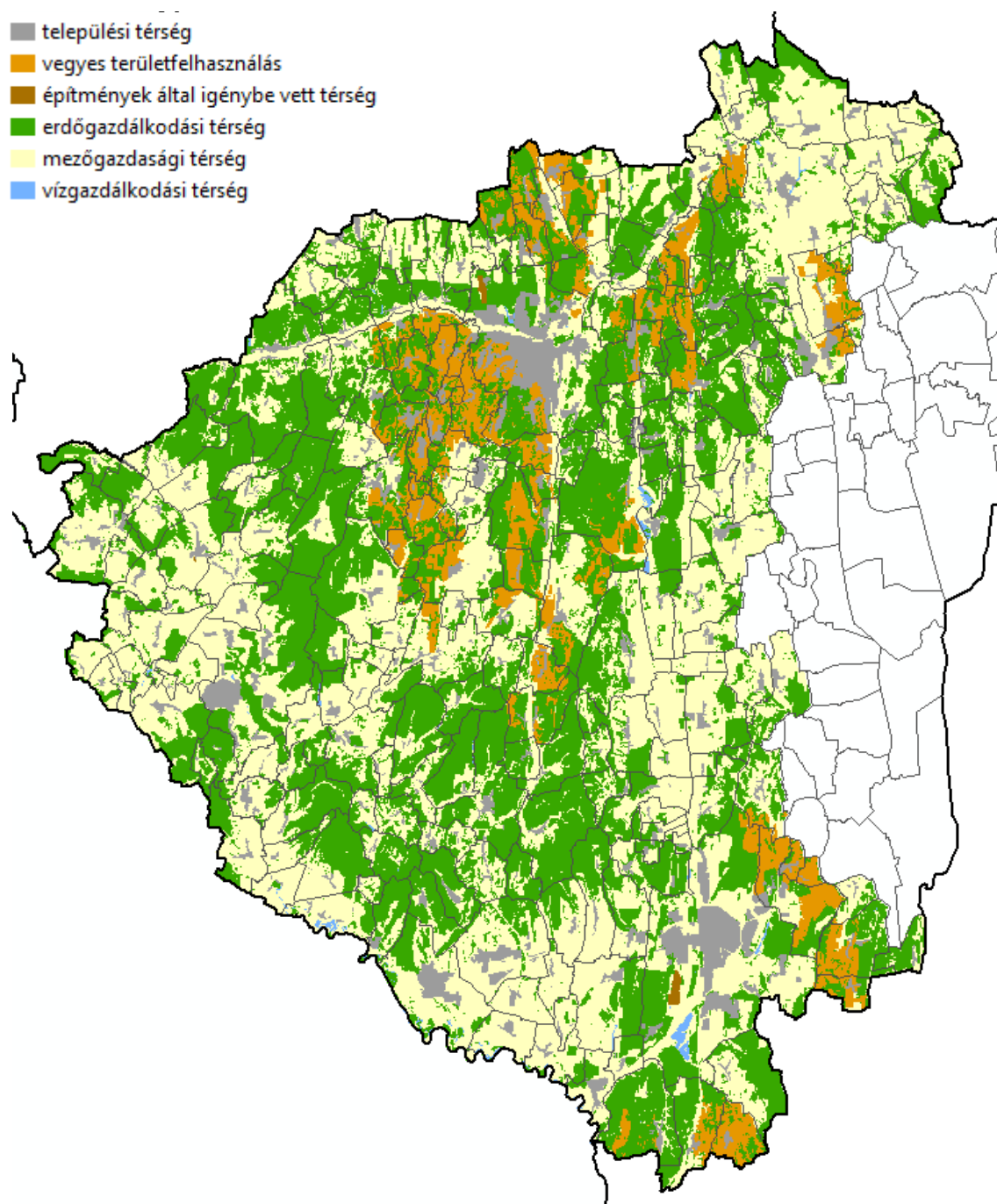
Zajvédelem szempontjából kibocsátási határértékeket a legtöbb megyei termelőüzem betartja. A legtöbb zajproblémát az okozza, hogy egyes üzemek – a korábbi nem megfontolt településfejlesztések miatt – lakóterületekkel határosak, továbbá már meglévő ipari létesítmények közelében is előfordult új lakóövezetet kijelölése. Az M7-es autópálya és az M70-es gyorsforgalmi út átadásával Zala megye déli és a dél-nyugati településein a közúti közlekedéstől származó zajterhelés is jelentősen csökkent. A 71-es sz. főút Keszthely várost elkerülő szakasza csak részben készült el, az elkerülő út északi részének megépítése eredményez majd jelentős zajterhelés csökkenést a településen. Hasonló a helyzet a 86-os sz. főút Zalalövőt elkerülő szakaszával is.

3.2. A módosítás céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

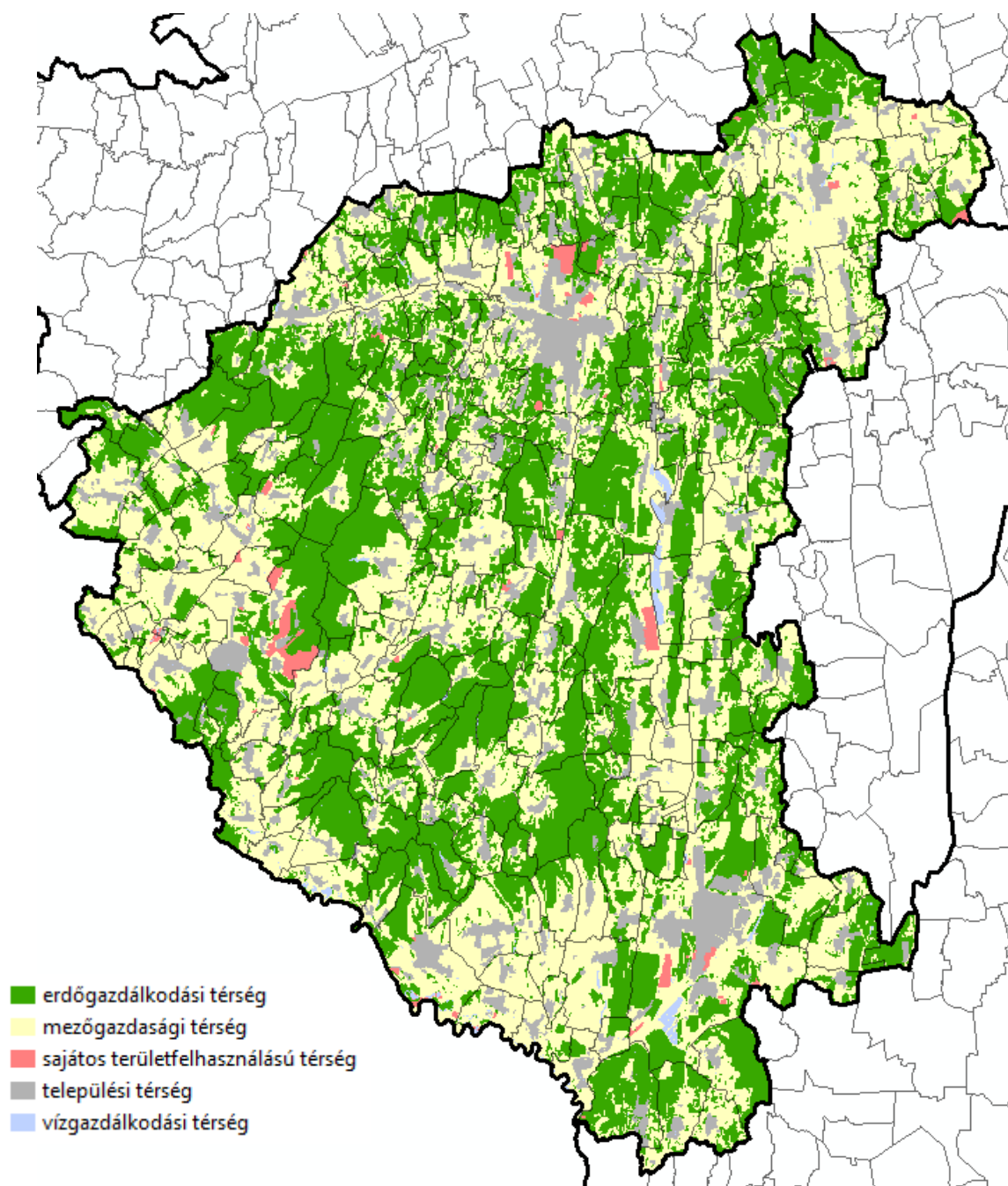
A TrT módosítás egyik célja, hogy az eltelt időszak megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyaira reagálva új területfelhasználási szerkezetet, illetve övezeti rendet határozzon meg. A közvetlen környezeti hatás kiváltójának így a megváltozott **területszerkezeti tervet** és az **övezeti szabályozást** tekintettük. Az elemzés során ezért a meglévő hatályos területrendezési tervet területfelhasználási szerkezetét, környezeti szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró övezetét és szabályozását hasonlítottuk össze a tervezett Trt-vel. A tervezett Trt. kedvező vagy kedvezőtlen hatásai a tervi változtatások következményeiként is felfoghatók. A vizsgálatot kétféle összevetésben végeztük. Részletesen elemeztük a hatályos Trt és a tervezett Trt közötti változtatásokat, valamint táblázatszerűen áttekintettük az új hatályos OTrT és a tervezett Trt. közötti különbségeket.

Hatályos TrT. és tervezett Trt közötti változások

A hatályos és a tervezett Trt. közötti legnagyobb változás a **települési térségben** következett be. A tervezett települési térség **58,9 %-al** nagyobb területi kiterjedésű a hatályos tervhez képest. Ez majdnem **12 ezer ha** növekedést jelent. A megye legnagyobb területét kitevő erdőgazdálkodási térség további **4,8%-al** növekszik a hatályoshoz képest. A mezőgazdasági területben nincs változás.

22. ábra A hatályos Zala Megyei Területrendezési Terv szerkezeti terv területfelhasználási térségei (2010.)

23. ábra A tervezett Zala Megyei Területrendezési Terv területhasználatai

A vízgazdálkodási térség majdnem 100 %-al nőtt, de ez abszolút értelemben csak 1000 ha növekedést jelent. A megszűnő vegyes területfelhasználású térség nem automatikusan került át egy másik kategóriába, hanem inkább megoszlott a különböző területhasználatok között. Jól látható, hogy annak ellenére, hogy a mezőgazdasági térség kiterjedése minimálisan változott a térség csak 73 %-ban egyezik meg a régi Trt mezőgazdálkodási térségével.

területfelhasználás	hatályos megyei (ha)	tervezett megyei (ha)	változatlan ter. (%)	%-os változás (hatályos, tervezett)
erdőgazdálkodási térség	129 592,8	135 777,1	82,7	104,8
települési térség	20 148,0	32 008,9	92,6	158,9
mezőgazdasági térség	131 672,4	131 928,3	73,8	100,2

vegyes területfelhasználású térség	21 849,2	0,0	0,0	0,0
vízgazdálkodási térség	1 102,3	2 178,2	75,6	197,6
építmények által igénybe vett térség	255,4	0,0	0,0	0,0
Sajátos területfelhasználású térség	0,0	2 727,5	0,0	0

26. táblázat A területhasználatok összehasonlítása

Hatályos OTRT és a tervezett Trt. közötti változások

A megyei terv területfelhasználási javaslatai területileg **96,9 %-ban** egybevágnek az OTRT elfogadott területhasználatával, tehát ezeken a területen nem volt semmilyen változtatás, pontosítás. A 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség és a mezőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség illetve mezőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni. Az OTRT erdőgazdálkodási térség más térségbe sorolása a TrT-ben a teljes megyei terület **0,6 %-át** érinti. A mezőgazdasági térség 1,9%-a került más területfelhasználási kategóriába. A települési térségnél ez az eltérés **0,6%-os** csökkenést jelentett az OTRT-hez képest.

OTRT területfelhasználás >>>> ZMTrT területfelhasználás	m2	%
Változatlan területfelhasználás		
erdőgazdálkodási térség	1 350 971 088	44,4
mezőgazdálkodási térség	1 298 822 139	42,7
települési térség	277 202 641	9,1
vízgazdálkodási térség	21 653 309	0,7
Megváltozott területfelhasználás		
erdőgazdálkodási trs. >>> mezőgazdasági trs.	7 178 254	0,2
erdőgazdálkodási trs. >>> speciális területfelhasználású trs.	3 947 492	0,1
erdőgazdálkodási trs. >>> települési trs.	8 520 051	0,3
erdőgazdálkodási trs. >>> vízgazdálkodási trs.	4 588	0,0
mezőgazdasági trs.. >>> erdőgazdálkodási trs.	2 818 897	0,1
mezőgazdasági trs.. >>> speciális területfelhasználású trs	21 157 375	0,7
mezőgazdasági trs..>>> települési trs	33 966 056	1,1
mezőgazdasági trs.. >>> vízgazdálkodási trs	101 211	0,0
települési trs. >>> erdőgazdálkodási trs.	1 737 962	0,1
települési trs. >>> mezőgazdasági trs.	12 889 690	0,4
települési trs. >>> speciális trs.	2 149 258	0,1

27. táblázat Az OTRT 2019 és a tervezett megyei TrT térségi területfelhasználási kategóriák kapcsolata

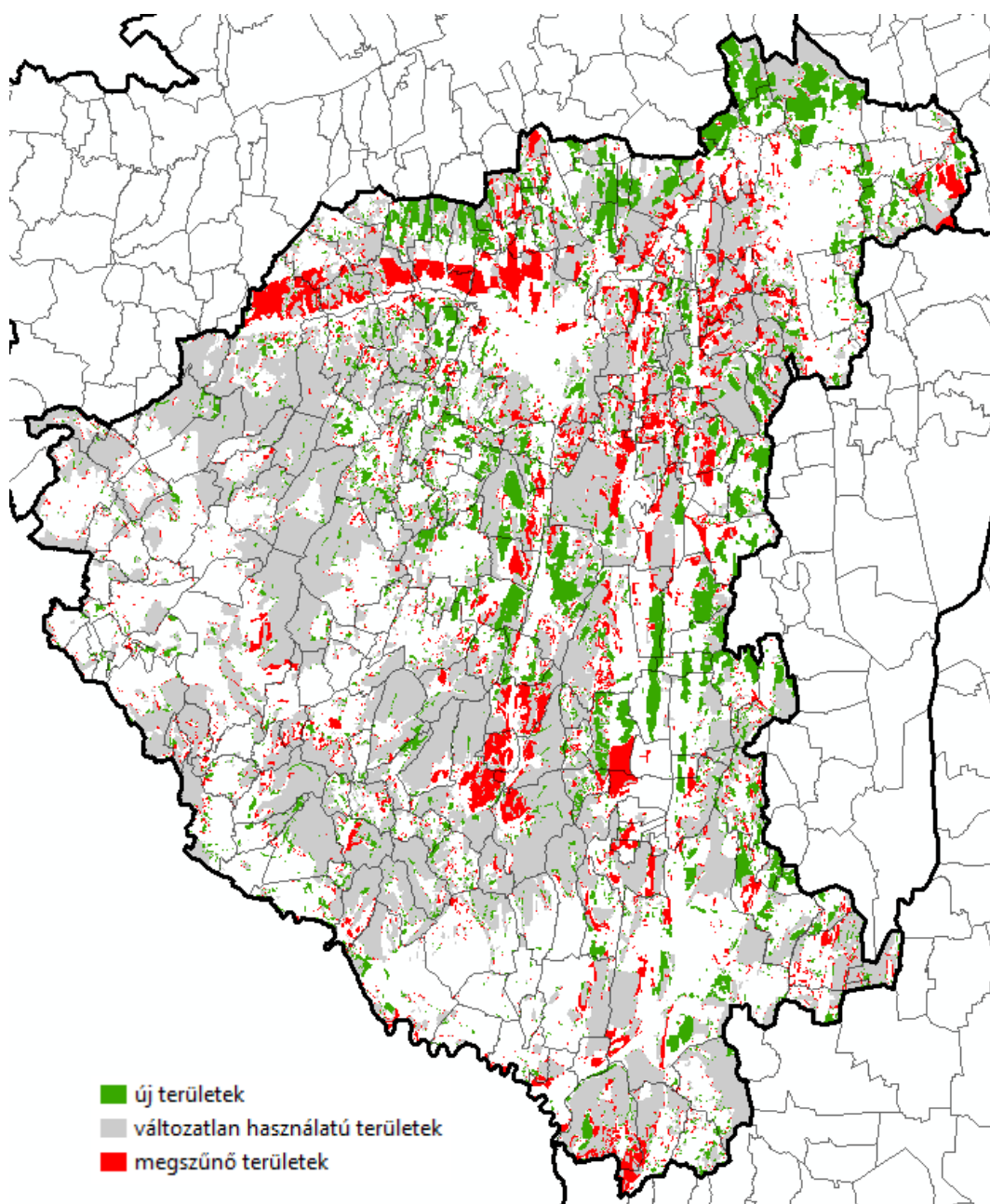
A tervezett változtatások jól mutatják, hogy **nincs jelentős eltérés az OTRT tervezett területfelhasználásaihoz képest**. A legnagyobb változtatás a települési térség „bővítése” is csak **1,4 %** eltérést mutat az OTRT-hez képest.

3.3. A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése

A terv térségi területfelhasználási kategóriáinak részletes környezeti azonosítása a *Zala Megye Területrendezési Terve* rendelkezésre bocsájtott dokumentum alapján történt (2019.március 4).

A környezeti hatásokat az egyes térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek, a környezeti elemek (föld, víz levegő, táj, tájkép,) és települési környezet ökológiai rendszer, és ember mátrixában vizsgáltuk, értékeltük. A jelenlegi tervdokumentáció csak kivételesen tartalmaz olyan területi kimutatásokat, amelyek pontosan számszerűsítene a jelenlegi terv által történő változtatások nagyságát. Az elemzés a jelenlegi és a tervezett területfelhasználások térinformatikai elemzésével készült.

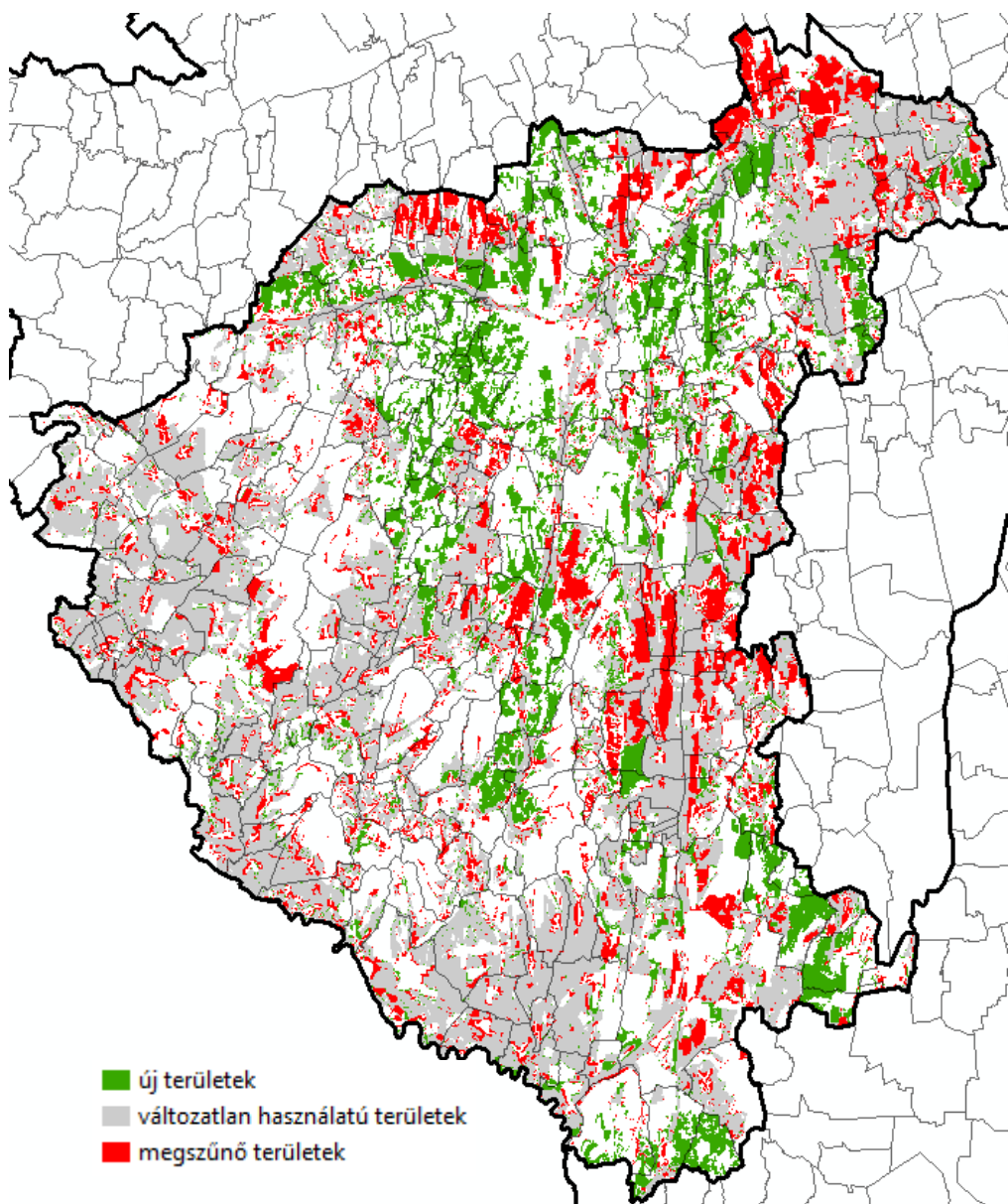
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Területi korlátozás nélkül							
Erdőgazdálkodási térség	<p>A hatályos megyei területrendezési tervhez és a képest jelentősen növekszik az erdőgazdálkodási térség. . A meglévő erdők területe (129 592,8 ha) és a tervezett erdők területe (135 777,1 ha). Ez közel 5 %-os megyei növekedést jelez. Az 5%-os növekedés mellett az elemzés azt mutatja, hogy a területek csak 82% maradt erdőgazdálkodási térségben, tehát a lehatárolások szerint közel 17 %- olyan erdőterülettel kell számolni, amely a korábbi tervben nem szerepelt erdőterületként. A tájrehabilitációt igénylő területek erdősítésére kiemelt figyelmet kell fordítani.</p> <p>Az OTvT-hez képest a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az erdőgazdálkodási térségben a települési területfelhasználási egységeket a térséget lefedő erdők övezetére és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok szerint kell kijelölni, és legalább 75%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Az országos tervben kijelölt erdőterületeknél a megyei tervben legalább 95%-át kell erdőgazdálkodási térségnek jelölni. A megyei terv szerinti 5%-os mindenképpen a megye erdőszűrségének további növekedéséhez, ökológiai állapotának javulásához vezet.</p>						
	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●	● ●

24. ábra Erdőgazdálkodási térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

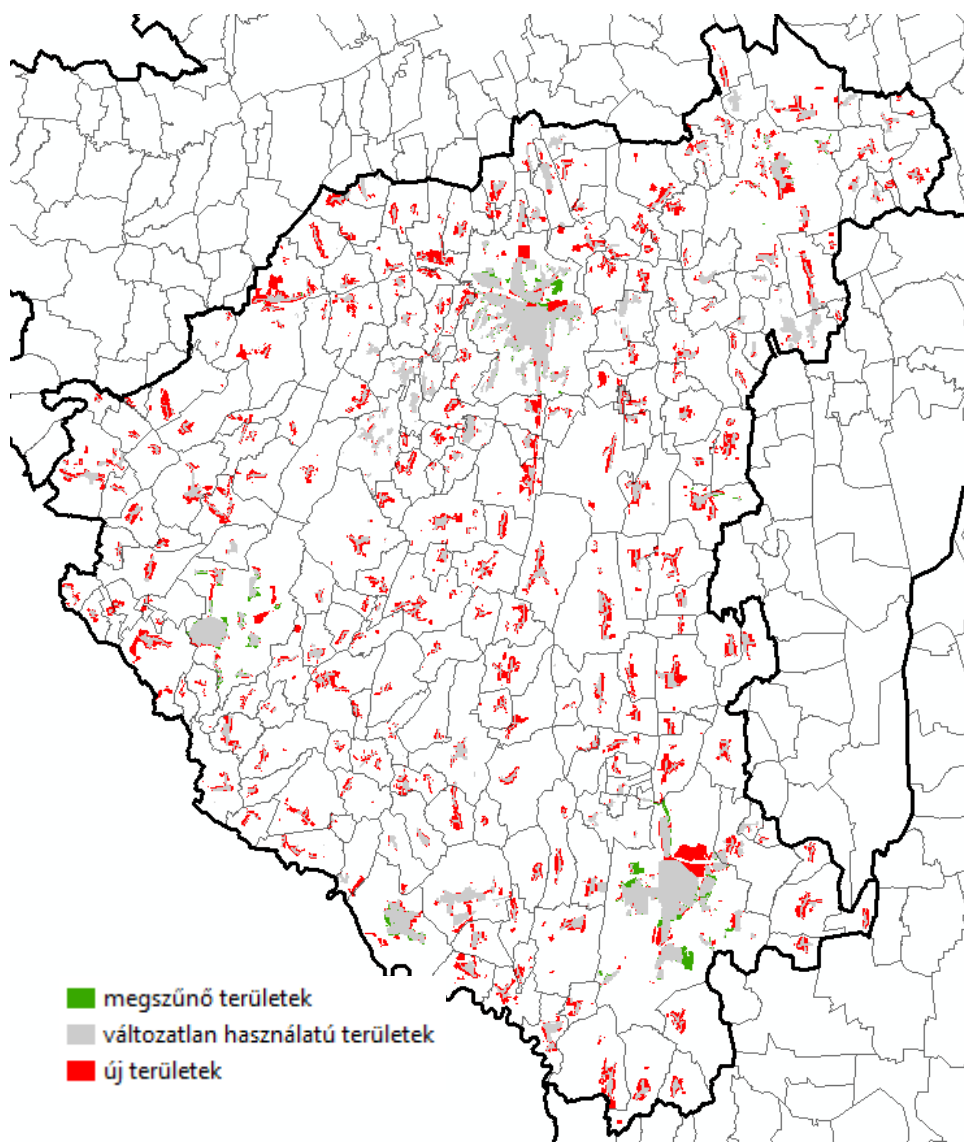
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Mezőgazdasági térség	<p>A mezőgazdasági térség nagysága jelentősen csökkent, ha a korábbi vegyes területfelhasználást is figyelembe vesszük (melléklet térkép). A csökkenés oka elsősorban az mezőgazdasági területek erdőterületekbe sorolásából és a vegyes területfelhasználásából származik. A kiváló termőhelyi adottságú területek megőrzésére további gondot kell fordítani. Az ajánlások közül a beépíthetőségre vonatkozó (a termőterületek védelme érdekében külterületen településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg nagyobb, illetve az ott megengedett beépítési %-nál kisebb értékeket célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként) ajánlást célszerű lenne kötelező érvényű szabályozásként is megfogalmazni.</p> <p>Az OTrT-hez képest a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az országos tervben kijelölt mezőgazdasági területnek a megyei tervben legalább 95%-át kell mezőgazdasági térségnek jelölni. A települési tervekben mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület</p>						

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
	települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható. Területileg nem egyenlő a változás, új mezőgazdasági térség elsősorban Zalaegerszeg és a megye központi részén jelent meg. A megszűnő területek a megye peremterületein jellemzőek.						
	● ●	●			●	●	●

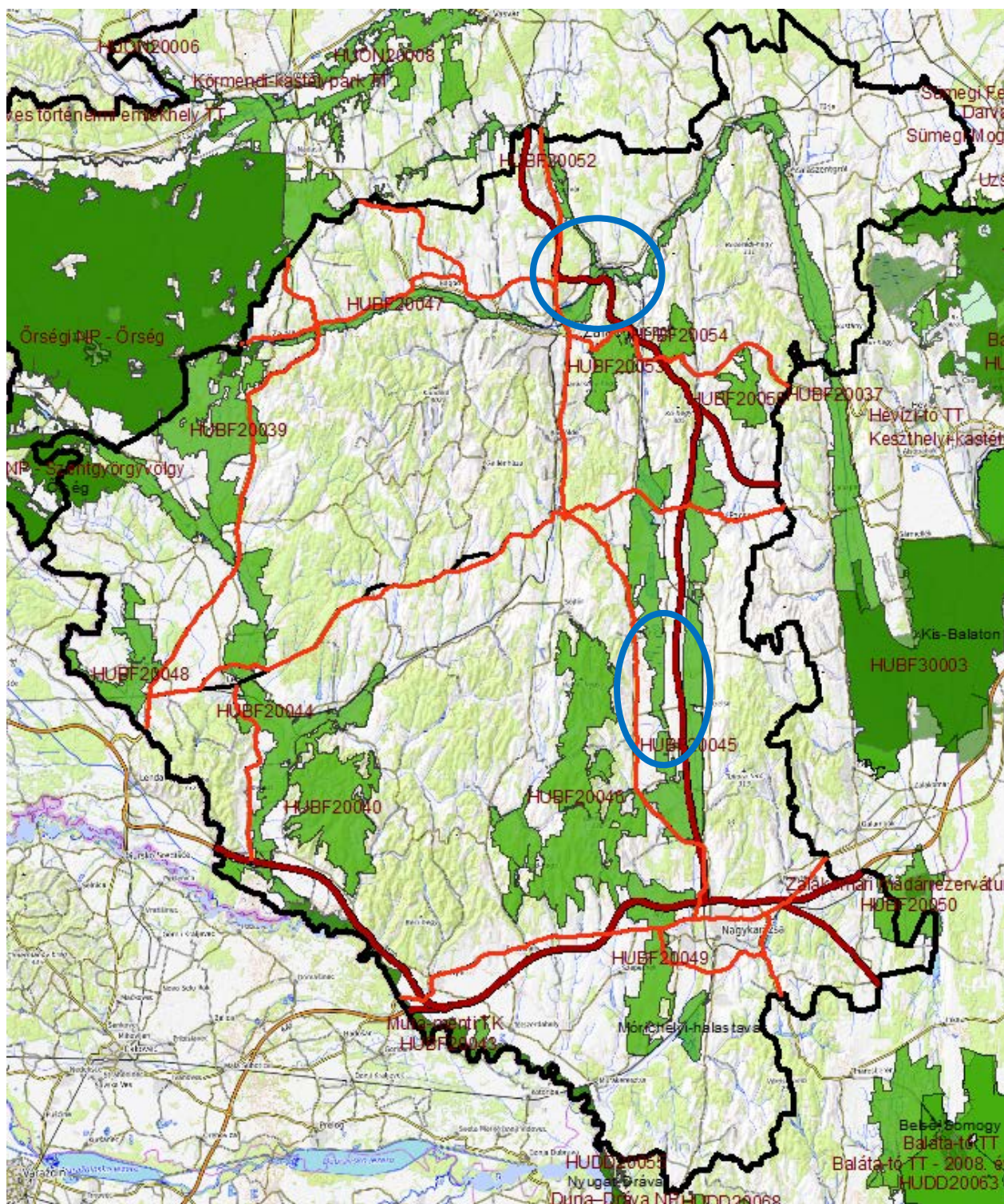
25. ábra Mezőgazdasági térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Települési térség.	<p>A közlekedési hálózatok mellett a települési területek jelentik a legnagyobb környezeti terhelést a környezeti elemekre. A beépítésre szánt területek túlzott növekedését ezért lassítani, fékezni szükséges. A megyei terv szerint közel 12 eha új települési térség kijelölése történt meg. A változásokat elemezve a növekedésből csak 1400 ha –t okozott a vegyes területfelhasználás átsorolása és 9400 ha-t mezőgazdasági terület átminősítése. További 2300 ha-t növekedés az erdőterületek csökkenése és települési térséggé válása miatt következett be. A települési térség 58 %-os növekedése egyértelműen a tájterhelés növekedését okozza. A települési térség növekedése legnagyobb részt a mezőgazdasági térség átalakulásából és kisebb részben az erdőgazdálkodási térség átalakulásából származott, ami egyértelműen környezeti következményekkel jár. A mellékelt térképen jól követhető és azonosítható, hogy a települési térség szinte minden település körül megfigyelhető.</p> <p>A települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető, ezért a térségen belül törekedni kell a zöldfelületi arány növelésére, ezért törekedni kell a minél nagyobb zöldfelületi arány megtartására.</p>						
	●	●		●	● ●	●	●

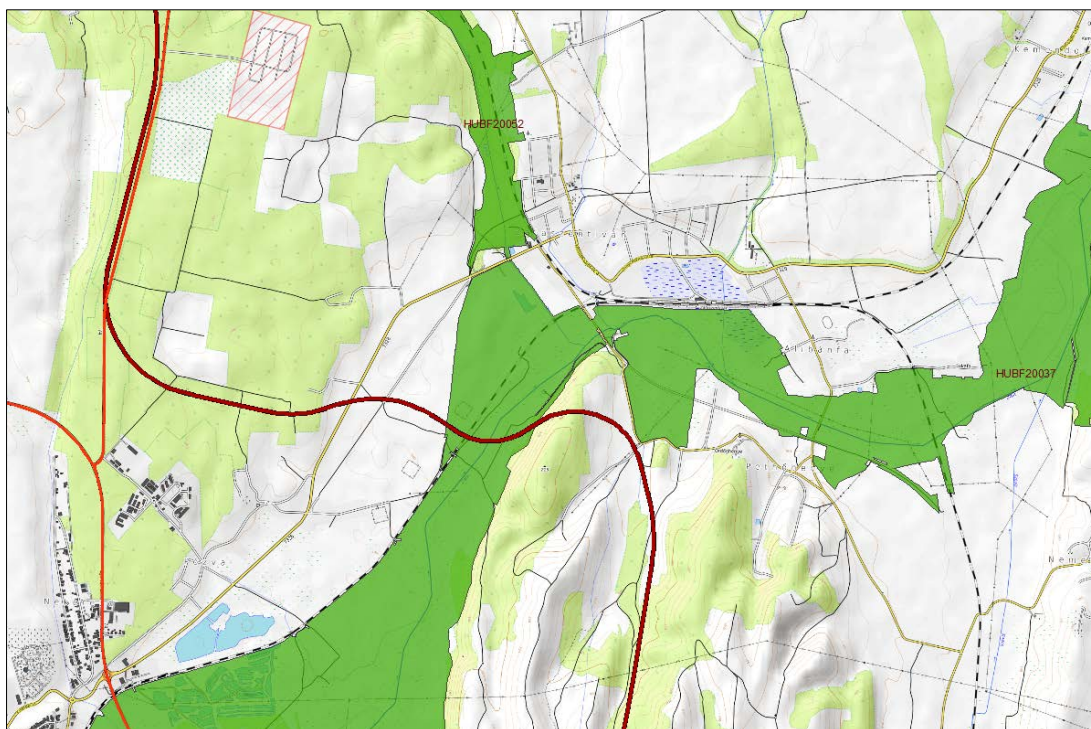

26. ábra Települési térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

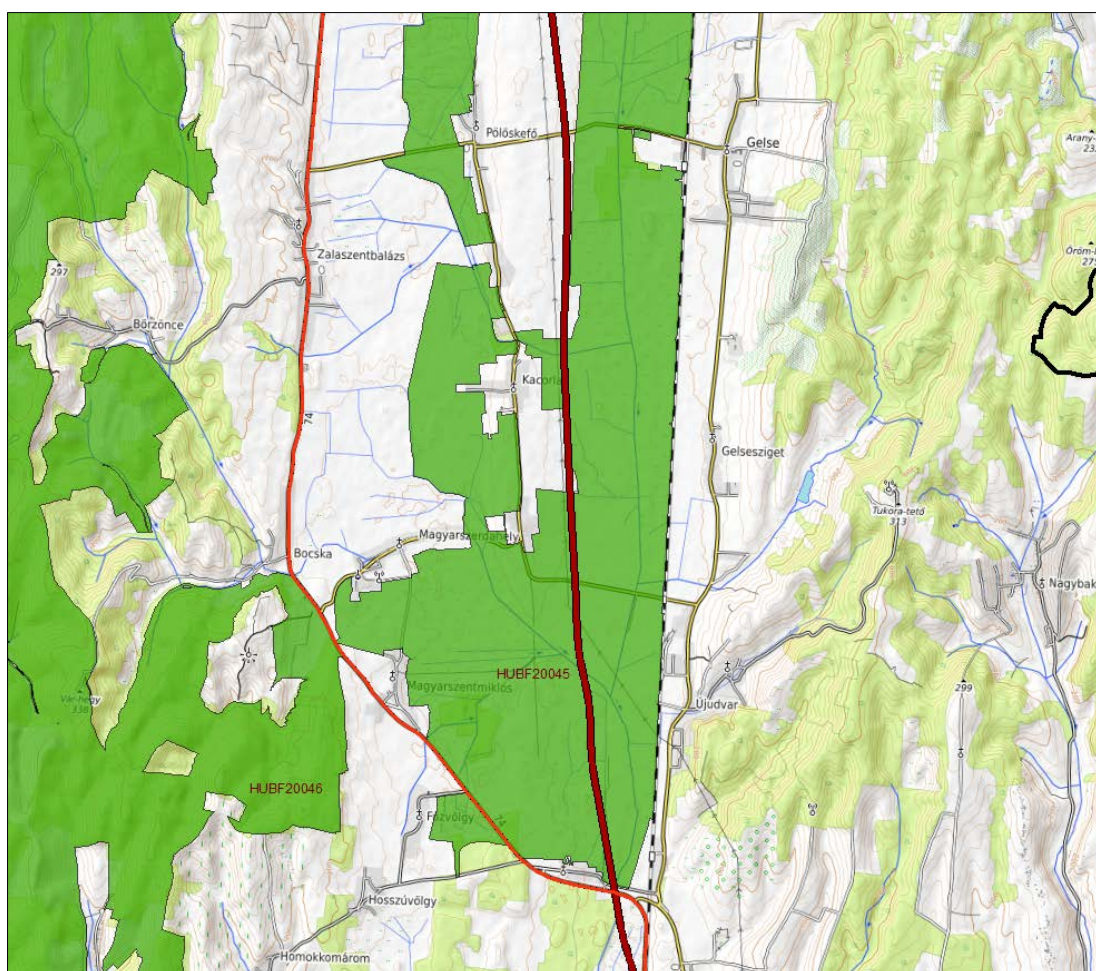
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő, klíma	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend. természetvéd elem	Ember
Vízgazdálkodási térség	<p>A vízgazdálkodási térség a hatályos terv szerinti 1102,3 ha-ról 2178,2 ha-ra növekedett ami 97%-os bővülést jelent. A bővülésnek (természetesen ha ennek oka nemcsak a besorolás szerinti megváltozás) az ökológia rendszerre pozitív hatása van. A megyei tervben a térségre készült alegység szintű vízgyűjtő-gazdálkodási tervben meghatározottakat kell figyelembe venni. A 221/2004. (VII.21) Korm. rendelet szerint és érvényesíteni kell az EU Vízkkeretirányelvében (Water Framework Directive) foglaltakat.</p> <p>A vízgazdálkodási térség növekedése egyértelmű pozitív tendenciát jelez, amely az ökológiai állapot javításán túl a klímaváltozás negatív tendenciát is mérsékli, hozzájárulva így az emberi egészség megőrzéséhez is.</p>						
	●	●●	●●	●	●	●●	●●
Területi korlátozással (legalább 5 ha nagyságú)							
Sajátos területfelhasználású térség	<p>Zala megye területén 2700 ha sajátos területfelhasználású amelyből 1600 ha korábban mezőgazdasági terület besorolása volt. A sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni. A besorolás szerint a térségnek lehet kedvező és kedvezőtlen ökológiai hatása is attól függően, hogy milyen a zöldfelületi arány.</p>						
	●	●		●	●	●	●
Energia hálózatok és építmények							
Villamos- energia-hálózatok és építmények Szénhidrogén hálózatok és építmények	<p>A vonalas infrastruktúra hálózatok általában a fragmentációs hatások miatt általában negatív hatással vannak a tájra, a környezeti elemekre. Az új infrastruktúra nyomvonalak kijelölésénél a Natura2000 és az ökológiai hálózat védelmének prioritást kell kapnia. Az ágazati terveket illeszteni kell a ZMTrT-hez.</p>						
	●			●	●	●	●
Hulladékkezelés							
Veszélyes hulladékártalmatlanító	<p>A veszélyes hulladékártalmatlanító hulladéklerakó elsősorban a környezeti kockázatot növeli a térségben. a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;</p>						
	●	●	●			●	●
Közüti közlekedés							
Közüti közlekedés	<p>A közlekedési úthálózat fejlesztés jelentős hatással van szinte minden környezeti elemre. Annak ellenére, hogy hozzájárul a területi különbségek kiegyenlítéséhez és az elérhetőség növekedéséhez, területfoglalása, környezet-szennyezése révén a fenntarthatósági alapelvekkel kerül gyakran ellentmondásba. Az új nyomvonal kijelölések esetén különösen nagy figyelmet kell fordítani az ökológiai hálózat védelmére. Zala megyében az M76 (Balatonszentgyörgy (M7) – Misefa (M9) és az M9 (Nagyecenk (M85) – Szombathely – Vasvár – Rábahídvég (M80) – Vasvár (M80) – Zalaegerszeg – Nagykanizsa – Kaposvár – Dombóvár – Szekszárd – Dusnok – Szeged (M5) gyorsforgalmi szakaszok fejlesztése várható fejlesztés mintegy 84 km hosszban. A gyorsforgalmi útfejlesztés két Natura 2000 védettségű területet is érint. Az út 8,2 km hosszan halad keresztül a HUBF20045 Natura 2000 területen és mintegy 0,8 km hosszban a HUBF 20037 Natura2000 területen. Tervezett főúti fejlesztés 7,2 km hosszban érinti a HUBF 20044 Natura2000 területet.</p>						
	●	●	●	●	●	●	●●

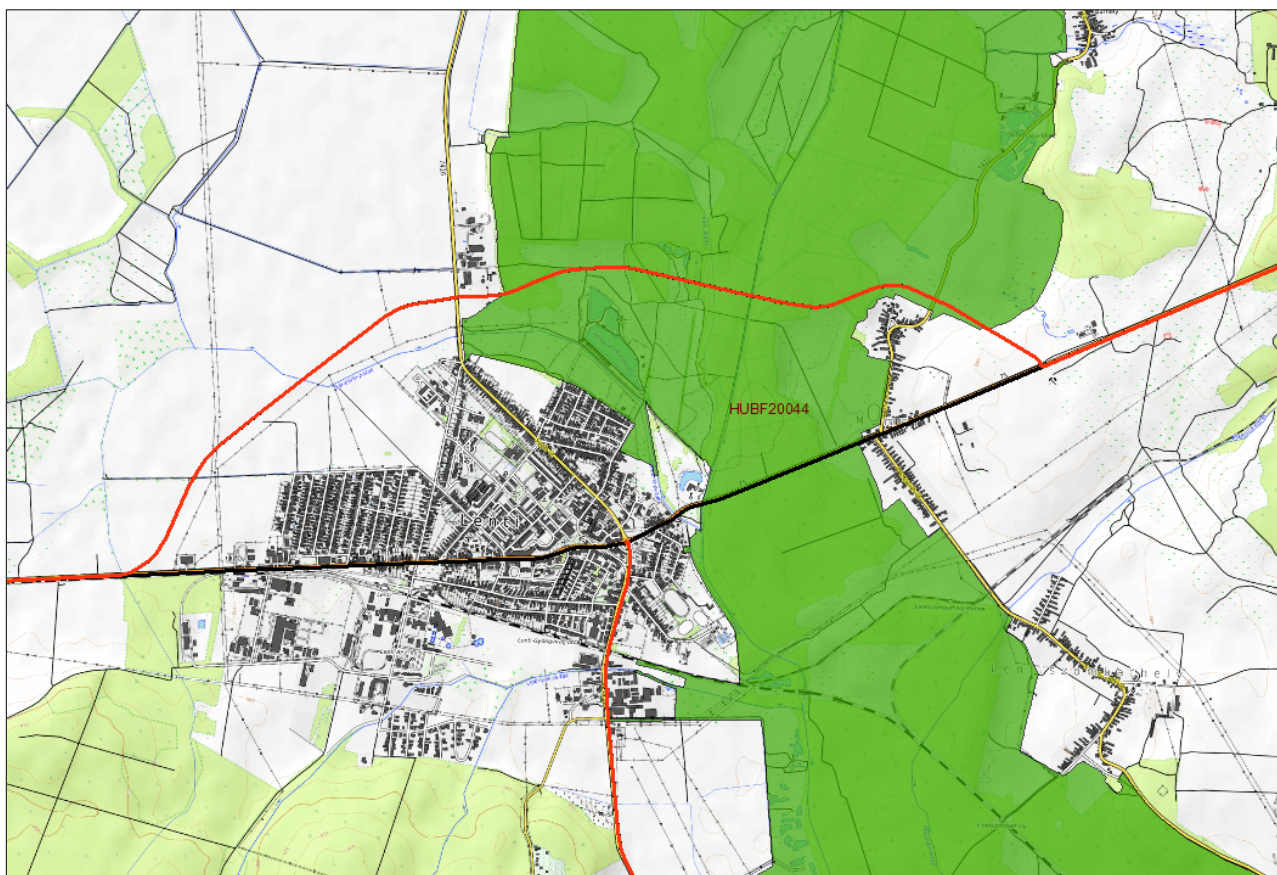
27. ábra Tervezett gyorsforgalmi és főút fejlesztések és a védett területek kapcsolata (áttekintő)

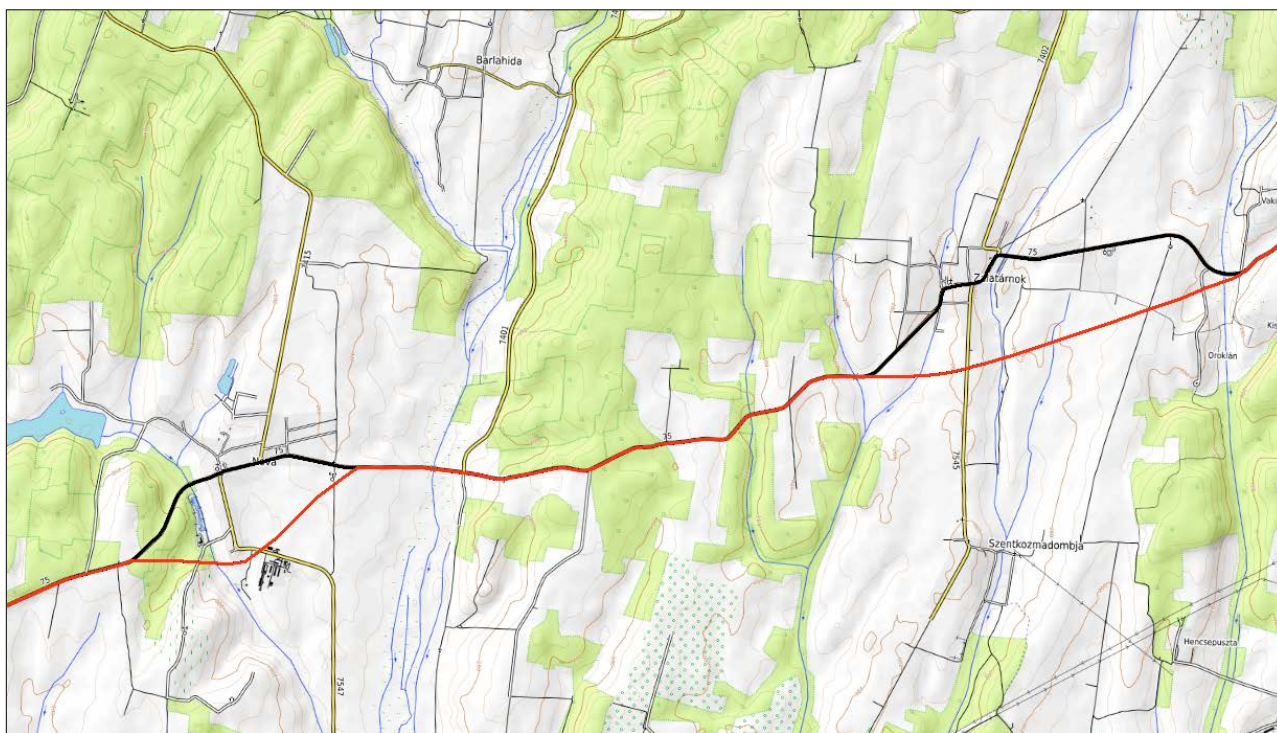
28. ábra A tervezett főút fejlesztés és a Natura2000 terület érintettsége (részlet)

29. ábra A tervezett főút fejlesztés és a Natura2000 terület érintettsége (részlet)

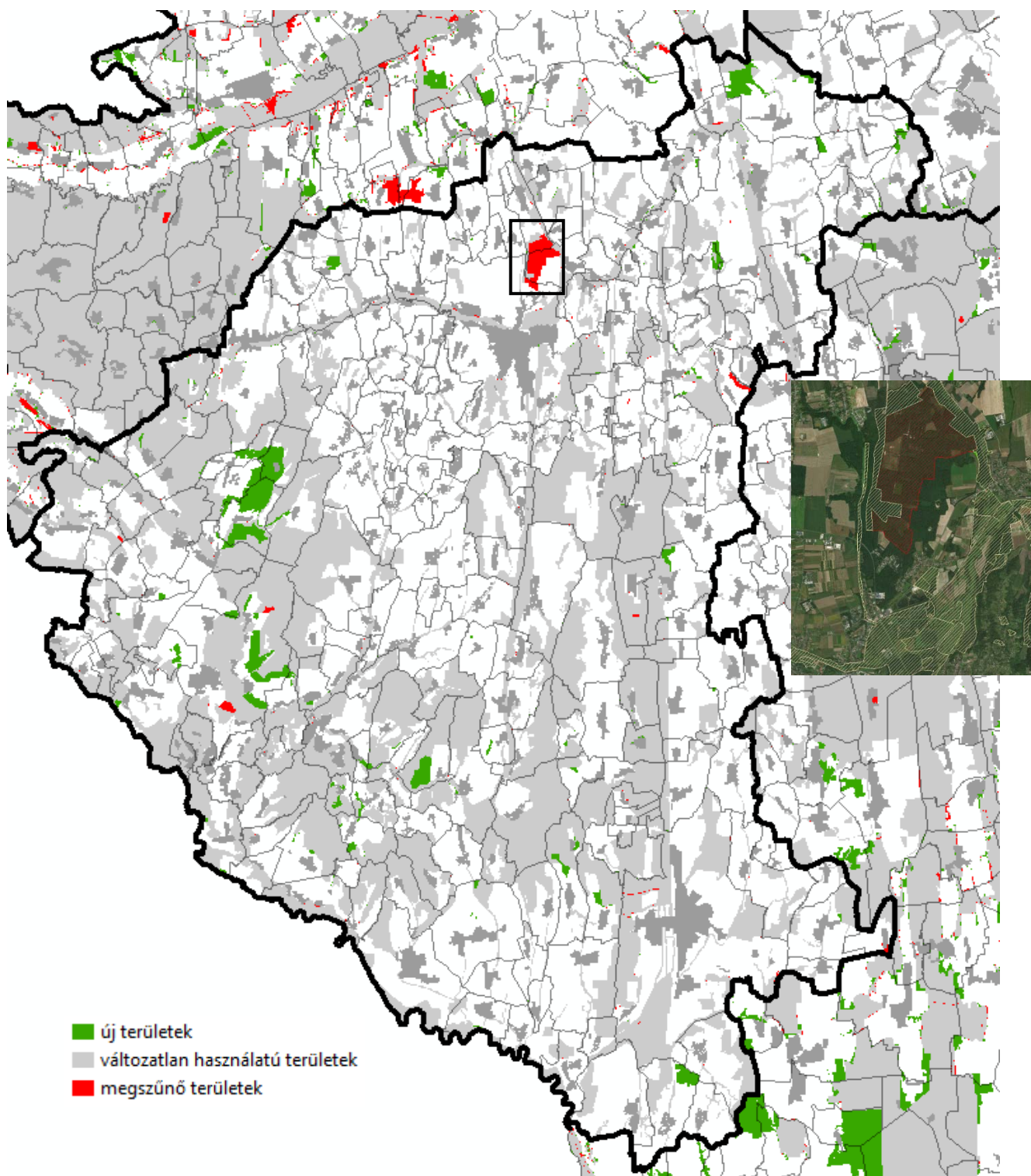

30. ábra A tervezett főút fejlesztés és a Natura2000 terület érintettség (részlet)

31. ábra A tervezett főút fejlesztés és a Natura2000 terület érintettség (részlet)

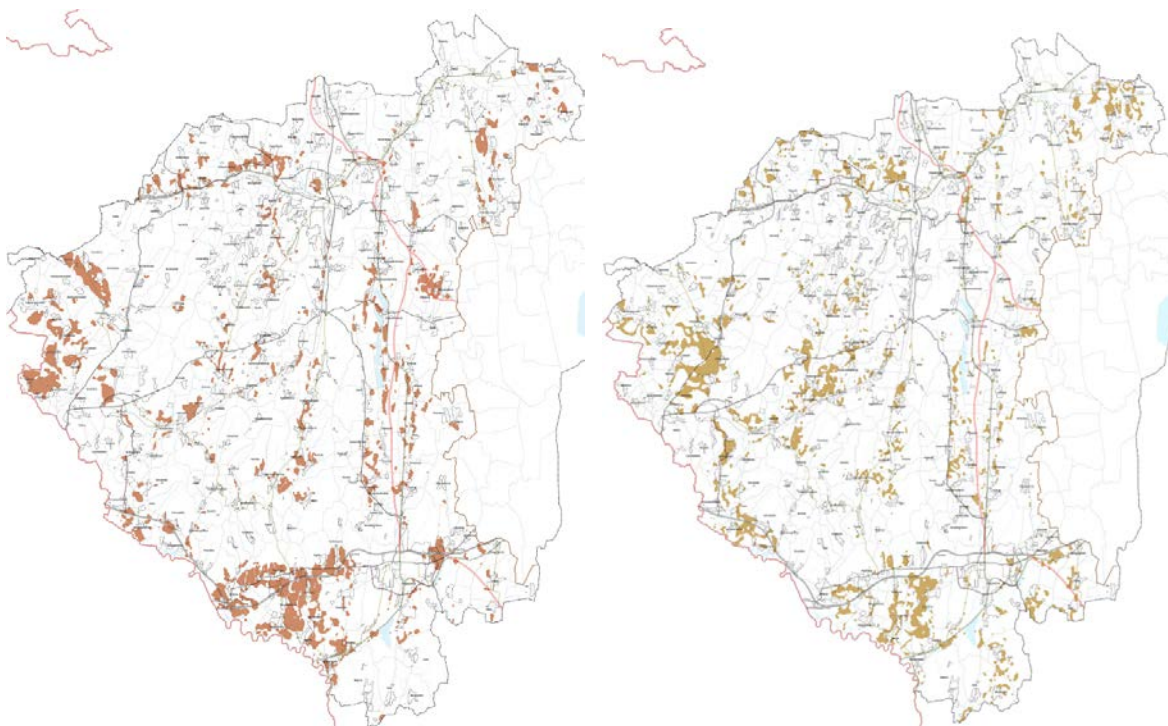
Vasúti közlekedés							
Vasúthálózat	A vasúthálózat fejlesztések a fenntartható közlekedésfejlesztés koncepciójával egy irányba mutatnak. A szárnyvonal bezárások és az áthelyeződő teher és személyszállítások a közúti környezetterhelés növekedését jelentik. Új vasúti fejlesztést jelent Zalaszentivánnál két deltavágány építése 1400 m hosszan. A vasúthálózat fejlesztés nem jelent kiemelkedő terhelés növekedést.						
	●	●	●	●●	●●	●	●●
Kerékpárút hálózat	A hálózat kialakítása és bővítése környezetbarát fejlesztésnek tekinthető, de az új nyomvonalon történő építések mindenképpen a táj terhelését, ha kis mértékben is, de növelik. Célszerű lenne a térségi jelentőségű kerékpárút hálózat megjelenítése is a tervben.						
	●●	●●	●●	●●	●	●●	●●
Vízi közlekedés	A vízi közlekedés csökkentheti a környezetterhelést. A megye vízrajzi viszonyai miatt ez a közlekedés a tervezési térségben nem jelent számottevő terhelést.						
	●	●	●	●	●	●	●
Logisztikai központ	A logisztikai központokat a nagy burkolt felületek dobozépületek, forgalmas kiszolgáló utak jellemzik. A „steril” felületek csökkentik a biodiverzitást, kedvezőtlenül befolyásolják a tájképet, növelik a környezetszennyezést.						
	●	●	●	●	●	●	
Vízgazdálkodás építményei							
Elsőrendű fővédvonal	árvízvédelmi	Az árvízvédelmi fővonalak környezetterhelése alacsony. Az árvízvédelem pozitív hatása mellett az ökológiai rendszerre általában kedvezőtlen hatást jelent. Egyes térségekben kimondottan negatív a vizuális hatása is van.					
			●		●	●	●
ÖVEZETEK							
Ökológiai hálózat magterületének övezete Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	Az ökológiai hálózat növekedése egyértelműen kedvező hatású. Az ökológiai hálózat mellett a Natura 2000 területek érintettségét is vizsgálni kell közúthálózat, a vasúthálózat fejlesztések és a települési elkerülő utak fejlesztése esetén. Az övezet egyértelmű területi növekedése kedvező hatású a környezeti elemekre és rendszerekre. A Natura 2000 területek figyelembe vételét, a területi átfedéseket pontosítani, tisztázni kell. Az ökológiai hálózatból történő kivételt indokolni kell. A OÖH vizes élőhelyek védelme kedvező hatással van a klímaváltozás negatív hatásainak enyhítésére.						
	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●

32. ábra Országos Ökológiai Hálózati területek változása 2013-2019 között

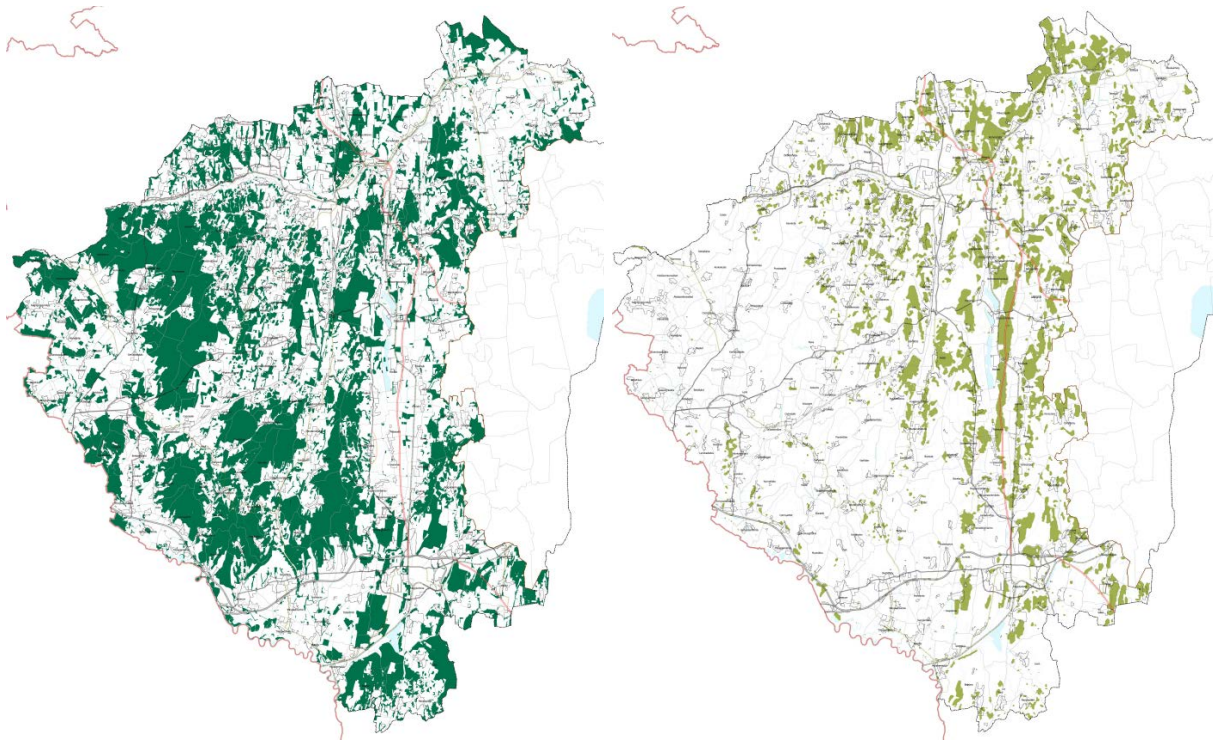
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	<p>A kiváló és jó termőhelyi adottságú területek megőrzése, termőképességük fenntartása a fenntarthatóság alapfeltétele. Beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki, ez nagymértékben korlátozza a beépülést.</p> <p>A kiváló termőképességű területek felmérésének, meghatározásának a pontosítása kedvező. Jól lehatároltak az elsősorban mezőgazdasági termelési funkcióra alkalmas területek. Környezetvédelmi szempontból kedvező, ha ezeket a területeket nem, vagy csak igen indokolt esetben lehet a mezőgazdasági termelésből kivonni. Ugyanakkor az itt elhelyezkedő víztesteken is el kell érni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (VGT) célkitűzéseit és figyelembe</p>
--	--

	<p>kell venni az öntözés lehetőségét és az ezzel járó vízminőségi kérdéseket.</p> <p>Környezeti szempontból előnyt jelent a kiváló termőhelyi adottságok lehatárolás és beépítés mentességének megőrzése.</p> <p>A kiváló termőhelyi adottságú területek részben korlátozhatják a település területi terjeszkedését.</p> <p>Tájképi szempontból az összefüggő nagy táblák kialakítása kedvezőtlen. A nagyüzemi táblák klímavédelmi szempontból is kedvezőtlen hatásúak a kisüzemi vagy mozaikos táblaszerkezettel összehasonlítva.</p> <p>A termőhelyvédelem, talajvédelem, földvédelem szempontjából az övezetek lehatárolása egyértelműen pozitív hatású.</p>						
	● ●	● ●	●	●	●	●	● ●

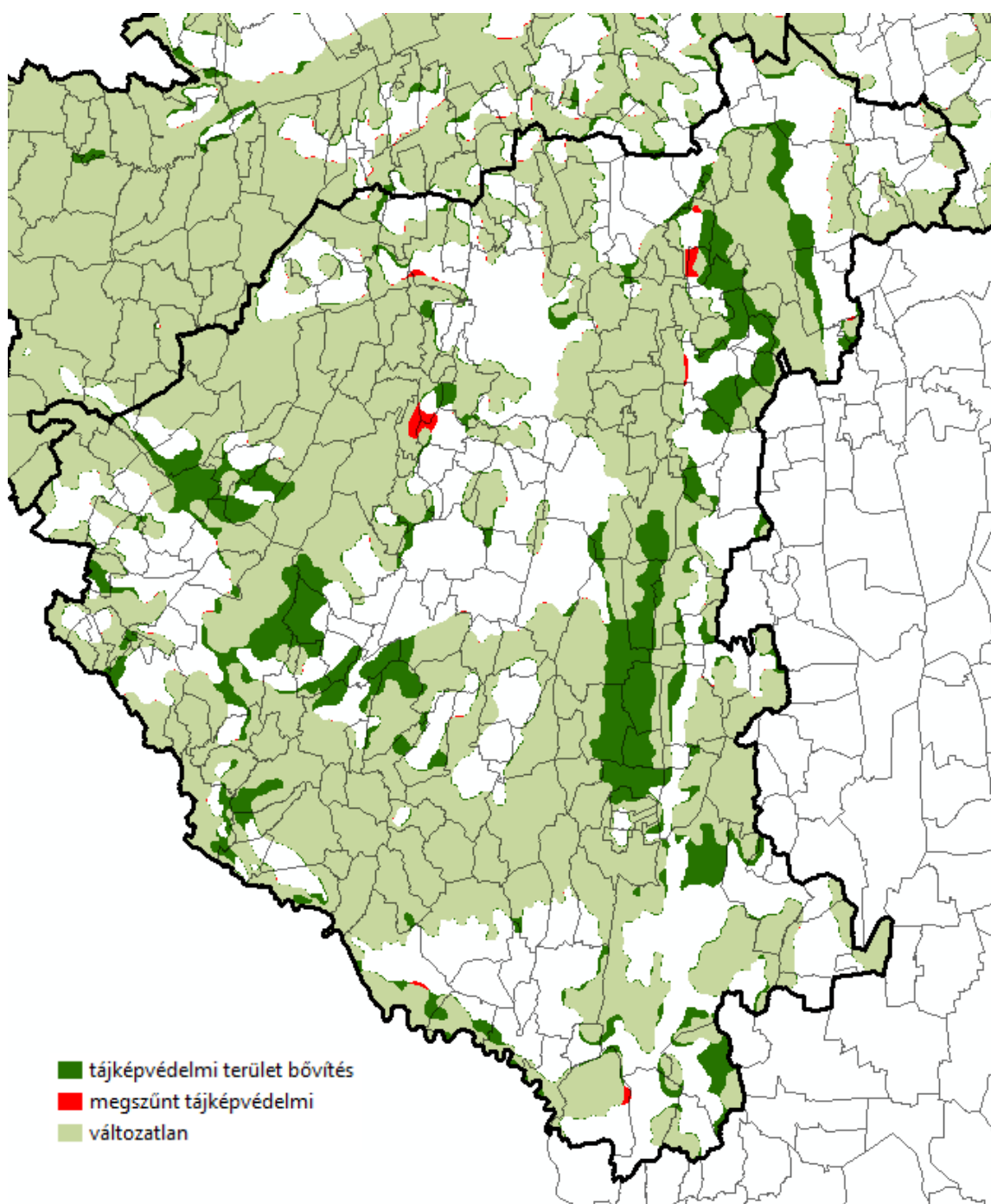
33. ábra A kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete

Erdők övezete Erdőtelepítésre terület övezete	javasolt	A korábbi kiváló termőhelyi adottságú és az erdőtelepítésre javasolt övezet megszűnt, új egységes övezet került kialakításra. A kiváló termőhelyi adottságú övezet megszűnése kedvezőtlennek tekinthető, de új övezet hozzájárulhat az erdőterületek védelméhez. Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia.						
		<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>

34. ábra Az erdők és az erdőtelepítésre javasolt területek övezete

Tájképvédelmi terület övezete	<p>Zala megye tájképileg az ország egyik legérdekesebb, legerdősültebb területe. Az új, egységes módszertan szerint kijelölt tájképvédelmi terület övezet hozzájárul a tájkép mint erőforrás, hosszútávú megőrzéséhez. A tájképvédelmi területek nagysága nőtt Zala megyében, ami egyértelműen pozitív változás.</p> <p>A hatályba lévő OTvT több helyen módosította, pontosította a korábbi lehatárolásokat. A terület jelentős értékben kiegészítésre, bővítésre került. A konkrét területi lehatárolásokat azonban a településrendezési tervben kell majd pontosítani. Az irányelvek fokozott érvényesítésére itt is szükség lenne.</p>
	<div>● ●</div> <div>● ●</div> <div></div> <div>● ●</div> <div>● ●</div> <div>● ●</div> <div>● ●</div>

35. ábra Tájképvédelmi övezet és változása (OTrT, 2013, 2019)

Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	Az örökségvédelmi területek táji-környezeti hatása mindenképpen kedvező. Értékmegőrzés biztosítása révén a fennmaradás esélye javul. A települési karakter megőrzésének feltétele javul. A táj és tájképvédelem feltételei javulnak. A történeti települések védelme újabb megerősítést kap. Zala megye rendkívül gazdag kulturális örökségi adottságokat tekintve. A megfogalmazott irányelvek hozzájárulnak a környezeti, kulturális örökség megőrzéséhez.
Vízminőség-védelmi terület övezete	Kijelölésével és a szabályozás betartásával javul a felszíni vizek minősége. Az övezet területén a területhasználati, védelmi szabályok betartása és betartatása szükséges, mert az esetleges vízminőség romlás kedvezőtlen folyamatokat indíthat el a települések környezetében. A tervben megfogalmazott új irányelvek tovább szigorítják a védelmet. A térség fokozottan hozzájárul a felszíni és felszín-alatti vízminőség védelemhez. A

	terület településsoros lehatárolása a jogszabályok szerint (219/2004. (VII.21.) Korm. rend. illetve a 27/2004. (XII.25) Kvm rendelet) csökkent. Az európai elvárásoknak (pl. Vízkormányozási) megfelelő területi lehatárolás és megfelelő védelmet jelentő szabályozás lehetősége növekszik. A kivételtől függetlenül a VGT céljait a víztesteken teljesíteni kell.	●●	●●			●●	●●	●●
Nagyvízi meder övezete	Rendszerint inkább növeli a környezet terhelését, bár természetvédelmi területeken (pl. lápréteken) hatása fordított. A nagyvízi meder terület csökkenése hidromorfológiai szempontból káros. Vizsgálni kell az esetleges környezeti degradáció megállítását, mérséklését, kompenzációját. A lehatárolásokat a településrendezési tervek szerkezeti és szabályozási munkarészei kidolgozásánál érvényesíteni kell mind a beépítésre szánt területek kijelölésénél, mind az övezetbe tartozó területeken való építés differenciált szabályozása kidolgozásánál.	●	●	●●	●●	●●	●●	●●
Honvédelmi és katonai célú területek övezete	A honvédelmi területek használatuktól függően erősen terhelik a környezetet, ugyanakkor az elzártág miatt gyakran élőhelyi refugiumokként is működnek. A területet lehatárolása mindenképpen előnyös. Tényleges lehatárolását a településrendezési tervben kell megtenni.	●	●	●	●	●	●	●
VTT-tározók övezete	Zala megye területét nem érinti.	-	-	-	-	-	-	-
Megyei övezetek								
Ásványi nyersanyagvagyon övezete	Az övezet lehatárolását össze kell vetni az egyéb védelmi jellegű övezetekkel. (Pl. tájképvédelmi). Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezetének kijelölése során figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak a magterület, ökológiai folyosók és világörökségi területen kívül jelölhető ki.	●●	●●		●	●	●●	●
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	A megyei TrT területét nem érinti.	-	-	-	-	-	-	-
Földtani veszélyforrás területének övezete	A megnevezés pontosítása révén szélesebb körben lehetséges szabályozás alá vonni a veszélyeztetett/veszélyeztető terület egységeket. Pontos lehatárolását a településrendezési tervben kell megtenni. A jogszabály szerint érintett települések száma az új Trt-ben 190-re nő, ami a megyei településszám többsége.	●	●		●	●●	●●	●●
Gazdaságfejlesztési és innovációs övezet	Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközei készítése során azokon a kereskedelmi-, szolgáltató valamint ipari- gazdasági besorolású területeken, amelyeket a helyi önkormányzat rendeletével „kiemelt fejlesztési terület”-té minősít az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-al lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5%-al alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú melléklet szerinti érték. Az új beépítésre szánt terület kijelölése nem érinti a védelmi övezetekkel lehatárolt területeket. Az övezeten belül törekedni kell a zöldfelületi arány lehetséges legmagasabb szintjének megőrzésére.	●	●	●	●	●	●	●
Kiemelt turisztikai övezet	Az övezet által érintett települések területén turisztikai-, rekreációs célú beépítésre szánt és beépítésre nem különleges terület területfelhasználási egység a települési térség további növelésére vonatkozó korlátozás esetén is kijelölhető amennyiben az új beépítésre szánt terület kijelölése nem érinti a védelmi övezetekkel lehatárolt területeket. A környezeti állapot megőrzése érdekében a rekreációs célú területeken indokolt csendes övezet kijelölése. Az övezet kijelölése mindenképpen pozitív hatással van a környezeti állapotra.							

	●	●	●	●●	●	●●	●●
--	---	---	---	----	---	----	----

28. táblázat Területfelhasználási kategóriák és övezetek környezeti hatásainak azonosítása

3.4. A környezeti következmények alapján a tervmódosítás értékelése

A területrendezési tervek a területfelhasználás, a térszerkezet rendjének meghatározásával hatnak leginkább a térség ökológiai állapotára. A környezeti következmények feltárása kettős módon történt. Vizsgáltuk egyrészt a hatályos területrendezési tervhez képesti területfelhasználásban bekövetkező változtatások biológiai aktivitás értékben bekövetkező változásait. Számszerűsítettük a mutatóban bekövetkezett változásokat, amelynek változását térségenként is ábrázoltuk. Az ökológiai teljesítőképesség mellett másrészt vizsgáltuk a tervezett területfelhasználás változás intenzitásának irányát és nagyságát.

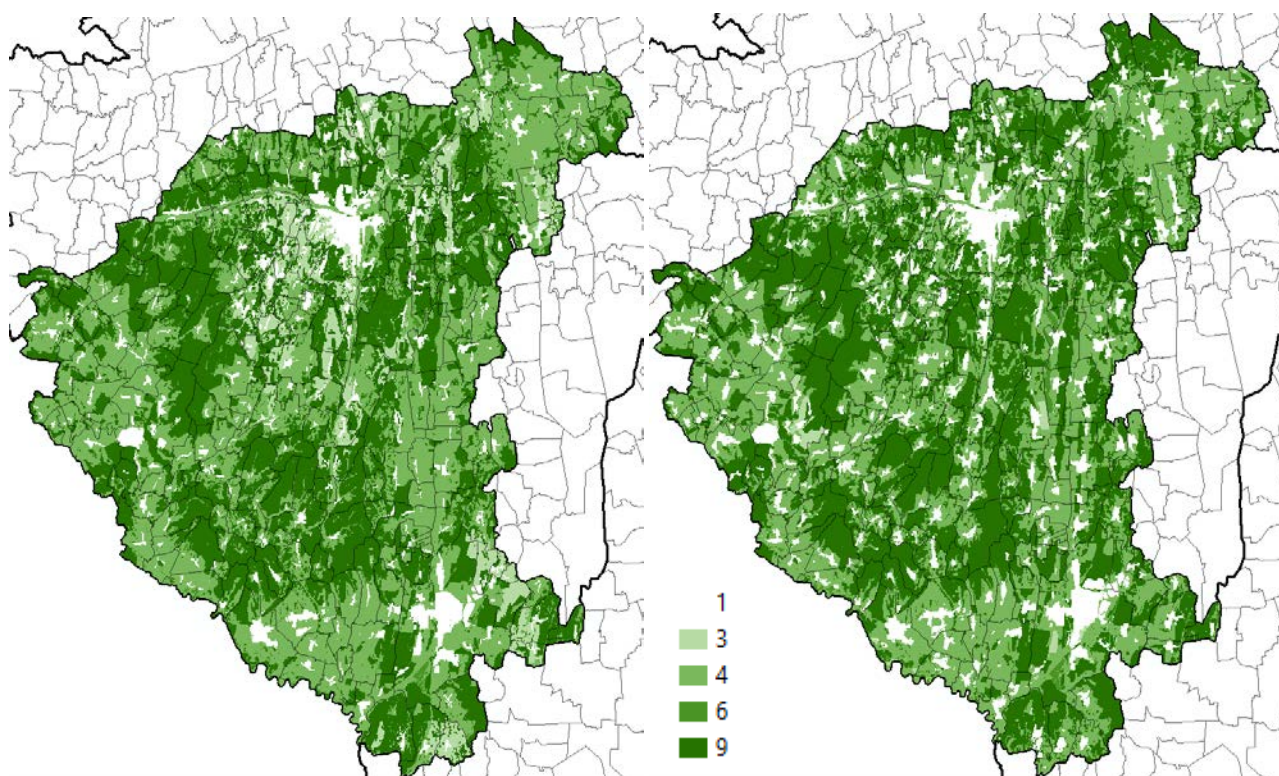
Ökológiai intenzitás változása

A településszerkezeti tervekben a biológiai aktivitásérték számításának módját a 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet határozza meg. A területfelhasználás változtatások (a teljesülés esetén) területrendezési tervek esetében is meghatározzák az ökológiai teljesítőképességet. A területrendezési tervek esetében a biológiai aktivitásérték számítását nem kell a jogszabály szerint elvégezni, de a hatályos és a tervezett területfelhasználásból itt is számolható egyfajta változtatás. A megye szintjén kiszámolt, összesített **ökológiai intenzitás** két meghatározó tényezőtől függ: a **területhasználatok ökológiai intenzitásától** (1-9 skálán) és az egyes területhasználatok **területi nagyságától**, arányától. A területegységenkénti értékek összesítésével kapjuk meg a megyei összesített értéket. Az ökológiai intenzitás mérőszámainál a BIA rendelet aktivitás értékeit használtuk, ezzel számoltunk. Az ökológiai intenzitás szám a biológiai aktivitásértékhez hasonló, dimenzió nélküli szám, amely a területhasználatot típusok egymáshoz viszonyított aktivitásértékét fejezi ki.

A hatályos és a tervezett Trt. szerkezeti tervének ökológiai intenzitását mutatja a következő ábra.

Térségi területfelhasználás típusok	Ökológiai intenzitás pontértéke területegységenként
települési térség	1
építmények által igénybe vett térség	1
különleges besorolású térség	1
vegyes területfelhasználású térség	3
mezőgazdasági térség	4
erdőgazdálkodási térség	9
vízgazdálkodási térség	6

29. táblázat. Ökológiai intenzitás pontértéke területfelhasználási típusonként

36. ábra. Ökológiai intenzitás térkép a hatályos (bal) és a tervezett (jobb) területfelhasználás alapján

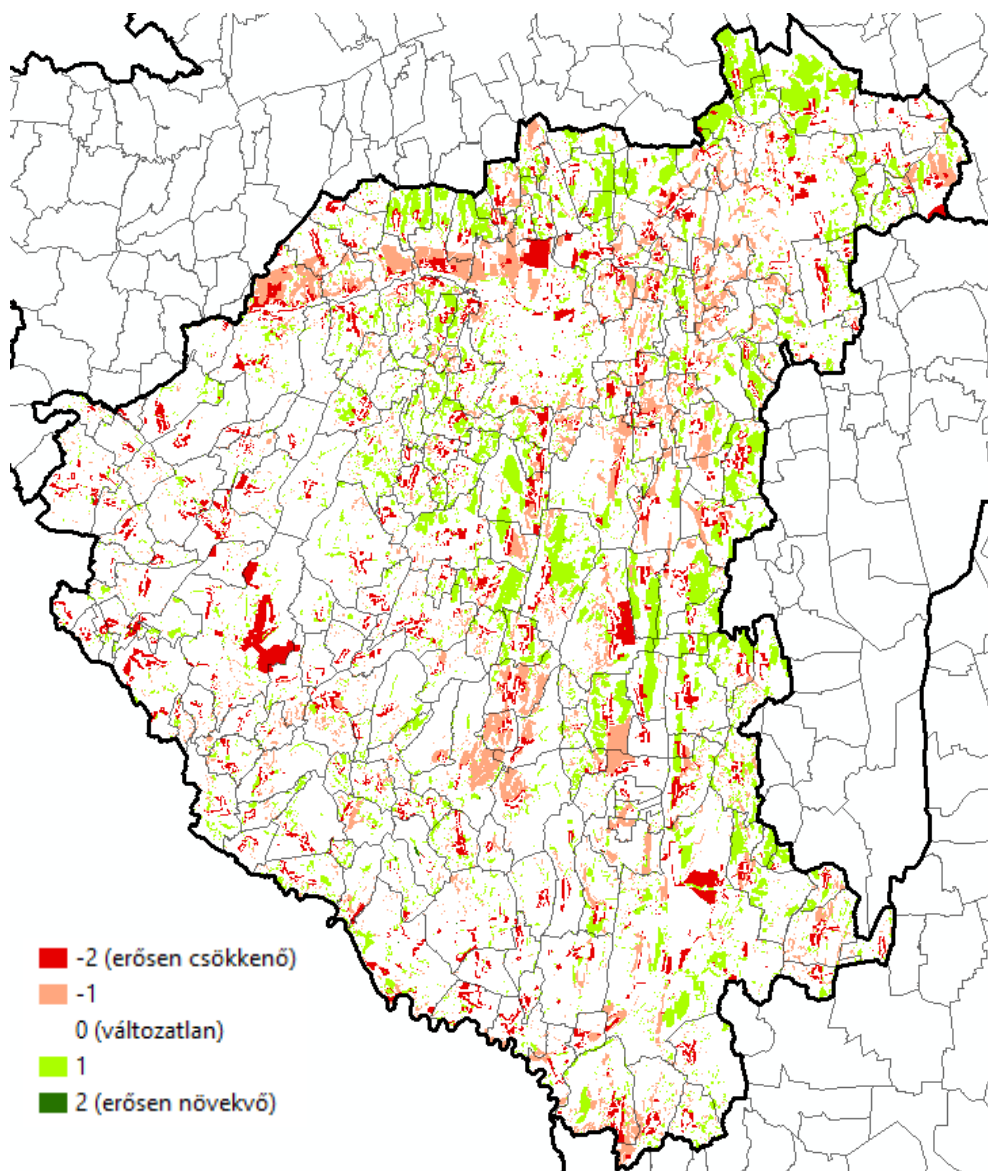
A fenti két (hatályos és tervezett) térkép **ökológiai teljesítőképesség indikátorának (ÖTI)** vizuális összevetésével is megállapítható, hogy a tervezett TrT „zöldebb”, nagyobb az ökológiailag magasabb intenzitású területek aránya, ami elsősorban a magasabb erdőaránynak tudható be.

A számítás alapján megállapítható, hogy az ökológiai teljesítőképesség indikátor a **9,7 %** -al nőtt a vizsgálati területen a tervezett TrT területfelhasználás változtatásainak eredményeképpen.

A két ábra összehasonlításából jól látszik, hogy a teljesítőképesség indikátor annak ellenére nőtt, hogy a jelentősen nőtt a települési terület nagysága. Párhuzamosan ezzel viszont jelentős növekedés figyelhető meg az erdőterületek vonatkozásában. Az ÖTI értéke csak a területhasználatok besorolásából számított (nem vette figyelembe az ürfelvételeiből számított zöldfelület intenzitás indikátorok NDVI és LAI értékeit.). A növekedés értelemszerűen csak a lehetőséget, a kereteket teremti meg, hogy ebből mennyi realizálódik azt a valós területhasználati változások a fogják mutatni.

Az indikátor számítását azért is tartjuk fontosnak, mert az EU Biodiverzitás Egyezménye szerint országos szinten 2020-ig a **leromlott állapotú területek 15%-át** rehabilitálni kell. A megye teljes területére vonatkoztatott 9.7%-os növekedés jelentősen hozzájárul az Egyezmény elvárásainak megvalósításához, a zöld infrastruktúra hálózat fejlesztéséhez.

Az ökológiai teljesítőképesség vizsgálata mellett érdemes tovább finomítani a vizsgálatot az területhasználat változások **iránya, nagysága és területi elhelyezkedése** szerint is. A hatályos és a tervezett Trt. közötti területfelhasználási átsorolások, változtatások vagy a növekvő intenzitás, vagy a csökkenő ökológiai intenzitás irányába mutathatnak. A hatályos és a tervezett területhasználatok közötti átalakulások lehetséges típusát mutatja az alábbi táblázat. A jelenlegi és a tervezett területfelhasználás közötti elméleti átalakulások irányát ökológiai szempontból is értékeltük. Ökológiailag legértékesebbnek a táblázatban sötétzölddel és +2-es értékkel jelölt átalakulásokat tekintettük. Ezeknél az átalakulásoknál az intenzívebb területhasználat egy kevésbé intenzív használat irányában mozdult el. A legkevésbé kedvező változásnak a pirossal megjelölt -2-es kategóriát tekintettük. Az átalakulás itt mindig valamilyen kevésbé intenzív használat intenzívebbé válását jelenti (pl. mg terület beépítése). (A térképi jelmagyarázat színei megfelelnek a táblázatban megjelölt színeknek.)

37. ábra Területhasználat és ökológiai intenzitás változás irányok

Az eredménytérképen jól látható, hogy a megye területén, hol következett területhasználat intenzitás növekedés,) vagy csökkenés, felhagyás. A növekvő és csökkenő intenzitás oka persze lehet egy egyszerű más kategóriába történő átsorolás, amely pillanatnyilag valós fizikai területhasználat változást még nem jelent, de a szabályozás potenciálisan megteremtheti ennek feltételeit.

Hatályos terv szerint területfelhasználási típus	Tervezett térségi területfelhasználási típus				
	Települési térség	Erdőgazdálkodási térség	Mezőgazdasági térség	Vízgazdálkodási térség	Sajátos
Települési térség	0	2	1	2	0
Építmények által igénybe vett térség	0	2	1	2	0
Vegyes terület-használatú térség	-2	1	0	1	-1
Erdőgazdálkodási térség	-2	0	-1	-2-1	-2
Mezőgazdasági térség	-2	1	0	1	-2
Vízgazdálkodási térség	-2	1	-1	0	-2

30. ábra Az átalakulások irányai az ökológiai teljesítőképesség szempontjából

Jól látható, hogy a települési térség környékén szinte mindenhol csökken az ökológiai teljesítőképesség a települési térség növekedése miatt. A zöld színnel jelzett ökológiai intenzitás növekedés elsősorban a vegyes területhasználat átsorolása miatt következett be.

4. A tervmódosítás megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a módosított tervben javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések

4.1. A tervmódosításban szereplő környezeti intézkedések értékelése

A területrendezési terv elsődleges célja, hogy **csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat**, így a terv hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. Az esetleges TrT hatására potenciálisan bekövetkező káros hatások elkerülésére vonatkozó konkrét intézkedéseket a területrendezési terv csak korlátozott mértékben vonultathat fel, a tervi sajátságok miatt erre nincs lehetőség, részletesebb kifejtésükre a TrT nem alkalmas. Az esetleges káros hatások elkerülését az egyes tervi elemek, fejlesztések megvalósítása esetében egyedileg lehetséges biztosítani (pl. környezeti hatásvizsgálat készítése során). A káros hatások elkerülése csak összehangolt megyei területi tervezési és holisztikusan, az egész megyei területfejlesztési folyamat végrehajtásába integrálódva, a megyei területfejlesztési koncepcióban és stratégiában rögzített célokat folyamatosan szem előtt tartva, és a megyei területi tervek folyamatos aktualizálásával és továbbfejlesztésével összhangban történjen. Ehhez nélkülözhetetlen a végrehajtás monitoringja, visszacsatolása a területi tervekbe és a területi tervek rendszeres aktualizálása, ami a projektfejlesztés szakaszában és a megvalósítás elején.

A TrT-ben már az OTrT pontosított **ökológiai hálózat** területe került. Az eddigi országos ökológiai hálózat és ökológiai folyosó helyett három övezetet emelte országos szintre: az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat pufferterületének övezetét. A tagolás hozzájárul az ökológiai hálózat pontosabb területi meghatározásához és az övezetekhez kapcsolódó megfelelő szabályozáshoz.

A megyei tervbe is átkerült az új **sajátos területfelhasználási térség**, amelybe az 5 hektárnál nagyobb külfejtéses bányaterületek, hulladékártalmatlanítást szolgáló helyek, egyes egészségügyi, sportolási, valamint megújuló energia hasznosítási, közlekedési, honvédelmi területek tartoznak. Az új területfelhasználási kategória a területfelhasználás precízebb meghatározását szolgálja.

A tervmódosítás a környezeti vizsgálat szerint **nem okoz** negatív változást a környezeti elemekben.

4.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre

A **levegő tisztaság** védelmével kapcsolatos szabályokat több jogszabály tartalmazza: A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) sz. kormányrendelet és a levegőtisztasági szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) sz. VM rendelet. A közlekedésből származó légszennyezés káros hatásainak csökkentése érdekében az utak fásítása a

porszennyezés, levegőterhelés mérséklésére fasor telepítését, illetve az út menti meglévő fás növényállomány megőrzését tartjuk fontosnak.

A **felszín alatti vizek** és a talaj védelme érdekében a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait kell betartani. A magasabb rendű jogszabályokban meghatározott felszín alatti víz állapotának érzékenysége szempontjából érzékeny területi kategória biztosítja a felszín alatti vizek védelmét.

Az építkezések során a termőtalaj letermelésére, deponálására, megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

A TrT-ben nevesítésre került az új országos övezetek alatt a **VTT-tározók övezete**. A VTT a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése mozaikszó és korábban csak a Tisza menti tározók kerültek azonosításra ily módon. A korábbi 10 millió m³-t meghaladó térfogatú, vízkár-elhárítási célú tározási fejlesztési lehetőségek övezet megszűnt. Zala megye területét az övezet nem érinti. Javasoljuk az övezet megtevesztő nevének módosítását és a korábbi tározók megjelenítését az övezetben.

A **rendszeresen belvízjárta terület övezete** a megyei TrT területét nem érinti. Ennek ellenére vizsgálni kell a klímaváltozás hatásai által bekövetkező villámárvizek kialakulásának veszélyeit illetve annak potenciális területeit is.

A **kiváló termőhelyi adottságú erdőterület** övezet kikerült az övezeti tervek listájából és helyette bekerült az egyéb adattári erdőterület övezete. A kiegészítés révén a kiváló és egyéb erdőterületek ugyan pontosabban lehatárolhatók és ez elősegíti a nemzeti erdőstratégiában megjelölt célkitűzéseket, de a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület mint szabályozási elem megőrzése továbbra is fontos lenne.

A **zajvédelmi** jogszabályokban és előírásokban foglaltak betartásával, meghatározott védőtávolságokkal és védelmi célú növénytelepítések kialakításával, a védendő területek zajterhelése csökkenthető, környezetterhelése megelőzhető. A területen a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM – a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló együttes rendelet 3. mellékletének határértékeinek kell teljesülniük.

A **közúti közlekedés** okozta zajszint mértéke, a zajterhelés csökkentése érdekében, intenzív többszintű növényzóna kialakítása javasolt. Bár a fásítás okozta zajcsökkenés nem mérhető, ennek ellenére bizonyos mértékig javítja a forgalmas útszakasz menti zajhelyzetet. A cserjesáv a pormegkötésben és látványjavításban is szerepet kap.

Üzemi és szabadidős tevékenységből származó zaj esetében az új tevékenység, zajkibocsátás meghatározására csak a konkrét beruházás ismeretében van lehetőség, ezért a tevékenységek hatásainak vizsgálatakor a rendelet meghatározott paraméterei az irányadók.

A **régészeti lelőhelyek védelme** érdekében a 2001. évi LXIV. kulturális örökségvédelmi törvény és a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendeletben foglalt szabályokat kell betartani.

A területen szabálytalan minden olyan a kulturális örökségvédelem területén végzett tevékenység, amelyet jogszabályban meghatározott követelmények és szempontok figyelmen kívül hagyásával, a tevékenységre vonatkozó szakmai szabályok, előírások vagy a kulturális örökség védelméért felelős miniszter által közzétett szakmai irányítói ajánlások és irányelvek megsértésével végeznek.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyen állapotromlással járó tevékenység csak a rendelet alapján, meghatározott engedéllyel végezhető. A földmunkával járó beruházással el kell kerülni a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet.

Javasoljuk a településekre és a térségekre készülő Települési Arculati Kézikönyvek (TAK) és a Építészeti Térségi Arculati Kézikönyvek (ÉTAK), eredményeinek beépítését a területrendezési tervbe. Az ÉTAK

eredményei részben megtalálhatók a megalapozó tanulmányban, az Ormánságra készült ÉTAK a Lechner központon keresztül elérhető.

A környezeti vizsgálat alapján a **gyorsforgalmi útfejlesztés** két Natura 2000 védettségű területet is érint. A fejlesztés 8,2 km hosszan halad keresztül a HUBF20045 Natura 2000 területen és mintegy 0,9 km hosszban a HUBF 20037 Natura2000 területen. Az út nyomvonalának módosításával az érintett Natura2000 szakaszok hossza jelentősen csökkenthető lenne.

Az útfejlesztések mellett a legjelentősebb beavatkozást a **települési területek** növekedése jelenti. A hatályos TrT-hez képest 58,9 %-al nagyobb terület, a hatályba lépett OTrT-hez képest csak 1,8%-al nőtt a települési terület. A településrendezési tervekbe olyan szabályozási előírásokat szükséges lenne beépíteni, amely megakadályozzák a települések kontrollálatlan növekedését.

Javasoljuk a **megújuló energiatermelésre javasolt** területek övezeti lehatárolását. Vizsgálni szükséges, hogy hol találhatók kedvező feltételek a szél-, víz-, nap-, geotermikus erőművek telepítésére és üzemeltetésére. Zala megyében jelenleg Páka és Nagykanizsa településeken van napelemes kieserőmű engedélyezve.

A fejlesztési lehetőségek területi vetületének meghatározásánál elengedhetetlen fontosságú a **terhelhetőségi vizsgálatok elvégzése** (ennek készítését jogszabály is előírja). Ennek megfelelően az infrastruktúra-, naperőműpark, közlekedéshálózat-, településhálózat, fejlesztések kérdéseinél terhelhetőségi vizsgálatnak kellene megelőzni az övezetek lehatárolását. Ennek megkerülése nem lehetséges még akkor sem, ha a felhasznált ágazati fejlesztési koncepciók esetleg tartalmaztak ilyen jellegű vizsgálatot, ugyanis az egyes elemek egymásra hatását, a koncentrált terhelést csak a területrendezési terv keretében lehet vizsgálni.

Napjaink egyik legégetőbb környezeti problémája a **klímaváltozás**. A területrendezési terv feladata a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás vizsgálata. A rendezési tervkészítése során ki kell térni az a klímaváltozás szempontjából sérülékeny területek meghatározására. Természetesen ezen területek lehatárolását hosszabb kutatás kell, hogy megelőzze, amely jelenleg nem indult még el.

Az új 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet⁸ szerint a **tájképvédelmi terület övezete területére** a megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit. A rendelet szerint a megalapozó munkarészt ki kell egészíteni egy részletes területi lehatárolást is tartalmazó elemzéssel.

Az új TrT rendelet szerint az **erdőtelepítésre javasolt terület övezete** területén a telepítést az elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni. Fontos lenne ezért meghatározni az őshonos fajokból álló foltokat és azokat a fajokat, amelyekkel a telepítés elvégezhető.

5. Javaslat a megyei területrendezési terv által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre

⁸ /2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról

A területrendezési eszközök minden esetben keretet szabnak a tervezett fejlesztések megvalósíthatóságához, ezért a jelen Trt módosítás is kötelezően beépül más térséget érintő fejlesztési stratégiákba, koncepciókba, tervekbe. A Trt módosítás mégis legnagyobb hatással településrendezési eszközökre lehet. A Trt eredményeinek, kereteinek itt proaktív módon kell befolyásolni a **településrendezési tervezést**, a helyi építési szabályzat készítését.

A minden térségre készülő tervnél, stratégiánál, ágazati koncepciónál javasoljuk, hogy a **zöld infrastruktúra** elemeinek védelme, a hálózat fejlesztése, az egyes területek minőségi paramétereinek javítása mindenhol kiemelt figyelmet kapjon. A tervezés során a ZFI és biológiai aktivitás érték számítások, faérték számítások mellett az ökoszisztéma szolgáltatások komplex megközelítése is épüljön be a közgazdasági számítások költségkalkulációjába.

Javasoljuk, hogy a **biológiai aktivitásérték** ne csak a beépítésre szánt területek esetében kerüljön kiszámításra, hanem minden szabályozás változtatás esetében, mert így realisabb kép kapható a területe teljes egészére a zöldfelület intenzitás változásáról.

Javasoljuk, hogy a készülő **településképi rendeletekbe** (rendelet a településképi védelméről), kerüljenek kiegészítésre a zöldfelületi arányra, a zöldfelületek kialakítására, nagyságára, az erdők és galériaerdők védelmére vonatkozó javaslatok.

Az ökológia hálózat, zöldinfrastruktúra hálózat megőrzésével, fejlesztésével kapcsolatosan javasoljuk, hogy a leromlott, invazív fajokkal (ostorménfa, akác, zöldjuhar, bálványfa) terhelt elegyesek megújítása hazai fafajokkal történjen. Általánosan is javasoljuk, hogy a hazai őshonos fajok nagyobb szerepet kapjanak az erdőfelújítások során.

Javasoljuk tájképvédelmi terület övezetében a **tájbaillesztés** bemutatására látványterv készítésének kötelezővé tételét.

A főutak tervezett **településselkerülő szakaszainál** (74. sz. főút: Zalaszentbalázs, 75. sz. főút: Pacsa, Zalaszentmihály, Pölöske, Bak, Zalatárnok, Nova, Lenti, Rédics, 76. sz. főút: Ozmánbük Bagod, Nagykapornak, Hagyárosbörönd, 86. sz. főút: Zalabaksa, Kálócfa, Kozmadombja) fokozott figyelmet kell fordítani a környezeti hatásvizsgálat során az Országos Ökológiai Hálózat és a Naturazoo területek érintettségére, az esetlegesen kedvezőtlen negatív hatások mérséklésére.

6. Összefoglalás

A területrendezési terv elsődleges célja, hogy csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat, így a terv hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. A tervezett TrT „zöldebb”, nagyobb az ökológiailag magasabb intenzitású területek aránya, ami elsősorban a magasabb erdőaránynak tudható be. (A TrT módosítás az erdőgazdálkodási térség nagyságát mintegy 4,8 %-al növeli.) A számítás alapján megállapítható, hogy az ökológiai teljesítőképesség indikátor a 9,7 %-al nőtt a vizsgálati területen a tervezett TrT területfelhasználás változtatásainak eredményeképpen.

A megye környezeti állapota összességében kedvezőnek mondható. A mérsékelt ipari tevékenység terhelő hatásait a magas erdőszűkség, a víztestek viszonylagosan jó állapota kompenzálni tudja. Az egyes pontforrások okozta kibocsátások néhány térségben (döntően a két megyei jogú városban) koncentrálnak, a határértékek és egyéb vonatkozó követelmények betartását elsősorban ezekben a városokban célszerű fokozottan ellenőrizni.

A kedvező terhelhetőség azonban nem jelenti azt, hogy egy-egy nagyobb léptékű beruházás ne okozhatna akár jelentős negatív irányú változásokat a környezeti állapot terén. A felszíni és felszín alatti vizek jó állapotának megőrzése (elérése) különösen a Zala vízgyűjtőjén kiemelkedően fontos, mivel a Balaton vízminőségét a vízgyűjtő vizeinek állapota alapvetően meghatározza.

A tervezett útfejlesztéseknél a gyorsforgalmi útfejlesztés két Natura 2000 védettségű területet is érint. A fejlesztés 8,2 km hosszan halad keresztül a HUBF20045 Natura 2000 területen és mintegy 0,9 km hosszban a HUBF 20037 Natura2000 területen. Tervezett főúti fejlesztés 7,2 km hosszon érinti a HUBF 20044 Natura2000 területet. A szóban forgó utak nyomvonalának módosításával az érintett Natura2000 szakaszok hossza jelentősen csökkenthető lenne.

Az ökológiai hálózat övezete jelentősen nem változott. Jelentős mértékű csökkenés egyedül Zalaegerszeg területén történt, de összességében a megye egyéb területein történő bővítések ezt pótolják. A kivétel nem a pontosítás következménye ezért mindenképpen vizsgálni kell az okot.

A tájképvédelmi területek övezetének kijelölése és pontosítása és kismértékű növelése környezetvédelmi szempontból kedvező, tekintettel arra, hogy a területhasználatokat, illetve azok feltételeit egyértelműsíti, kedvező tájképi adottságaink megőrzését szolgálja. A kivett területek esetében helyi szinten vizsgálni kell az indokoltságot.